

Załącznik do Uchwały Nr 52/VII/15
Rady Gminy Brzeziny
z dnia 10 czerwca 2015 r.

Niniejszy dokument został opracowany przez:

Fundacja Instytut Studiów Obywatelskich „Obywatele24.PL”

ul. Legnicka 65, 54-206 Wrocław

Kamila Drelich – Kierownik zespołu

Patryk Hańczakiewicz

Tomasz Wysoczański

Maciej Skwara

Przy współpracy:

Zespół projektowy wyłoniony ze struktury Urzędu Gminy Brzeziny oraz jednostek organizacyjnych Gminy Brzeziny

Krzysztof Niedźwiedzki - Wójt Gminy Brzeziny

Zbigniew Słodowy - Zastępca Wójta Gminy Brzeziny

Marian Kasperski - Sekretarz Gminy Brzeziny

Ewa Wabnik - Skarbnik Gminy Brzeziny

Ewa Kłysz - Kierownik Referatu Organizacyjnego

Robert Marszałek - zastępca Kierownika Urzędu Stanu Cywilnego

Lilia Marciniak - Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej

Agnieszka Jakubowska - Kierownik Zespołu Ekonomiczno-Administarcyjnego Szkół

Piotr Wolarz - Prezes Zakładu Obsługi Komunalnej Brzeziny

Małgorzata Błaszczuk - Dyrektor Gimnazjum w Brzezinach

Maria Więclaw - Dyrektor Zespołu Szkół w Brzezinach

Jacek Wabnik - Dyrektor Szkoły Podstawowej W Aleksandrii

Jolanta Wiertelak - Dyrektor Szkoły Podstawowej w Dzieciołach

Elżbieta Plewińska - Dyrektor Szkoły Podstawowej w Sobiesękach

Przemysław Sułek - Dyrektor Gminny Ośrodek Kultury

Przemysław Sułek - Kierownik Gminny Ośrodek Sportu i Rekreacji

oraz

Fruart Studio Dominik Ostrowski – Opracowanie graficzne

Spis treści

Podsumowanie wykonania zadań zawartych w dokumentach planistycznych obowiązujących w ostatnim pięcioleciu	4
Wprowadzenie do Strategii Rozwoju Lokalnego Gminy Brzeziny 2015-2022	5
1. Misja	7
2. Wizja.....	8
3. Obszary strategiczne i cele strategiczne oraz pola operacyjne i proponowane kierunki działania	9
3.1. Obszar strategiczny nr 1 <i>Infrastruktura publiczna i usługi publiczne</i>	9
3.1.1. <i>Pole operacyjne nr 1.1. Infrastruktura ochrony środowiska i racjonalne gospodarowanie zasobami środowiska naturalnego</i>	12
3.1.2. <i>Pole operacyjne nr 1.2. Rewitalizacja obszarów wiejskich</i>	12
3.1.3. <i>Pole operacyjne nr 1.3. Infrastruktura i usługi nowoczesnej edukacji</i>	12
3.1.4. <i>Pole operacyjne nr 1.4. Infrastruktura i usługi ochrony zdrowia, promocja zdrowego stylu życia</i>	13
3.1.5. <i>Pole operacyjne nr 1.5. Infrastruktura i usługi opieki społecznej</i>	13
3.1.6. <i>Pole operacyjne nr 1.6. Infrastruktura kultury i sportu oraz działalność kulturalna i tożsamość lokalna</i>	14
3.1.7. <i>Pole operacyjne nr 1.7. Infrastruktura drogowa i towarzysząca</i>	14
3.1.8. <i>Pole operacyjne nr 1.8. Infrastruktura bezpieczeństwa publicznego</i>	14
3.1.9. <i>Pole operacyjne nr 1.9. Gospodarka niskoemisyjna i energia odnawialna</i>	15
3.1.10. <i>Pole operacyjne nr 1.10. Rozwój cyfryzacji i usług cyfrowych</i>	15
3.2. Obszar strategiczny nr 2 <i>Potencjał endogeniczny dla rozwoju lokalnego</i>	17
3.2.1. <i>Pole operacyjne nr 2.1. Turystyka</i>	18
3.2.2. <i>Pole operacyjne nr 2.2. Rolnictwo, przedsiębiorczość i zasoby rynku pracy</i>	18
3.2.3. <i>Pole operacyjne nr 2.3. Ekologia</i>	19
3.3. Obszar strategiczny nr 3 <i>Współpraca wewnętrzna i zewnętrzna oraz doskonalenie kadr administracji publicznej</i>	20
3.3.1. <i>Pole operacyjne nr 3.1. Stymulowanie rozwoju lokalnego oraz inicjatyw lokalnych</i>	21
3.3.2. <i>Pole operacyjne nr 3.2. Współpraca zewnętrzna</i>	21
3.3.3. <i>Pole operacyjne nr 3.3. Doskonalenie kadr administracji publicznej</i>	22
4. Wskaźniki realizacji SRL GB 2015-2022	22
5. Finansowanie	28
6. Wykaz projektów indykatywnych	32
7. Monitoring i ewaluacja	35
7.1. Cel procedury	35
7.2. Różnice między monitoringiem a ewaluacją.....	35
7.3. Podstawowe zasady monitoringu	37
7.4. Narzędzia monitoringowe	38
7.5. Struktura organizacyjna oraz podział zadań.....	39
7.6. Terminy	41
7.7. Szczegółowy opis postępowania	42
8. Krajowe i regionalne dokumenty strategiczne	43
8.1. Strategia Europa 2020.....	43

8.2. Polska 2030. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności (DSRK)	43
8.3. Strategia Rozwoju Kraju 2020 – Aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka, sprawne państwo (SRK)	44
8.4. Krajowy Program Reform	44
8.5. Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie (KSRR)	45
8.6. Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 (KPZK)	45
8.7. Wielkopolska 2020 – Zaktualizowana Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2020 roku	46
8.8. Regionalna Strategia Innowacji dla Wielkopolski na lata 2010-2020	48
8.9. Projekt Strategii wzrostu efektywności energetycznej i rozwoju odnawialnych źródeł energii w Wielkopolsce na lata 2012-2020	48
8.10. Strategia Polityki Społecznej dla Województwa Wielkopolskiego do 2020 roku	49
8.11. Wielkopolski Regionalny Program Operacyjny na lata 2014 – 2020 WRPO 2014+ (Projekt)	49
Załączniki	52
Załącznik nr 1 – Diagnoza społeczno-gospodarcza	52
1.1. Sfera przestrzenna	52
1.2. Sfera gospodarcza	57
1.3. Sfera społeczna	61
1.4. Infrastruktura publiczna i usługi publiczne	65
1.5. Analiza wskaźnikowa wybranych parametrów rozwoju społeczno-gospodarczego	71
1.6. Ocena sytuacji społeczno-gospodarczej gminy z perspektywy radnych samorządu gminnego	75
Załącznik nr 2 – Analiza SWOT-TOWS	77
2.1. Analiza SWOT	78
2.2. Macierz TOWS	82
Spisy	90
Spis rysunków	90
Spis tabel	90
Spis wykresów	92

Podsumowanie wykonania zadań zawartych w dokumentach planistycznych obowiązujących w ostatnim pięcioleciu

W ostatnich latach zrealizowano szereg przedsięwzięć inwestycyjnych. W port folio projektów dominowały projekty drogowe poprawiające spójność komunikacyjną gminy oraz projekty wodno-kanalizacyjne. Jednakże potrzeby w tym zakresie są wciąż istotne. Ponadto częściowo zrealizowano przedsięwzięcia modernizacyjne i rozbudowujące infrastrukturę edukacyjną, sportową, zdrowotną, ochrony przed zagrożeniami. Najbardziej wartościowe projekty zrealizowane w ramach programów planistycznych to:

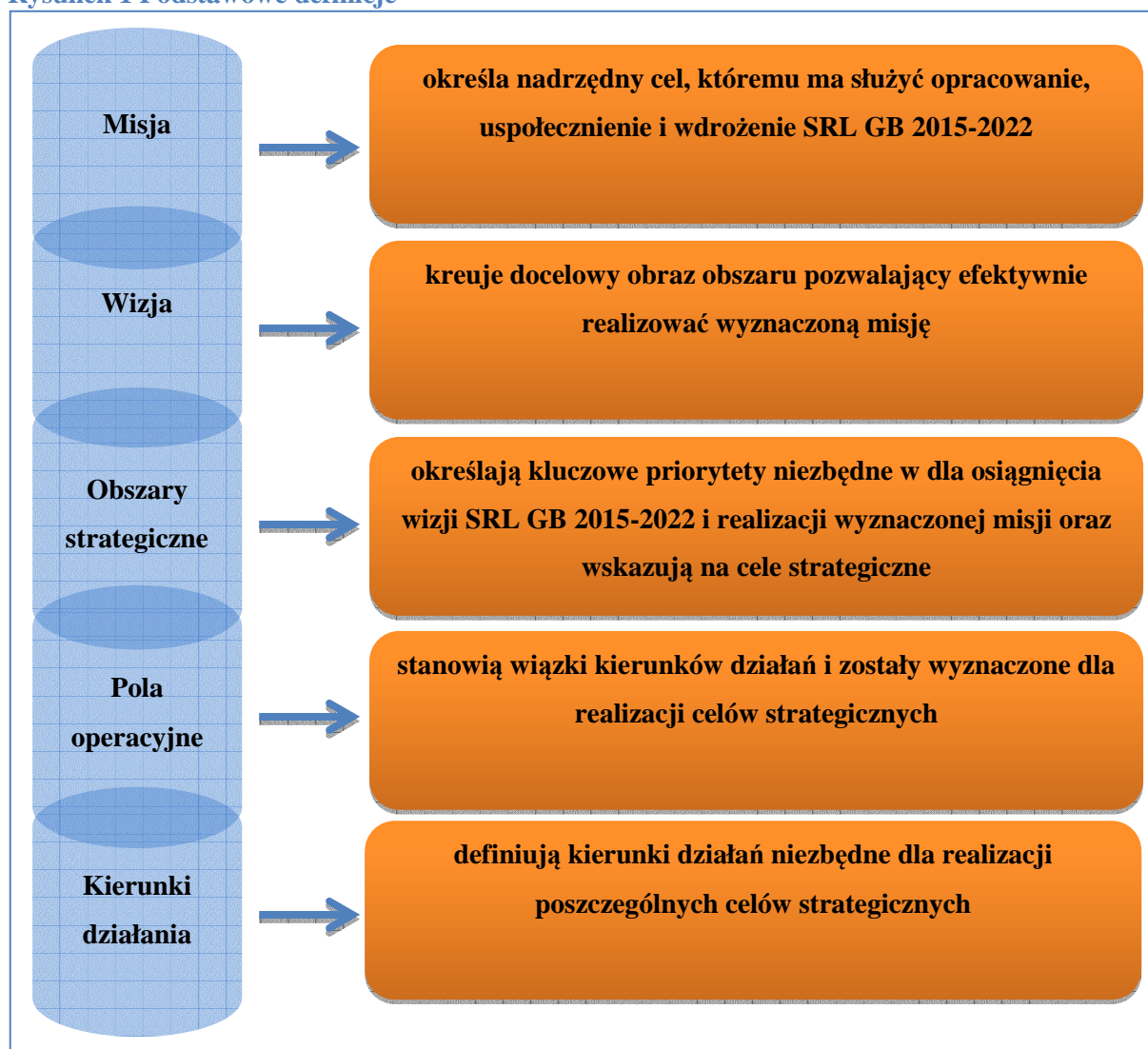
1. Termomodernizacja budynku Zespołu Szkół w Brzezinach wraz z modernizacją kotłowni i instalacji c.o. oraz instalacją kolektora słonecznego – 1 601 462,32 PLN
2. Budowa kompleksu boisk sportowych „Moje Boisko – Orlik 2012” w Brzezinach – 1 087 724,22 PLN.
3. Budowa drogi gminnej stanowiący ciąg komunikacyjny w miejscowości: Świerczyna – Przystajnia Kolonia - Przystajnia - Moczalec – 893 672,38 PLN.
4. Przebudowa nawierzchni drogi gminnej w miejscowości Brzeziny-Czempisz gm. Brzeziny – 869 984,92 PLN.
5. Rozbudowa i nadbudowa budynku Gminnego Ośrodka Kultury, Sportu i Rekreacji w Brzezinach – 653 924,33 PLN.

Charakterystyczny dla działalności inwestycyjnej Gminy Brzeziny jest niewystarczający poziom wykorzystania dotacji bezzwrotnych z zagranicznych środków, w tym z budżetu Unii Europejskiej. W minionym pięcioleciu Gmina Brzezina zrealizowała również szereg projektów miękkich, głównie w obszarze pomocy społecznej. W tym zakresie zdolność do absorpcji środków zewnętrznych była wyższa.

Wprowadzenie do Strategii Rozwoju Lokalnego Gminy Brzeziny 2015-2022

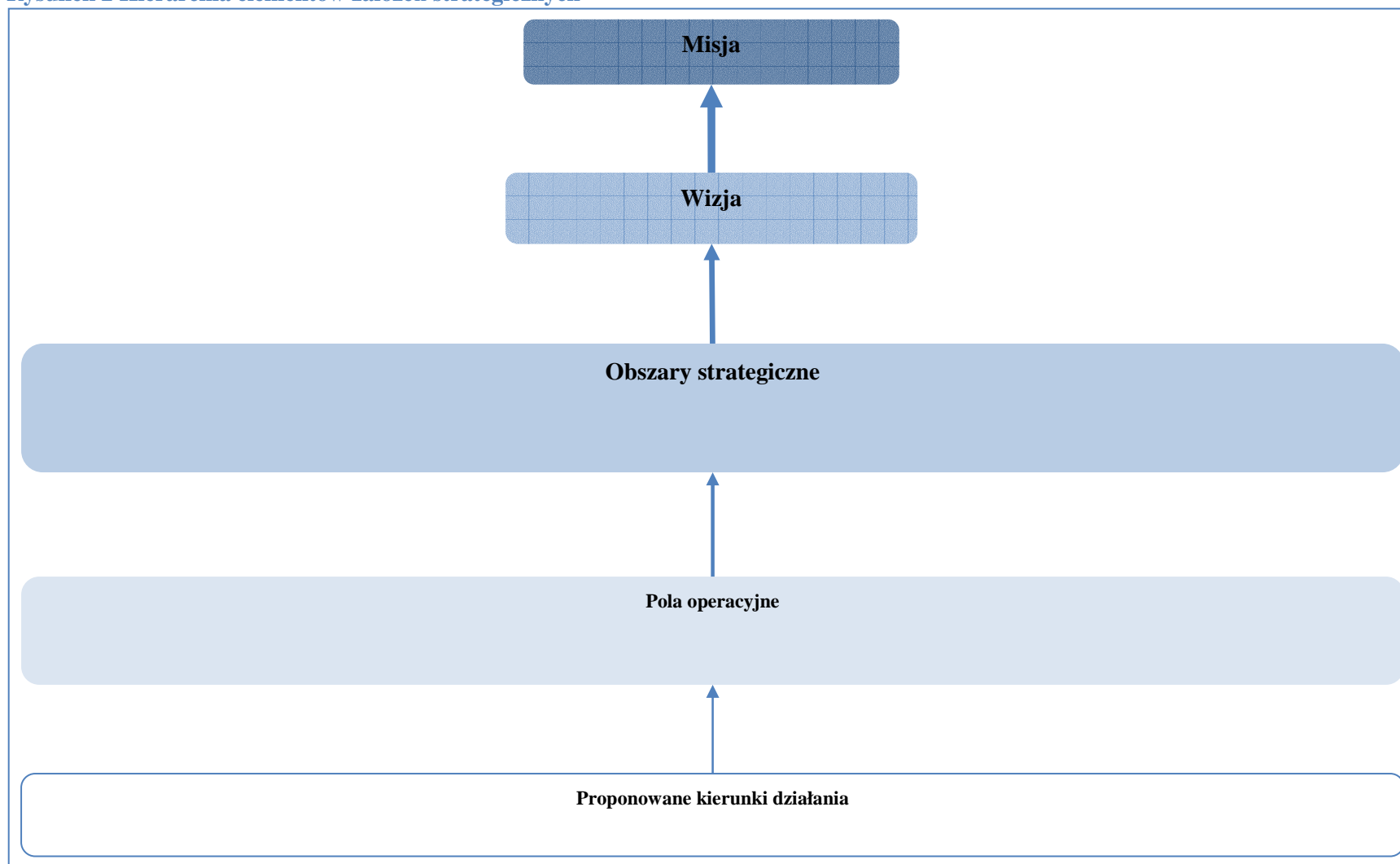
Podstawą wyznaczania strategii rozwoju Gminy Brzeziny jest określenie misji i wizji oraz wyznaczenie obszarów strategicznych i płaszczyzn interwencji, a także przypisanie im celów strategicznych i operacyjnych. Do każdego celu operacyjnego rekomendowano działania, jednakże nie mają one charakteru zamkniętego i mogą być modyfikowane. Decyduje zgodność z tematyką obszaru strategicznego. Okres obowiązywania Strategii Rozwoju Lokalnego Gminy Brzeziny to przedział lat 2015-2022 (dalej: SRL GB 2015-2022).

Rysunek 1 Podstawowe definicje

Źródło: Opracowanie własne.

Rysunek 2 Hierarchia elementów założeń strategicznych

Źródło: Opracowanie własne.

1. Misja

Na potrzeby opracowania niniejszej Strategii misja Gminy Brzeziny zdefiniowana została w następujący sposób:

Misją Gminy Brzeziny jest zapewnienie mieszkańcom warunków do nieskrępowanego rozwoju osobistego i zawodowego poprzez zapewnienie dostępu do nowoczesnej infrastruktury publicznej i wysokiej jakości usług publicznych oraz wykorzystanie potencjału endogenicznego i rozwój współpracy

Misja precyzyjnie wskazuje cel działania Gminy Brzeziny oraz precyzuje kluczowe obszary Strategii. Misja została sformułowana w możliwie jak najbardziej przystępny sposób, tak aby przekaz był czytelny dla każdego odbiorcy.

2. Wizja

Na potrzeby opracowania niniejszej Strategii wizja Gminy Brzeziny zdefiniowana została w następujący sposób:

**Gmina Brzeziny jest obszarem atrakcyjnym do zamieszkania,
zapewniającym wysokiej jakości warunki do życia oraz
ukierunkowanym na rozwój turystyki i ekologii**

Wizja precyzyjnie określa pożądane cechy Gminy Brzeziny oraz precyzuje kluczowe wartości Strategii. Wizja została sformułowana w możliwie jak najbardziej przystępny sposób, tak aby przekaz był czytelny dla każdego odbiorcy.

3. Obszary strategiczne i cele strategiczne oraz pola operacyjne i proponowane kierunki działania

W rezultacie analizy:

- wyzwań rozwojowych;
  - potrzeb inwestycyjnych;
  - nowej perspektywy finansowej Unii Europejskiej;
  - odgórnych rozwiązań instytucjonalizacji działalności rozwojowej;
- a. zidentyfikowano następujące cechy warunkujące rozwój obszaru i społeczności lokalnej zamieszkującej teren objęty Strategią:
- położenie w obszarze oddziaływania miasta Kalisz, Ostrów Wielkopolski, Sieradz;
  - zaangażowanie społeczne w pracach na rzecz gminy;
  - społeczne poparcie dla samorządowej aktywności władz gminy;
  - uczestnictwo w planach rozwojowych Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej;
  - rozwój współpracy zewnętrznej;
  - potrzeby rekreacyjne Kalisza;
- b. zidentyfikowano następujące cechy wpływające na konieczność restrukturyzacji i rewitalizacji obszaru i społeczności lokalnej zamieszkującej teren objęty Strategią:
- niski poziom przedsiębiorczości;
  - niski popyt na pracę;
  - rozdrobniona struktura agrarna;
  - niedostatki w wyposażeniu gospodarstw rolnych;
  - odpływ osób młodych do ośrodków o wyższej konkurencyjności;
  - rozwój innych, konkurencyjnych centrów gospodarczych;
  - brak zasobów dla obsługi ruchu turystycznego;
- c. rekomenduje się przyjęcie logiki interwencji opartej o następujące obszary strategiczne:
- obszar strategiczny nr 1 *Infrastruktura publiczna i usługi publiczne*;
  - obszar strategiczny nr 2 *Potencjał endogeniczny dla rozwoju lokalnego*;
  - obszar strategiczny nr 3 *Współpraca wewnętrzna i zewnętrzna oraz. doskonalenie kadr administracji publicznej*.

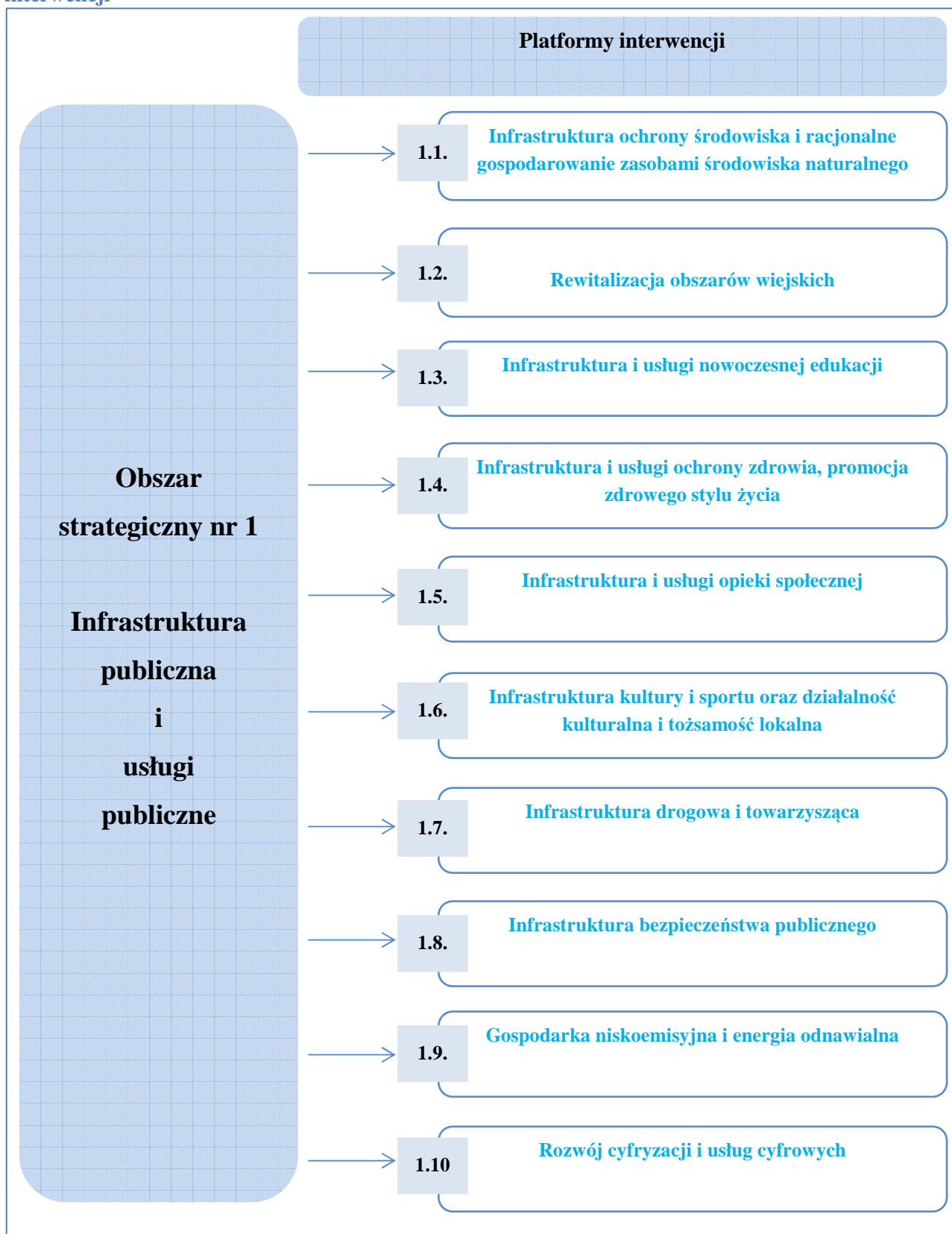
3.1. Obszar strategiczny nr 1 *Infrastruktura publiczna i usługi publiczne*

1. Cele strategiczne:

- zdrowe i czyste środowisko naturalne oraz racjonalna gospodarka zasobami;

- poprawa estetyki i funkcjonalności przestrzeni ruralistycznych i terenów zielonych oraz udostępnienie przestrzeni mieszkańcom;
- zapewnienie wysokiej jakości dostępnych usług edukacyjnych;
- poprawa jakości i dostępności świadczeń zdrowotnych oraz ograniczanie społecznych nierówności w zdrowiu;
- zapewnienie nowej jakości kapitału ludzkiego i wspieranie idei włączenia społecznego;
- aktywizacja kulturalna i sportowa mieszkańców;
- zwiększenie dostępności i spójności transportowej;
- poprawa bezpieczeństwa środowiskowego i ekologicznego;
- wzrost zastosowania OZE w administracji publicznej i gospodarce;
- wzrost zastosowania ICT w administracji publicznej i gospodarce.

Rysunek 3 Obszar strategiczny nr 1 *Infrastruktura publiczna i usługi publiczne* – logika interwencji

Źródło: Opracowanie własne.

3.1.1. Pole operacyjne nr 1.1. *Infrastruktura ochrony środowiska i racjonalne gospodarowanie zasobami środowiska naturalnego*

Sektor komunalny, przede wszystkim produkcja ścieków bytowych, jest jednym z głównych źródeł zanieczyszczeń stanowiących zagrożenie dla jakości wód powierzchniowych, gleby oraz innych cennych zasobów środowiska naturalnego. Infrastruktura wodno-kanalizacyjna gminy wymaga znacznego doinwestowania. W przypadku infrastruktury wodociągowej priorytetem jest modernizacja stacji uzdatniania wody oraz modernizacji sieci wodociągowych. Zasadna jest także rozbudowa systemu wodociągowego. W przypadku infrastruktury kanalizacyjnej priorytetem jest dostosowanie oczyszczalni ścieków do wielkości i potrzeb aglomeracji Brzeziny, rozbudowa sieci kanalizacji sanitarnej oraz budowa przydomowych oczyszczalni ścieków (indywidualnych lub strefowych) w miejscach niedostępnych lub w zabudowie rozproszonej i zagrodowej na terenie gminy Brzeziny. Rosnące wymagania prawne w zakresie gospodarowania odpadami wpłynęły także na uwzględnienie potrzeb tej dziedziny zadań własnych gminy.

3.1.2. Pole operacyjne nr 1.2. *Rewitalizacja obszarów wiejskich*

Poprzez odnowę zdegradowanych obszarów wiejskich i osiągnięcie akceptowalnych standardów cywilizacyjnych, inwestycje infrastrukturalne utworzą platformę na rzecz przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu i ubóstwu, włączeniu na rynek pracy, rozwoju inicjatyw lokalnych i działalności organizacji trzeciego sektora, w tym na polu kultury. Planuje się wykorzystanie niemieckich wzorców rewitalizacji obszarów wiejskich, w tym efektywne wykorzystanie zasobów substancji budowlanej i przestrzeni oraz przeciwdziałanie umieraniu centrów miejscowości i depopulacji.

3.1.3. Pole operacyjne nr 1.3. *Infrastruktura i usługi nowoczesnej edukacji*

Celem PO jest ograniczenie barier w dostępie do edukacji oraz stworzenie warunków dla nieskrępowanego rozwoju osobowościowego i kompetencyjnego dzieci i młodzieży, prowadzące do wypracowania umiejętności odnajdywania się w otoczeniu oraz zwiększenia szans na zatrudnienie. W dobie informatyzacji i rozwijającej się w tempie geometrycznym technologii niezbędne jest wypracowanie u dzieci i młodzieży kompetencji w posługiwaniu się narzędziami ICT. Rosnąca konkurencja na rynku pracy wymaga kształtowania postaw aktywnych i kreatywnych, a także otwartości wobec świata i asertywności. Istotna jest także identyfikacja predyspozycji intelektualnych, a w dalszej kolejności zawodowych na możliwie wczesnych etapach kształcenia oraz rozwijanie kluczowych umiejętności nie tylko u dzieci szczególnych uzdolnionych.

3.1.4. Pole operacyjne nr 1.4. *Infrastruktura i usługi ochrony zdrowia, promocja zdrowego stylu życia*

W ramach PO wysiłki zostaną skoncentrowane na cywilizacyjnych aspektach ochrony zdrowia, w tym na zagrożeniach epidemiologicznych i demograficznych dla utrzymania dobrego stanu zdrowia obecnych i przyszłych zasobów pracy. Priorytetem rozwoju będzie promowanie i wdrażanie programów profilaktycznych i zdrowego stylu życia. W szczególności uwzględnione zostaną potrzeby profilaktyki i wczesnej diagnostyki problemów zdrowotnych dominujących w regionie, w szczególności przejawiających się w wysokiej zachorowalności i umieralności z powodu chorób układu krążenia, nowotworowych, układu kostnego, stawowego i mięśniowego, oddechowego oraz schorzeń zdrowia psychicznego. Dla prawidłowego rozwoju przyszłych zasobów rynku pracy niezbędne jest wdrożenie programów profilaktycznych wśród dzieci i młodzieży, przede wszystkim w zakresie chorób układu krążenia oraz chorób metabolicznych. Z perspektywy zmian demograficznych szczególnego znaczenia nabiera prowadzenie skutecznej, wszechstronnej polityki prorodzinnej. Tym samym w ramach analizowanego PO planuje się podnoszenie świadomości prokreacyjnej kobiet oraz wprowadzenie opieki psychologicznej dla kobiet w okresie ciąży i okresie poporodowym. Skuteczność w/w działań zależy w dużej mierze od mentalności i świadomości zdrowotnej, tym samym planuje się prowadzenie programów edukacyjnych i akcji promocyjnych na rzecz zdrowego stylu życia oraz regularnego korzystania z badań profilaktycznych i upowszechnianie zachowań prozdrowotnych. Wszelka działalność związana z budową/ rozbudową/ modernizacją i doposażeniem infrastruktury ochrony zdrowia jest zgodna z zapisami niniejszej strategii.

3.1.5. Pole operacyjne nr 1.5. *Infrastruktura i usługi opieki społecznej*

Wsparcie uzyskają inwestycje infrastrukturalne poprawiające jakość i dostęp do usług opieki społecznej świadczonej na rzecz grup i osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. Planowane jest pozyskanie nowej bazy lokalowej oraz zakup wyposażenia funkcjonalnego, biurowego i komputerowego oraz środków transportu. Pożądanym kierunkiem rozwoju usług opieki społecznej jest organizacja Klubu Integracji Społecznej w ramach istniejącego GOPS. Powołanie w/w instytucji jest planowane z uwagi na potrzeby osób zagrożonych wykluczeniem społecznym ze względu na niepełnosprawność; bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, a także długotrwałą lub ciężką chorobą. Celem działania KIS będzie udzielenie wsparcia indywidualnym osobom oraz członkom ich rodzin pomocy w odbudowywaniu i podtrzymywaniu umiejętności uczestnictwa w życiu społeczności lokalnej, w powrocie do pełnienia ról społecznych oraz w podniesieniu kwalifikacji zawodowych.

3.1.6. Pole operacyjne nr 1.6. *Infrastruktura kultury i sportu oraz działalność kulturalna i tożsamość lokalna*

Mieszkańcy gminy Brzeziny angażują się w życie kulturalne Gminy, w tym także jako organizatorzy wydarzeń kulturalnych. Uczestnictwo w wydarzeniach kulturalnych wpływa na jakość i treść życia społecznego, w tym na relacje społeczne oraz poczucie przywiązania do wartości lokalnych. Wsparciem zostaną objęte działania ukierunkowane na doskonalenie oferty kulturalnej gminy, organizację wydarzeń angażujących społeczność lokalną, promowanie lokalnej działalności artystycznej oraz rozwój współpracy międzygminnej w obszarze kultury. Dla zapewnienia warunków do prowadzenia działalności kulturalnej planowane są inwestycje w gminną infrastrukturę kultury oraz zakup wyposażenia na działalność artystyczną.

3.1.7. Pole operacyjne nr 1.7. *Infrastruktura drogowa i towarzysząca*

Wsparciem zostaną objęte działania zmierzające do poprawy wewnętrznej spójności komunikacyjnej gminy oraz możliwie najpełniejszego włączenia gminy do systemu dróg o znaczeniu regionalnym i krajowym, w tym z skomunikowanie z siecią TEN-T.

Wewnętrzna spójność komunikacyjna zostanie osiągnięta m.in. poprzez:

- budowę/ przebudowę/ modernizację gminnych dróg lokalnych;
- uzupełnianie niedostatków infrastruktury drogowej w miejscowościach, w tym zwiększanie dostępności do miejsc o znaczeniu publicznym, stref aktywności gospodarczej, stref aktywności turystycznej oraz obszarów zamieszkania;
- tworzenie stref uspokojonego ruchu w newralgicznych częściach miejscowości, w tym wskazanie ciągów komunikacyjnych mogących spełniać funkcje deptaków; wyznaczenie stref o ograniczonej prędkości; wyznaczenie stref uprzywilejowujących pieszych i rowerzystów; wyznaczenie ciągów ulic jednokierunkowych; zastępowanie skrzyżowań z pierwszeństwem przejazdu, skrzyżowaniami równorzędnymi; organizacja miejsc parkingowych poza strefami uspokojonego ruchu; przebudowanie skrzyżowań tradycyjnych na skrzyżowania z wyniesioną powierzchnią lub skrzyżowania typu rondo.

Skomunikowanie gminy z siecią dróg o znaczeniu ponadlokalnym będzie realizowane w ścisłym powiązaniu z wdrażaniem Strategii ZIT AKO.

3.1.8. Pole operacyjne nr 1.8. *Infrastruktura bezpieczeństwa publicznego*

Z uwagi na występowanie na terenie gminy Brzeziny oraz powiatu kaliskiego obszarów cennych przyrodniczo i terenów zagrożonych powodzią oraz przynależność OSP z terenu gminy do Krajowego Systemu Ratowniczo Gaśniczego, zaplanowano wsparcie jednostek ratowniczo-gaśniczych m.in. poprzez budowę/ rozbudowę/ przebudowę/ modernizację infrastruktury przeciwdziałania zagrożeniom naturalnym i antropogenicznym, jak również zakup specjalistycznego wyposażenia i doskonalenie procesów ratowniczo-gaśniczych; wzmocnienie systemów wczesnego reagowania i ratownictwa

w sytuacjach nagłego wystąpienia zjawisk katastrofalnych oraz udział/ wsparcie dla projektów inwestycyjnych z zakresu ochrony powodziowej.

3.1.9. Pole operacyjne nr 1.9. *Gospodarka niskoemisyjna i energia odnawialna*

Ograniczenie wykorzystania energii pochodzącej ze źródeł konwencjonalnych na terenie gminy Brzeziny przyczyni się do redukcji emisji gazów cieplarnianych, a tym samym do zmniejszenia presji człowieka na środowisko naturalne. Działania te przyczynią się do realizacji polskich zobowiązań akcesyjnych w zakresie zwiększania udziału energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych, w tym celów Strategii Europa 2020 dotyczącego wzrostu o 20% efektywności energetycznej, zwiększenia udziału odnawialnych źródeł energii w całkowitym zużyciu energii do 20% oraz zmniejszenia emisji CO₂. Planuje się m.in. wdrożenie projektów inwestycyjnych zmierzających do podniesienia efektywności energetycznej obiektów użyteczności publicznej będących własnością lub znajdujących się w trwałym zarządzie samorządu gminnego; wymianę oświetlenia ulicznego na efektywne energetycznie oraz tworzenie stref uspokojonego ruchu. Zaplanowano także promowanie budownictwa niskoemisyjnego i pasywnego oraz zastosowanie rozwiązań niskoemisyjnych w przedsiębiorstwach.

3.1.10. Pole operacyjne nr 1.10. *Rozwój cyfryzacji i usług cyfrowych*

W Gminie Brzeziny, podobnie jak w województwie wielkopolskim identyfikuje się niski stopień wykorzystania infrastruktury szerokopasmowego Internetu. Na terenie gminy działa Stowarzyszenie „Ludzie Internetu”, którego głównym celem jest propagowanie innowacyjnych rozwiązań informatycznych, opartych o technologie internetowe oraz zwiększanie świadomości na temat zróżnicowanych możliwości wykorzystania ICT. W tym kontekście samorząd powinien zapewnić infrastrukturę dostępu, m.in. poprzez wsparcie budowy publicznych punktów i sieci dostępu do Internetu oraz digitalizację zasobów, w tym tworzenie rejestrów publicznych dostępnych on-line. Zaplanowano także zwiększenie dostępu obywateli do usług publicznych, przede wszystkim w zakresie e-administracji, e-zdrowia, e-edukacji, e-kultury, e-turystyki poprzez doskonalenie procesów back-office i front-office. Ocenia się, że wzrost zastosowania ICT w sferze publicznej w obszarze usług o wysokim zainteresowaniu społecznym będzie wpływał także na promocję cyfryzacji i informatyzacji wśród mieszkańców.

Tabela 1 Pole strategiczne nr 1 *Infrastruktura i usługi publiczne – logika interwencji*

Nr PO	Pole operacyjne	Proponowane kierunki działania
1.1	<i>Infrastruktura ochrony środowiska i racjonalne gospodarowanie zasobami środowiska naturalnego</i>	<ul style="list-style-type: none"> – kompleksowe uporządkowanie gospodarki wodno – ściekowej; – ochrona zasobów leśnych i ich racjonalne wykorzystanie; – rozwój zasobów gospodarki odpadami; – promocja postaw ekologicznych;
1.2	<i>Rewitalizacja obszarów wiejskich</i>	<ul style="list-style-type: none"> – inwestycje budowlane w substancję materialną, uzupełnianie tkanki ruralistycznej;

		<ul style="list-style-type: none"> – wkomponowywanie w przestrzenie funkcjonalnych obiektów małej architektury; – renowacja, w tym termomodernizacja części wspólnych wielorodzinnych budynków mieszkalnych; – wytyczenie i uzbrojenie terenów pod mieszkalnictwo; – promowanie włączenia społecznego, walka z ubóstwem i wszelką dyskryminacją;
1.3	<i>Infrastruktura i usługi nowoczesnej edukacji</i>	<ul style="list-style-type: none"> – rozbudowa infrastruktury edukacyjnej i zakup wyposażenia edukacyjnego; – rozbudowa infrastruktury sportowej i zakup wyposażenia sportowego; – informatyzacja i cyfryzacja edukacji, w tym informatyzacja wszystkich placówek edukacyjnych, w tym zapewnienie bezprzewodowego dostępu do Internetu oraz zakup narzędzi ICT; – zakup narzędzi edukacji doświadczalno-laboratoryjnej; – wprowadzenie doradztwa zawodowego na poziomie edukacji gimnazjalnej; – kształtowanie miękkich kompetencji niezbędnych na rynku pracy; – optymalizacja transportu szkolnego;
1.4	<i>Infrastruktura i usługi ochrony zdrowia, promocja zdrowego stylu życia</i>	<ul style="list-style-type: none"> – wdrażanie i promocja programów profilaktycznych; – rozwój infrastruktury ochrony zdrowia; – stymulowanie współpracy kobiet w obszarze promocji zdrowego stylu życia; – podnoszenie świadomości prokreacyjnej kobiet; – wprowadzenie opieki psychologicznej dla kobiet w okresie ciąży i okresie poporodowym;
1.5	<i>Infrastruktura i usługi opieki społecznej</i>	<ul style="list-style-type: none"> – stymulowanie współpracy kobiet w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinach; – organizacja KIS w ramach GOPS;
1.6	<i>Infrastruktura kultury i sportu oraz działalność kulturalna i tożsamość lokalna</i>	<ul style="list-style-type: none"> – budowa/ rozbudowa/ modernizacja obiektów przeznaczonych na działalność kulturalną; – budowa/ rozbudowa/ modernizacja obiektów przeznaczonych na działalność sportową; – doskonalenie oferty kulturalnej; – rozwój współpracy zewnętrznej w obszarze kultury;
1.7	<i>Infrastruktura drogowa i towarzysząca</i>	<ul style="list-style-type: none"> – tworzenie stref uspokojonego ruchu w niewralgicznych częściach miejscowości, w tym wskazanie ciągów komunikacyjnych mogących spełniać funkcje deptaków; – wyznaczanie stref o ograniczonej prędkości; wyznaczenie stref uprzywilejowujących pieszych i rowerzystów; – wyznaczenie ciągów ulic jednokierunkowych; – zastępowanie skrzyżowań z pierwszeństwem przejazdu, skrzyżowaniami równorzędnymi; organizacja miejsc parkingowych poza strefami uspokojonego ruchu; – przebudowanie skrzyżowań tradycyjnych na skrzyżowania z wyniesioną powierzchnią lub skrzyżowania typu rondo; – budowa/ przebudowa/ modernizacja przystanków

		<p>autobusowych;</p> <ul style="list-style-type: none"> – budowa/ przebudowa/ modernizacja chodników wzdłuż ciągów komunikacyjnych; – budowa/ przebudowa/ modernizacja ścieżek rowerowych wzdłuż ciągów komunikacyjnych; – budowa/ przebudowa/ modernizacja parkingów.
1.8	<i>Infrastruktura bezpieczeństwa publicznego</i>	<ul style="list-style-type: none"> – budowa/ rozbudowa/ przebudowa/ modernizacja infrastruktury przeciwdziałania zagrożeniom naturalnym i antropogenicznym; – wyposażenie jednostek OSP, w tym należących do Krajowego Systemu Ratowniczo Gaśniczego w specjalistyczny sprzęt ratowniczo-gaśniczy; – doskonalenie procesów ratowniczo-gaśniczych OSP i innych organizacji ratowniczych przez system specjalistycznych szkoleń; – wzmocnienie systemów wczesnego reagowania i ratownictwa w sytuacjach nagłego wystąpienia zjawisk katastrofalnych; – udział/ wsparcie dla projektów inwestycyjnych z zakresu ochrony powodziowej;
1.9	<i>Gospodarka niskoemisyjna i energia odnawialna</i>	<ul style="list-style-type: none"> – kompleksowa termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej; – zastosowanie odnawialnych źródeł energii w obiektach użyteczności publicznej; – tworzenie stref uspokojonego ruchu w niewralgicznych częściach miejscowości (por. <i>Infrastruktura drogowa i towarzysząca</i>); – zastosowanie energooszczędnego oświetlenia ulicznego; – promowanie budownictwa niskoemisyjnego i pasywnego;
1.10	<i>Rozwój cyfryzacji i usług cyfrowych</i>	<ul style="list-style-type: none"> – wsparcie rozwoju elektronicznych usług publicznych, szczególnie; – zwiększenie dostępu obywateli do usług publicznych, przede wszystkim w zakresie e-administracji, e-zdrowia, e-edukacji, e-kultury, e-turystyki; – doskonalenie procesów informatyzacji placówek edukacyjnych; – cyfryzacja i digitalizacja zasobów, w tym tworzenie rejestrów publicznych dostępnych on-line; – wsparcie budowy publicznych punktów i sieci dostępu do Internetu;

Źródło: Opracowanie własne.

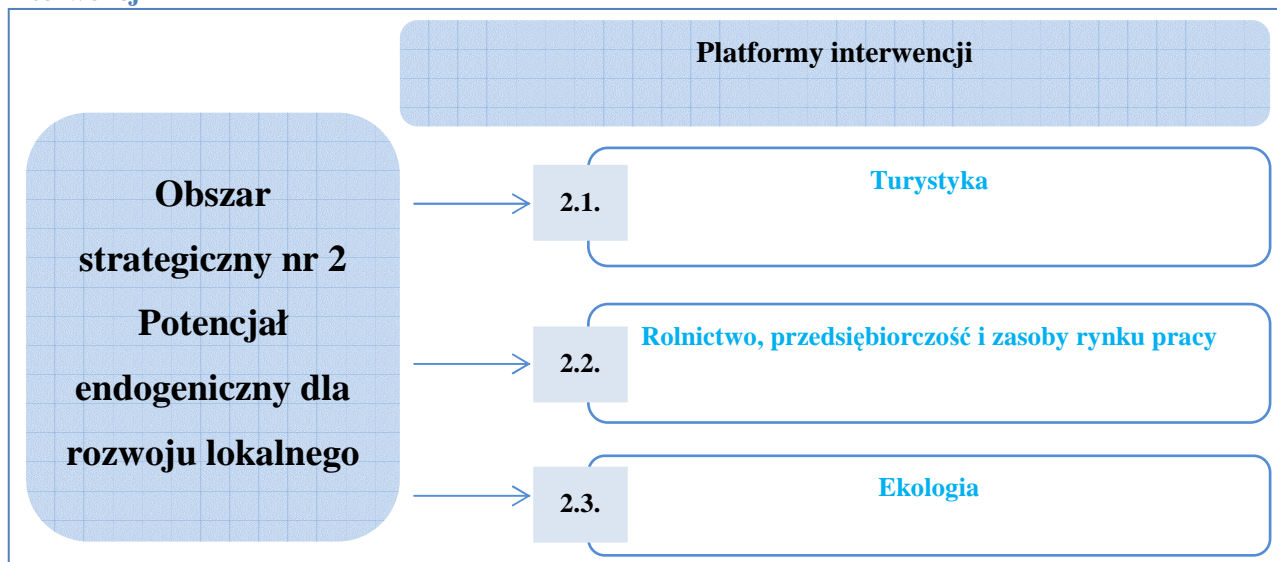
3.2. Obszar strategiczny nr 2 *Potencjał endogeniczny dla rozwoju lokalnego*

1. Cele strategiczne

- wykorzystanie potencjału zasobów krajobrazowych i przyrodniczych;
- aktywizacja zawodowa mieszkańców oraz promocja zatrudnienia i przedsiębiorczości;

- wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców oraz wykorzystanie i doskonalenie ekologicznego potencjału endogenicznego.

Rysunek 4 Obszar strategiczny nr 2 Potencjał endogeniczny dla rozwoju lokalnego – logika interwencji

Źródło: Opracowanie własne.

3.2.1. Pole operacyjne nr 2.1. *Turystyka*

Ocenia się, że zasoby o potencjale turystycznym zlokalizowane na terenie gminy Brzeziny predestynują obszar do rozwoju turystyki weekendowej, głównie aktywnej, tj. rowerowej, konnej oraz wodnej, jak również agroturystyki. Działania rozwojowe będą koncentrować się na wykorzystaniu naturalnych warunków środowiska dla zdrowia, rekreacji i wypoczynku oraz rozbudowie ogólnodostępnej oraz komercyjnej infrastruktury aktywnego odpoczynku. W tym kontekście należy zidentyfikować rzeczywiste potrzeby potencjalnych turystów, m.in. mieszkańców Kalisza oraz opracować i wdrożyć ofertę usług turystycznych. Istotnym czynnikiem sukcesu jest zaangażowanie podmiotów prywatnych, np. przedsiębiorców.

3.2.2. Pole operacyjne nr 2.2. *Rolnictwo, przedsiębiorczość i zasoby rynku pracy*

Przewagi konkurencyjne gminy ulokowane są m.in. w potencjale środowiska naturalnego nie poddanego presji zakładów produkcyjnych i rozwoju ekologii. Ponadto gmina Brzeziny nie należy do miejsc o szczególnej aktywności inwestorów generujących znaczny popyt na pracę. Tym samym rozwój zasobów rynku pracy powinien zostać ukierunkowany na działania poprawiające konkurencyjność pracownika na zewnętrznym rynku pracy. W tym kontekście należy wykorzystać potencjał miasta Kalisza, jako lokalnego ośrodka aktywności gospodarczej. W związku z powyższym niezbędne jest podjęcie działań zapewniających odpowiednie kwalifikacje i doświadczenie zawodowe zgodne z profilem potrzeb kaliskiego rynku pracy oraz zwiększenie mobilności przestrzennej związanej z poszukiwaniem pracy poza miejscem zamieszkania. Możliwość działania samorządu gminnego w zakresie zindywidualizowanych usług rynku pracy jest ograniczona. Jednakże podjęte

zostaną działania mające na celu bardziej efektywne planowanie rozwiązań rynku pracy realizowane przez inne instytucje publiczne oraz organizacje pożytku publicznego, w tym m.in. promowanie przedsiębiorczości i aktywnego poszukiwania pracy, wprowadzenie doradztwa zawodowego na wczesnych etapach kształcenia, wsparcie dla osób zamierzających odejść z rolnictwa i planujących przekwalifikowanie zawodowe, aktywny udział w działaniach związanych rozwojem systemu monitorowania i prognozowania sytuacji na lokalnym rynku pracy. Wspierany będzie także rozwój podmiotów ekonomii społecznej przede wszystkim ukierunkowanych na wdrażanie i promowanie działań integracyjnych i zatrudnieniowych, a tym samym wzmacniających kapitał gospodarki społecznej. Planowany jest także rozwój infrastruktury przedsiębiorczości, m.in. poprzez wsparcie lokalnego handlu.

3.2.3. Pole operacyjne nr 2.3. *Ekologia*

Przyjazny mikroklimat oraz czyste środowisko naturalne predestynują gminę Brzeziny nie tylko do rozwoju turystyki, ale także do wykreowania marki gminy ekologicznej. Tym samym planowane jest utworzenie centrum edukacji ekologicznej, którego celem będzie promowanie postaw ekologicznych; organizacja szkoleń w zakresie ekologii, wdrożenie oferty edukacji ekologicznej skierowanej do placówek edukacyjnych innych jednostek samorządu terytorialnego, etc.

Tabela 2 Pole strategiczne nr 2 *Potencjał endogeniczny dla rozwoju lokalnego – logika interwencji*

Nr PO	Pole operacyjne	Proponowane kierunki działania
2.1.	<i>Turystyka</i>	<ul style="list-style-type: none"> – wykorzystanie naturalnych warunków środowiska dla zdrowia, rekreacji i wypoczynku; – rozbudowa ogólnodostępnej oraz komercyjnej infrastruktury aktywnego odpoczynku; – rozwój działalności agroturystycznej oraz kreowanie atrakcyjnej oferty pobytowo – rekreacyjno - szkoleniowej skierowanej także do podmiotów gospodarczych; – promocja zewnętrzna gminy Brzeziny, jako miejsca aktywnego spędzania wolnego czasu;
2.2.	<i>Rolnictwo, przedsiębiorczość i zasoby rynku pracy</i>	<ul style="list-style-type: none"> – inwentaryzacja gospodarstw rolnych dla oceny możliwości rozwojowych i potrzeb inwestycyjnych; – rozwój doradztwa rolniczego; – wsparcie inwestycyjne gospodarstw rolnych; – wsparcie rozwoju i promocja rolnictwa ekologicznego; – wsparcie tworzenia grup producentów rolnych; – przekwalifikowywanie zawodowe pracujących w rolnictwie.

		<ul style="list-style-type: none"> – scalanie gruntów; – wsparcie rozwoju sieci sprzedaży produktów tradycyjnych i regionalnych; – wsparcie lokalnego handlu, m.in. modernizacja gminnego placu targowego; – promowanie przedsiębiorczości, w tym wsparcie szkoleniowo-doradcze dla osób planujących działalność gospodarczą; – wsparcie informacyjne i promocja absorpcji środków dotacji bezzwrotnych i pożyczek na rozpoczęcie i rozwój działalności gospodarczej; – promowanie idei ekonomii społecznej i wsparcie rozwoju podmiotów ekonomii społecznej; – promowanie aktywnego poszukiwania pracy; – wprowadzenie doradztwa zawodowego na wczesnych etapach kształcenia; – wsparcie dla osób zamierzających odejść z rolnictwa i planujących przekwalifikowanie zawodowe; – aktywny udział w działaniach związanych rozwojem systemu monitorowania i prognozowania sytuacji na lokalnym rynku pracy;
2.3.	<i>Ekologia</i>	<ul style="list-style-type: none"> – utworzenie centrum edukacji ekologicznej; – promowanie postaw ekologicznych; – wytyczanie i organizacja ścieżek dydaktycznych;

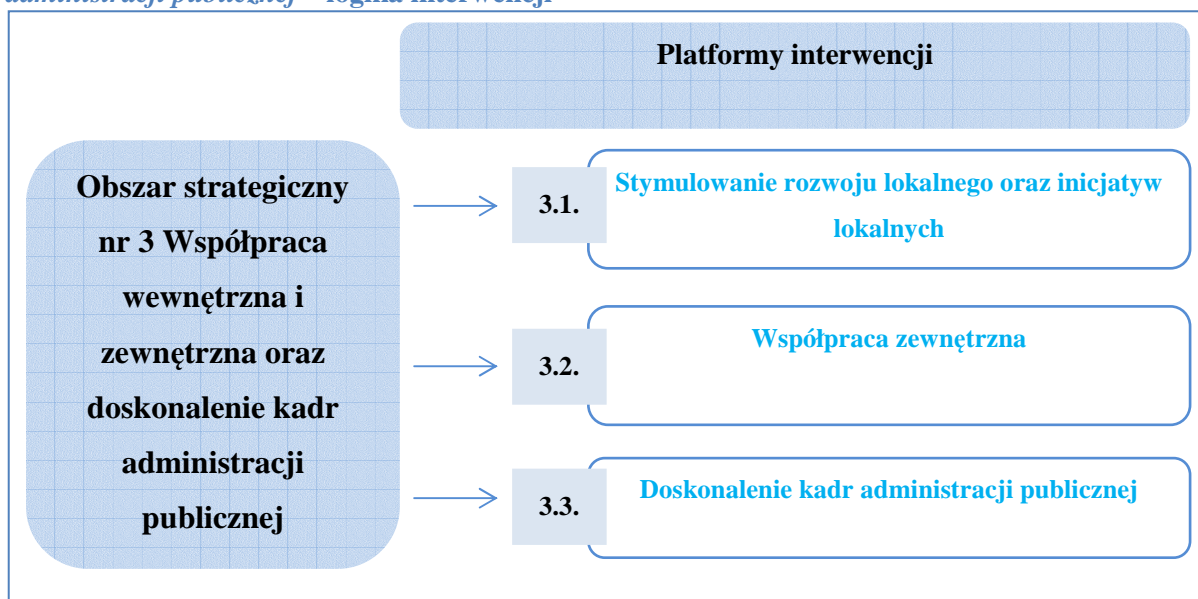
Źródło: Opracowanie własne.

3.3. Obszar strategiczny nr 3 *Współpraca wewnętrzna i zewnętrzna oraz doskonalenie kadr administracji publicznej*

1. Cele strategiczne

- intensyfikacja wykorzystania narzędzi demokracji lokalnej i podniesienie poziomu partycypacji w życiu publicznym;
- rozwój powiązań wewnętrznych i zewnętrznych obszaru;
- zapewnienie kadr nowoczesnej i efektywnej administracji publicznej.

Rysunek 5 Obszar strategiczny nr 3 Współpraca wewnętrzna i zewnętrzna oraz doskonalenie kadr administracji publicznej – logika interwencji

Źródło: Opracowanie własne.

3.3.1. Pole operacyjne nr 3.1. *Stymulowanie rozwoju lokalnego oraz inicjatyw lokalnych*

Zaangażowanie społeczne w pracach na rzecz gminy oraz społeczne poparcie dla samorządowej aktywności władz gminy zostanie wzmocnione poprzez intensyfikację współpracy wewnętrznej. Współpraca ta pozwoli na efektywną realizację większości zaplanowanych kierunków działań w ramach w/w pól operacyjnych, bowiem wymagają one społecznej akceptacji oraz zaangażowania. Silną społeczną wrażliwość powodzenia wykazują przede wszystkim działania rewitalizacyjne, propagowanie i wdrażanie idei odnowy obszarów wiejskich; promocja i ochrona dziedzictwa kulturowego obszarów wiejskich; opieka społeczna, promocja zdrowego stylu życia, czy rozwój oferty kulturalnej gminy. Tym samym planowane jest stymulowanie współpracy samorządu z organizacjami pozarządowymi oraz innymi jednostkami z potencjałem rozwojowym, przede wszystkim w obszarze kultury, opieki społecznej, promocji zdrowia i zdrowego trybu życia, aktywizacji osób starszych i wychowania młodzieży. Narzędziem stymulacji współpracy zewnętrznej będą inicjatywy lokalne, budżet obywatelski oraz aktywizacja stowarzyszeń w trybie ustawy o organizacjach pożytku publicznego.

3.3.2. Pole operacyjne nr 3.2. *Współpraca zewnętrzna*

Otwarcie zewnętrzne Gminy Brzeziny jest uzasadnione zarówno planowanymi od wewnątrz kierunkami rozwoju, jak i narzuconym ogólnie system planowania działalności rozwojowej i wdrażania nowej perspektywy finansowej UE. Kluczowe we współpracy zewnętrznej i płynące od wewnątrz będzie promowanie turystyki rekreacyjnej i agroturystyki oraz stymulowanie i doskonalenie współpracy międzygminnej w obszarze kultury. Natomiast utworzenie Aglomeracji Kalisko – Ostrowskiej oraz opracowanie Strategii ZIT AKO, obliuguje Gminę Brzeziny do aktywnego uczestnictwa w procesach rozwojowych, dla których bazą są w/w rozwiązania ogólnie.

3.3.3. Pole operacyjne nr 3.3. Doskonalenie kadr administracji publicznej

Kierunki rozwoju społeczno-gospodarczego, postępująca informatyzacja usług publicznych, wyzwania demograficzne, nowa perspektywa finansowa UE oraz wdrażania nowoczesnych narzędzi rozwoju lokalnego (KIS, ekonomia społeczna, budżety obywatelskie) wpływają na konieczność ciągłego podnoszenia kompetencji kadr administracji publicznej. Tym samym w ramach planowania rozwoju strategicznego Gminy Brzeziny zadbano również o rozwój kadr nowoczesnej administracji publicznej.

Tabela 3 Pole strategiczne nr 3 Współpraca wewnętrzna i zewnętrzna oraz doskonalenie kadr administracji publicznej – logika interwencji

Nr PO	Pole operacyjne	Proponowane kierunki działania
3.1.	<i>Stymulowanie rozwoju lokalnego oraz inicjatyw lokalnych</i>	<ul style="list-style-type: none"> – stymulowanie współpracy samorządu z organizacjami pozarządowymi oraz innymi jednostkami z potencjałem rozwojowym, przede wszystkim w obszarze kultury, opieki społecznej, promocji zdrowia i zdrowego trybu życia, aktywizacji osób starszych i wychowania młodzieży – propagowanie i wdrażanie idei odnowy obszarów wiejskich; – promocja i ochrona dziedzictwa kulturowego obszarów wiejskich; – rozwój organizacji pozarządowych działających na terenie gminy;
3.2.	<i>Współpraca zewnętrzna</i>	<ul style="list-style-type: none"> – promocja turystyki weekendowe i agroturystyki; – stymulowanie i doskonalenie współpracy międzygminnej w obszarze kultury; – uczestnictwo we wdrażaniu Strategii ZIT AKO;
3.3.	<i>Doskonalenie kadr administracji publicznej</i>	<ul style="list-style-type: none"> – jakość i standaryzacja świadczonych usług publicznych – ciągłe doskonalenie zawodowe; – e-administracja w samorządach – zarządzanie i kompetencje; – rozwój kompetencji w obszarze ekonomii społecznej;

Źródło: Opracowanie własne.

4. Wskaźniki realizacji SRL GB 2015-2022

Wskaźniki realizacji SRL GB 2015-2022 mają na celu wspomóc proces ewaluacji strategii. Przyjęto metodę „0”, co oznacza, że w pierwszej kolejności badana będzie bezwzględna wartość wypracowanych produktów SRL GB 2015-2022. Następnie w stosunku do wskaźników, dla których

na koniec 2014 r. możliwe będzie ustalenie wartości referencyjnych, należy dokonać porównania rok do roku.

Opracowano cztery grupy wskaźników, przy czym zaznacza się, że katalog ten nie jest zamknięty i może zostać w toku ewaluacji rozszerzony o dodatkowe zmienne. Pierwsza grupa to wskaźniki ogólne, odnoszące się do:

- liczby zrealizowanych projektów przyczyniających się do wdrażania SRL GB 2015-2022;
- liczby projektów zrealizowanych ze środków zewnętrznych i wartości środków zewnętrznych pozyskanych na potrzeby wdrażania SRL GB 2015-2022;
- liczby projektów zrealizowanych ze środków zewnętrznych i wartości środków zewnętrznych pozyskanych przez inne podmioty.

Wskaźniki dotyczące obszarów strategicznych zostały zaplanowane w odniesieniu do rekomendowanych pól operacyjnych. Zaplanowane wskaźniki będą mierzyć zarówno niematerialne efekty prowadzonych działań (wskaźniki rezultatu – R) oraz efekty materialne (wskaźniki produktu – P).

Tabela 4 Wskaźniki ogólne

Wskaźnik	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Liczba zrealizowanych projektów zgodnych z założeniami SRL GB 2015-2022								
Wartość środków finansowych pozyskanych ze źródeł zewnętrznych przez samorząd Gminy Brzeziny								
Liczba projektów zrealizowanych z środków pozyskanych ze źródeł zewnętrznych przez samorząd Gminy Brzeziny								
Wartość środków finansowych pozyskanych ze źródeł zewnętrznych przez inne podmioty								
Liczba projektów zrealizowanych z środków pozyskanych ze źródeł zewnętrznych przez inne podmioty								

Źródło: Opracowanie własne.

Tabela 5 Wskaźniki – Obszar strategiczny nr 1

Wskaźnik	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Liczba osób korzystających z nowo wybudowanej sieci kanalizacji sanitarnej [R]								
Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków jako % ogólnej liczby ludności [R]								
Ludność korzystająca z systemu zaopatrzenia w wodę jako % ogólnej liczby ludności [R]								
Długość wybudowanej sieci kanalizacji sanitarnej [P]								
Długość zmodernizowanej sieci kanalizacji sanitarnej [P]								
Liczba wybudowanych/ przebudowanych/ zmodernizowanych oczyszczalni ścieków [P]								
Liczba wybudowanych przydomowych oczyszczalni ścieków [P]								
Liczba wybudowanych/ zmodernizowanych urządzeń systemu oczyszczalni ścieków [P]								

Długość wybudowanej sieci wodociągowej [P]

Długość zmodernizowanej sieci wodociągowej [P]

Liczba wybudowanych/ przebudowanych/ zmodernizowanych urządzeń systemu zaopatrzenia w wodę [P]

Liczba osób korzystających z nowej lub zrewitalizowanej infrastruktury [R]

Liczba zrealizowanych projektów rewitalizacyjnych [P]

Liczba zorganizowanych nowych wydarzeń kulturalnych [R]

Liczba instytucji kultury objętych wsparciem [P]

Liczba wybudowanych/ przebudowanych/ zmodernizowanych/ doposażonych obiektów przeznaczonych na działalność kulturalną [P]

Długość nowych, przebudowanych lub zmodernizowanych dróg [P]

Liczba jednostek służb ratowniczych doposażonych w sprzęt do prowadzenia akcji ratowniczych i usuwania skutków katastrof [R]

Liczba zakupionego sprzętu do prowadzenia akcji ratowniczych i usuwania skutków katastrof [P]

Liczba wspartych podmiotów leczniczych [P]

Liczba osób zagrożonych wykluczeniem społecznym objętych wsparciem [R]

Liczba projektów zrealizowanych w celu przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu [P]

Udział energii odnawialnej w produkcji energii elektrycznej ogółem [R]

Ilość zaoszczędzonej energii elektrycznej i ciepłej [R]

Udział energii odnawialnej w produkcji energii ciepłej ogółem [R]

Liczba wybudowanych / zmodernizowanych jednostek wytwarzania energii z OZE [P]

Liczba zmodernizowanych energetycznie obiektów administracji publicznej [P]

Liczba usług publicznych udostępnionych on-line [R]

Odsetek osób korzystających z Inter-netu w kontaktach z administracją publiczną [R]

Liczba instytucji administracji publicznej wspartych w zakresie zastosowania TIK [P]

Źródło: Opracowanie własne.

Tabela 6 Wskaźniki – Obszar strategiczny nr 2

Wskaźnik	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Liczba turystów korzystających z oferty turystycznej [R]								
Liczba zrealizowanych projektów turystycznych [P]								
Długość wybudowanych ścieżek rowerowych [P]								
Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie [P]								
Liczba gospodarstw rolnych otrzymujących wsparcie [P]								
Liczba instytucji otoczenia biznesu wspartych w zakresie profesjonalizacji usług [P]								
Liczba zrealizowanych projektów z zakresu ekologii [P]								

Źródło: Opracowanie własne.

Tabela 7 Wskaźniki – Obszar strategiczny nr 3

Wskaźnik	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Wartość zrealizowanych projektów w ramach inicjatyw lokalnych [R]								
Liczba zrealizowanych projektów w ramach inicjatyw lokalnych [P]								
Liczba zrealizowanych projektów współpracy zewnętrznej [P]								
Liczba pracowników administracji publicznej biorących udział w								

---

projektach szkoleniowych [R]

Liczba certyfikatów uzyskanych przez pracowników administracji publicznej biorących udział w projektach szkoleniowych [R]

Liczba wykorzystanych/ zrealizowanych projektów szkoleniowych skierowanych do pracowników administracji publicznej [P]

Źródło: Opracowanie własne.

5. Finansowanie

Najważniejszym źródłem finansowania działań strategicznych będą środki z funduszy unijnych (Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego – EFRR, Europejskiego Funduszu Społecznego – EFS i Funduszu Spójności – FS). Wielkopolska otrzyma z Unii Europejskiej na WRPO 2014+ łącznie 2 447,9 mln euro. Większość, bo 72,11% tej kwoty, czyli 1 765,2 mln euro będzie pochodziło z EFRR. Pozostałe 27,89% (682,7 mln euro) to środki EFS. Ponadto w finansowaniu działań SRL GB 2015-2022 niezbędne będzie zaangażowanie prywatnych środków, w tym pochodzących z bezzwrotnych i zwrotnych funduszy oraz rozwój instrumentów finansowych opartych na partnerstwie publiczno-prywatnym. Źródła finansowania Strategii Rozwoju Lokalnego Gminy Brzeziny na lata 2015-2022:

1. Środki własne Gminy Brzeziny.
2. Krajowe i zagraniczne mechanizmy finansowe, w tym:
  - środki finansowe transferowane w ramach Perspektywy Finansowej Unii Europejskiej na lata 2014-2020;
  - środki finansowe transferowane w ramach Mechanizmów Finansowych Europejskiego Obszaru Gospodarczego i Norweskiego Mechanizmu Finansowego;
  - inne zagraniczne środki finansowe;
  - krajowe środki finansowe;
  - inne źródła finansowania.
3. Komercyjne instrumenty finansowe, w tym:
  - pożyczki i kredyty bankowe;
  - leasing finansowy;
  - inne.

Tabela 8 Źródła finansowania pól operacyjnych

Nr PO	Pole operacyjne	Osie priorytetowe 2014+	WRPO	Inne źródła finansowania	Możliwość zastosowania budżetu obywatelskiego
1.1.	<i>Infrastruktura ochrony środowiska i racjonalne gospodarowanie zasobami środowiska naturalnego</i>	– OP 4. Środowisko;		– Programy ochrony środowiska Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej;	
1.2.	<i>Rewitalizacja obszarów wiejskich</i>	– OP 9. Infrastruktura kapitału ludzkiego;	dla	– Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020	X
1.3.	<i>Infrastruktura i usługi nowoczesnej edukacji</i>	– OP 8. Edukacja;		– Programy rozwojowe Ministerstwa Edukacji Narodowej;	X
1.4.	<i>Infrastruktura i usługi ochrony zdrowia, promocja zdrowego stylu życia</i>	– OP 9. Infrastruktura kapitału ludzkiego;	dla	– Programy profilaktyki i promocji zdrowia Ministerstwa Zdrowia;	X
1.5.	<i>Infrastruktura i usługi opieki społecznej</i>	– OP 7. Włączenie społeczne; – OP 9. Infrastruktura kapitału ludzkiego	dla	– Programy przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu finansowane ze środków Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej; – Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych;	X
1.6.	<i>Infrastruktura kultury i sportu oraz działalność kulturalna i tożsamość lokalna</i>			– Programy ochrony zabytków i promocji dziedzictwa kulturalnego finansowane ze środków Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego; – Programy infrastrukturalne finansowane ze środków samorządu województwa	X

			wielkopolskiego;	
1.7.	<i>Infrastruktura drogowa i towarzysząca</i>	<ul style="list-style-type: none"> – OP 5. Transport; – OP 9. Infrastruktura dla kapitału ludzkiego; 	<ul style="list-style-type: none"> – Programy rozwojowe Ministerstwa Infrastruktury i Rozwoju; – Programy infrastrukturalne finansowane ze środków samorządu województwa wielkopolskiego; 	X
1.8.	<i>Infrastruktura bezpieczeństwa publicznego</i>	<ul style="list-style-type: none"> – OP 4. Środowisko; 	<ul style="list-style-type: none"> – Programy ochrony środowiska Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej; 	
1.9.	<i>Gospodarka niskoemisyjna i energia odnawialna</i>	<ul style="list-style-type: none"> – OP 3. Energia; 	<ul style="list-style-type: none"> – Programy ochrony środowiska Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej; 	
1.10.	<i>Rozwój cyfryzacji i usług cyfrowych</i>	<ul style="list-style-type: none"> – OP 2. Społeczeństwo informacyjne; 	<ul style="list-style-type: none"> – Programy rozwojowe Ministerstwa Informatyzacji i Cyfryzacji; 	X
2.1.	<i>Turystyka</i>	<ul style="list-style-type: none"> – OP 1. Innowacyjna i konkurencyjna gospodarka 		
2.2.	<i>Rolnictwo, przedsiębiorczość i zasoby rynku pracy</i>	<ul style="list-style-type: none"> – OP 1. Innowacyjna i konkurencyjna gospodarka; – OP 6. Rynek pracy 	<ul style="list-style-type: none"> – Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020 	
2.3.	<i>Ekologia</i>	<ul style="list-style-type: none"> – OP 4. Środowisko 	<ul style="list-style-type: none"> – Programy ochrony środowiska Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej 	X
3.1.	<i>Stymulowanie rozwoju lokalnego oraz inicjatyw lokalnych</i>	<ul style="list-style-type: none"> – OP 7. Włączenie społeczne 		

3.2. *Współpraca zewnętrzna*

X

3.3. *Doskonalenie kadr administracji publicznej*

– OP 8. Edukacja

Źródło: Opracowanie własne.

6. Wykaz projektów indykatorywnych

Zaplanowano następujące projekty, które bezpośrednio przyczyniają się do realizacji celów SRL GB 2015-2022. Projekty te będą realizowane przez samorząd gminny w horyzoncie czasowym strategii.

Rysunek 6 Lista projektów inwestycyjnych

Rok 2015 - 2016

1. Modernizacja oświetlenia ulicznego na energooszczędne na terenie gminy Brzeziny wraz z dobudową nowych odcinków.
2. Modernizacja sieci wodociągowej.
3. Przebudowa drogi gminnej w miejscowości Jamnice.
4. Budowa drogi do cmentarza w Brzezinach wraz z chodnikami.
5. Termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej.
6. Przebudowa drogi gminnej w miejscowości Jagodziniec.
7. Budowa chodników na terenie gminy.
8. Modernizacja sali gimnastycznej w Zespole Szkół w Brzezinach.
9. Przebudowa drogi gminnej w miejscowości Świerczyna.
10. Przebudowa drogi gminnej w miejscowości Przystajnia Folwark.
11. Przebudowa drogi gminnej w miejscowości Pieczyska.
12. Przebudowa drogi gminnej w miejscowości Zaleśna.
13. Modernizacja stacji uzdatniania wody w Czempiszu.
14. Rozbudowa lub budowa nowej oczyszczalni ścieków w Brzezinach dla aglomeracji Brzeziny (obejmujący wsie Czempisz kolejne części nowej zabudowy osiedla Jamnice, Wrząca, Zajączki, Jagodziniec).
15. Budowa placów zabaw.
16. Zakup i montaż wiat przystankowych.

Rok 2017 - 2019

1. Budowa placów zabaw.
2. Modernizacja oświetlenia ulicznego na energooszczędne na terenie gminy Brzeziny wraz z dobudową nowych odcinków.
3. Rozbudowa lub budowa nowej oczyszczalni ścieków w Brzezinach dla aglomeracji Brzeziny (obejmujący wsie Czempisz kolejne części nowej zabudowy osiedla Jamnice, Wrząca, Zajączki, Jagodziniec).
4. Przebudowa ul. Krawczykowskiego w Brzezinach wraz z chodnikami.
5. Przebudowa drogi gminnej w miejscowości Piegonisko Wieś.
6. Przebudowa drogi gminnej w miejscowości Aleksandria-Goszczury.
7. Przebudowa drogi gminnej w miejscowości Czempisz.
8. Przebudowa drogi gminnej w miejscowości Wrząca.
9. Wykonanie witaczy na terenie gminy Brzeziny.
10. Termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej.
11. Przebudowa drogi gminnej w miejscowości Jagodziniec.
12. Przebudowa dróg gminnych w miejscowości Brzeziny (osiedle za kościołem).
13. Przebudowa drogi gminnej w miejscowości Pieczyska.
14. Budowa chodników na osiedlu Gen. Zajączka, ul. J. Piłsudskiego w Brzezinach.

-
15. Modernizacja placu targowego w Brzezinach.

---

  16. Modernizacja Gminnego Ośrodka Sportu i Rekreacji w Brzezinach.

---

  17. Przebudowa drogi gminnej w miejscowości Świerczyna.

---

  18. Zakup i montaż wiat przystankowych.

---

  19. Przebudowa drogi gminnej w miejscowości Jamnice.

---

  20. Przebudowa drogi gminnej w miejscowości Chudoba.

---

  21. Modernizacja stacji uzdatniania wody w Brzezinach.

---

  22. Budowa chodników na terenie gminy.

---

  23. Zakup i montaż wiat przystankowych.

---

  24. Modernizacja Gminnego Ośrodka Sportu i Rekreacji w Brzezinach.

Rok 2020 - 2022

-
1. Przebudowa drogi gminnej w miejscowości Jagodziniec.

---

  2. Przebudowa dróg gminnych w miejscowości Brzeziny (osiedle za kościołem).

---

  3. Przebudowa drogi gminnej w miejscowości Aleksandria-Goszczury.

---

  4. Przebudowa drogi osiedlowej z chodnikami na ulicy Lawendowej w Brzezinach.

---

  5. Przebudowa drogi gminnej w miejscowości Rozenno.

---

  6. Modernizacja sieci wodociągowej z montażem elementów instalacji wodociągowej.

---

  7. Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków, kanalizacji sanitarnej strefowej (Fajum, Sobiesęki) w zabudowie rozproszonej i zagrodowej (Piegonisko Wieś, Przystajnia Kolonia, Przystajnia Folwark, Rozenno, Chudoba, Zaleśna i Czempisz, Pieczyska, Piegonisko Pustkowie, Aleksandria-Goszczury, Wrząca, Zagórna).

---

  8. Rozbudowa sieci kanalizacji aglomeracji Brzeziny w skład, której wejdzie Ostrów Kaliski.

---

  9. Modernizacja stacji uzdatniania wody w Pieczyskach.

---

  10. Modernizacja oświetlenia ulicznego na energooszczędne na terenie gminy Brzeziny wraz z dobudową nowych odcinków.

---

  11. Przebudowa drogi gminnej w miejscowości Pieczyska.

---

  12. Przebudowa drogi gminnej w miejscowości Czempisz-Zaleśna.

---

  13. Przebudowa drogi gminnej w miejscowości Jamnice.

---

  14. Przebudowa drogi gminnej w miejscowości Sobiesęki.

---

  15. Przebudowa drogi gminnej w miejscowości Wrząca.

---

  16. Rozbudowa sieci kanalizacji aglomeracji Brzeziny w skład, której wejdą Pieczyska i Zagórna.

Źródło: Opracowanie własne.

Realizacja zadań wyznaczonych w strategii uzależniona będzie od ich ważności, pilności i potrzeb, możliwości dofinansowania projektów z funduszy zewnętrznych a przede wszystkim od budżetu gminy.

Poprawa stanu dróg powiatowych.

Mimo, że inwestycje będą realizowane przez Starostwo Powiatowe w Kaliszu, gmina Brzeziny będzie partycypować w ich kosztach.

Zadania do wykonania (do 2022 roku):

1. Przebudowa ciągu dróg powiatowych: drogi powiatowej nr 6232P granica powiatu kaliskiego – Brzeziny i drogi powiatowej nr 4634P Brzeziny-Rożenno.
2. Przebudowa drogi powiatowej Ostrów Kaliski-Zagórna.
3. Przebudowa chodników przy drogach powiatowych: Brzeziny – Zajączki, Brzeziny-Aleksandria, Dziecioły, Czempisz, Pieczyska, Piegonisko Wieś, Przystajnia.
4. Poprawa bezpieczeństwa przy drodze wojewódzkiej nr 449 relacji Syców-Błaszki poprzez wybudowanie ciągów pieszo – rowerowych (chodników).

7. Monitoring i ewaluacja

7.1. Cel procedury

Niniejsza procedura ma na celu określenie sposobu funkcjonowania systemu monitorowania i ewaluacji SRL GB 2015-2022. Opisuje ona schemat i tryb postępowania, wskazuje narzędzia monitoringu i ewaluacji oraz sposób pozyskiwania za ich pomocą danych, wprowadza zestaw wskaźników monitorowania, a także określa strukturę organizacyjną wraz z podziałem obowiązków pomiędzy uczestników procesu i harmonogramem pracy. Dzięki tak skonstruowanej procedurze założenia uwzględnione w Strategii Rozwoju zostaną zrealizowane w formie procesu ciągłego i dynamicznego.

7.2. Różnice między monitoringiem a ewaluacją

Integralną częścią SRL GB 2015-2022 jest monitorowanie i ewaluacja efektów jej wdrażania. Sformułowanej raz strategii nie należy traktować jako zamkniętego dokumentu, który ma obowiązywać cały czas w niezmienionym kształcie, gdyż funkcjonująca jej postać została ukształtowana w określonych warunkach społecznych, ekonomicznych oraz politycznych, które są stanami dynamicznymi. Dlatego też osiągnięcie założonych celów wymaga systematycznego monitorowania zmian wewnętrznych oraz zewnętrznych uwarunkowań rozwoju danej jednostki, ciągłej obserwacji oraz oceny pozytywnych i negatywnych doświadczeń przy wdrażaniu strategii i opracowywania, a także wdrażania programów korygujących odstępstwa od uprzednio przyjętych planów¹.

Monitorowanie można zdefiniować jako proces systematycznego zbierania i analizowania ilościowych i jakościowych informacji na temat wdrażanych w ramach strategii zadań oraz samej strategii, mający na celu zapewnienie zgodności realizacji zadań i strategii z wcześniej zatwierdzonymi jej założeniami i celami. Terminem ewaluacja nazywamy natomiast ocenę realizacji strategii rozwoju pod względem skuteczności, efektywności, użyteczności i trwałości zaplanowanych oraz wdrażanych działań zgodnych z celami zapisanymi w dokumencie².

Ewaluacja jest funkcjonalnie powiązana z monitoringiem, gdyż jest on podstawowym źródłem informacji (danych wtórnych) bardzo istotnych z punktu widzenia wykonujących ewaluację danej strategii. Efektywność i skuteczność funkcjonowania systemu monitoringu w dużej mierze determinuje jakość i rzetelność oraz koszt przeprowadzonych badań ewaluacyjnych³.

Podobieństw między monitorowaniem a ewaluacją należy dopatrywać się w tym, że jeden i drugi proces bazuje na analizie informacji, której podstawą są wskaźniki. Podstawową różnicą jest to,

¹ „System monitorowania i ewaluacji strategii. Nowotarski — nowatorski. Samorząd zorientowany projektowo”, Nowy Targ 2012, s. 17–18.

² „Co to jest monitoring projektu? Co to jest ewaluacja projektu?”, dostęp online: www.poradnik.ngo.pl/x/619933 [2014-03-20].

³ Tamże

że monitoring jest narzucony i obowiązkowy. Ponadto jest to proces współbieżny z harmonogramem. Ewaluacja natomiast może występować punktowo, w postaci: ex ante – oceny szacunkowej przed rozpoczęciem realizacji, mid term – przeprowadzenia nie później niż w ciągu roku następującego po zakończeniu połowy okresu realizacji oraz ex post – pełnej, przeprowadzanej najpóźniej w rok po zakończeniu realizacji.

Krótkie porównanie procesu monitoringu z ewaluacją przedstawia się w następujący sposób⁴:

- monitorowanie:
  - rejestrowanie postępów z prowadzonych działań;
  - bieżące weryfikowanie zarówno tempa, jak i kierunku, w którym zmierza strategia;
- ewaluacja – szersze spojrzenie na strategię oraz sposób jej realizacji; zidentyfikowanie i ocena:
  - celów przedsięwzięcia;
  - sposobów realizacji, zamierzonych i niezamierzonych efektów wybiegających poza czas i miejsce wdrażania strategii.

Tabela 9 Różnice między monitoringiem a ewaluacją

Pytania	Monitoring	Ewaluacja
Czym jest?	<ul style="list-style-type: none"> – proces zbierania informacji - systematyczne badanie, które opiera się na pytaniach: czy strategia przebiega zgodnie z planem, czy udaje się osiągnąć zamierzone produkty i rezultaty?; – monitoring wykonywany jest w trakcie realizacji strategii, bada jej trzy elementy: harmonogram działań, budżet oraz zaplanowane rezultaty; – osoby odpowiedzialne za monitoring to osoby zarządzające strategią. 	<ul style="list-style-type: none"> – proces ciągły, systematyczne badanie wybranych elementów strategii; – odpowiada na pytanie: czy udało nam się osiągnąć zamierzone cele oraz w jaki sposób udało nam się je osiągnąć?; – ewaluacja wykonywana jest po wybranym elemencie strategii lub po całościowej realizacji strategii; – osoby odpowiedzialne za ewaluację to osoby zarządzające strategią (przy ewaluacji wewnętrznej) albo wynajęta instytucja/osoba (przy ewaluacji zewnętrznej).

⁴ B. Ledzion, *Teoria i praktyka zastosowania metod pozyskiwania danych z systemów monitoringu dla ewaluacji – sposoby weryfikacji i kontroli rzetelności i jakości danych monitoringowych*, Ministerstwo Gospodarki i Pracy.

Czemu służy?

- pozwala ocenić postępy prowadzonych działań, zweryfikować tempo i kierunek, w którym zmierza strategia;
- pozwala także na bieżącą modyfikację działań, harmonogramu i budżetu, aby w razie potrzeby móc dostosować strategię do zmieniających się warunków bądź do aktualnej sytuacji;
- dane pochodzące z monitoringu są podstawą do ich wykorzystania w ewaluacji.
- pozwala pomóc w zaplanowaniu kolejnych działań;
- dostarcza konkretnej oceny strategii, analizując poszczególne kryteria i precyzując tym samym, jakie elementy strategii trzeba usprawnić i jak to zrobić;
- dostarcza informacji niezbędnych do podjęcia decyzji;
- ocenia czy i jak udało się osiągnąć zakładany cel;
- dane pochodzące z ewaluacji pomagają w planowaniu kolejnych strategii, a nie stanowią krytycznej oceny naszej pracy.

Źródło: „Co to jest monitoring projektu? Co to jest ewaluacja projektu?”, <http://poradnik.ngo.pl/x/619933> [2014-03-20].

7.3. Podstawowe zasady monitoringu

Podstawą skutecznego wdrażania założeń strategii rozwoju jest system informacji o zjawiskach i procesach społeczno-gospodarczych zachodzących na obejmowanym przez nią terenie. Inicjując działania mające na celu osiągnięcie wytyczonych w strategii pól, należy systematycznie gromadzić informacje o efektach ich realizacji i skuteczności zastosowanych instrumentów. Głównymi obszarami monitorowania i ewaluacji strategii są, zatem wyznaczone kierunki działań jej realizacji oraz wskaźniki. Istotą prowadzenia monitoringu tychże obszarów jest wyciąganie wniosków z tego, jakie zadania w określonych kierunkach zadań zostały zrealizowane. Jest nią również modyfikowanie dalszych poczynań w taki sposób, aby osiągnąć zakładane cele w przyszłości. Dlatego też kluczowym elementem monitorowania jest wypracowanie takich technik zbierania informacji, które będą jak najbardziej miarodajnie odzwierciedlały efektywność prowadzonych działań⁵.

Monitoring będzie, zatem skutecznym narzędziem wdrażania założeń strategicznych tylko wówczas, gdy będzie kierował się następującymi zasadami⁶:

⁵ „System monitorowania i ewaluacji strategii. Nowotarski – nowatorski. Samorząd zorientowany projektowo”, Nowy Targ 2012, s. 19.

⁶ Tamże, s. 19

- zasada wiarygodności – Informacja musi być wiarygodna i musi opierać się na niepodważalnych danych; niedokładne dane w systemie monitorowania oznaczają powstanie ryzyka podjęcia niewłaściwych działań korygujących;
- zasada aktualności – informacje powinny być gromadzone, przekazywane i oceniane w sposób ciągły, który umożliwi podjęcie działań korygujących;
- zasada obiektywności – monitorowanie prowadzone w oparciu o analizę wskaźników porównawczych daje możliwość prowadzenia obiektywnej oceny niezakłóconej subiektywnością wynikającą z przywiązania do własnych pomysłów i dążeń;
- zasada koncentracji na punktach strategicznych – monitorowanie powinno skupiać się przede wszystkim na tych obszarach życia społeczno-gospodarczego, w których istnieje prawdopodobieństwo wystąpienia największych odchyłeń, mogących wywoływać zahamowania w realizacji założeń strategii lub ich zatrzymanie;
- zasada realizmu – monitorowanie musi być zgodne z realiami realizowanych zadań; dana jednostka wdrażając strategię, powinna dostrzegać przede wszystkim te elementy procesu, które świadczą o wydajności i jakości dostarczanych produktów;
- zasada koordynacji informacji – monitorowanie musi być prowadzone w taki sposób, aby było skoordynowane z tokiem prowadzonych prac i jednocześnie nie wpływało na ich zahamowanie oraz nie przeszkadzało w realizacji podejmowanych działań; informacje płynące z prowadzonego monitoringu powinny docierać do wszystkich zainteresowanych, tak aby umożliwić im właściwe podejmowanie decyzji mających znaczenie strategiczne;
- zasada elastyczności – proces monitorowania musi być bardzo elastyczny i zapewniający szybkie reagowanie na zachodzące zmiany; także w przypadku zmian i korekt należy modyfikować system oceny w sposób dostosowany do zmieniających się oczekiwań w przyszłości.

7.4. Narzędzia monitoringowe

Dla miarodajnej oceny realizacji przyjętych założeń strategii potrzebne są konkretne dane ilościowe o charakterze statystycznym, które po przetworzeniu powinny zostać ujęte w serie wskaźników. Dzięki tym wskaźnikom można określić poziom wyjściowy oraz stopień osiągnięcia zakładanych celów. Wyniki zapisane w postaci wskaźników czy bezwzględnych informacji statystycznych mają także duże znaczenie w procesie uzyskiwania poparcia społecznego dla wprowadzanych zmian oraz świadczenia usług. Dają one czytelny

i jednoznaczny obraz sytuacji, a analiza ich wartości pozwala ocenić, na ile podejmowane działania są zgodne z zakładanymi celami.

Źródłem pochodzenia danych, które stanowią zobrazowanie stopnia przyjętych w strategii założeń, mogą być: jednostka własna, informacje ogólnodostępne, jak i sfera benchmarkingu.

Ideą mierników opartych na danych wewnętrznych jednostki jest stworzenie narzędzi do pozyskiwania wiarygodnych i miarodajnych informacji przy minimalnym zaangażowaniu jej pracowników. W tym zakresie należy korzystać z materiałów przekazywanych obowiązkowo do GUS-u, urzędu wojewódzkiego, właściwego ministerstwa itp.

Osobną grupę danych stanowią ogólnodostępne informacje publikowane w Banku Danych Lokalnych na stronach internetowych Głównego Urzędu Statystycznego. Ich pozytywną stroną jest ich zakres oraz obiektywizm, zaś negatywną ich publikacja z rocznym opóźnieniem. Mając jednakże na uwadze fakt, iż zarządzanie strategiczne jest procesem rozłożonym w czasie, należy uznać źródło GUS-u jako cenny materiał do globalnej oceny podjętych działań.

Kolejnym narzędziem służącym do oceny efektów realizacji strategii może być porównanie osiągniętych wyników z tymi, jakie osiągają inne jednostki. Taka sposobność może prowadzić do zidentyfikowania najlepszych wzorów, których wspólnym mianownikiem jest wydajność, gdyż benchmarking jest swojego rodzaju badaniem porównawczym polegającym na zestawianiu procesów i działań stosowanych przez własną jednostkę z tymi preferowanymi przez inne, uważane za najlepsze w danej dziedzinie, gdzie wynik niniejszej analizy służy jako podstawa doskonalenia.

W oparciu o informacje własne jednostki oraz te ogólnodostępne, możliwym jest szybkie reagowanie na negatywne efekty podejmowanych działań w ramach strategii rozwoju. To, przy założeniu, iż uda się pozyskać do współpracy inne jednostki z zakresu benchmarkingu, daje szansę na dostęp do kompletu informacji zarządczej umożliwiającej nie tylko ocenę wewnętrznej zmiany, ale również zobiektywizowanie pozyskanej informacji w odniesieniu do globalnej sytuacji danej jednostki.

7.5. Struktura organizacyjna oraz podział zadań

Dla prowadzenia kompleksowego i szczegółowego procesu monitoringu strategii wskazane jest powołanie Zespołu roboczego ds. opracowania, monitorowania i ewaluacji strategii rozwoju, w którym powinni znaleźć się kierownicy wydziałów/referatów związanych z różnymi dziedzinami życia społeczno-gospodarczego gminy Brzeziny. Koordynatorem prac Zespołu roboczego powinna zostać natomiast osoba znajdująca się na stanowisku, któremu

instytucjonalnie powierzono kompetencje nadzorowania wdrażania i monitoringu strategii. Powołując Zespół roboczy ds. opracowania, monitorowania i ewaluacji strategii rozwoju należy ustalić tryb działania zgodnie z punktem 7.7. niniejszego rozdziału. Najbardziej optymalnym rozwiązaniem jest, aby wszystkie czynności związane z procesem monitoringu strategicznego były wykonywane systematycznie – zgodnie ze specyfiką przyjętych w strategii założeń, a wnioski z ich przeprowadzania były zestawiane corocznie, najlepiej w formie raportu monitoringowego. Tak przygotowane analizy i raporty powinny zostać podane do publicznej wiadomości po pozytywnym zaopiniowaniu przez Wójta Gminy.

Aby proces opracowywania, monitorowania i ewaluacji SRL GB 2015-2022 przebiegał bez problemów, a jego efekt był zgodny z oczekiwaniami, to oprócz opracowania struktury organizacyjnej procesu niezbędne jest określenie i opisanie modelu współpracy zawierającego dokładny opis ról, funkcji i zadań poszczególnych jego członków:

Referat Gospodarki i Rozwoju Lokalnego:

1. Prowadzi systematyczny monitoring i ewaluację zgodnie z zapisami niniejszej procedury zadań ujętych w SRL GB 2015-2022, w tym:
  - gromadzi informacje o prowadzonych przez inne jednostki Urzędu Gminy oraz inne jednostki organizacyjne Gminy Brzeziny, działaniach strategicznych;
  - sporządza roczną informację o stanie realizacji SRL GB 2015-2022 i przedstawia ją Wójtowi Gminy Brzeziny.

Wójt Gminy Brzeziny:

1. Zatwierdza roczne Raporty o stanie realizacji SRL GB 2015-2022;
2. Prezentuje roczne Raporty o stanie realizacji SRL GB 2015-2022 Radzie Gminy Brzeziny;
3. Przedstawia do publicznej informacji Raporty o stanie realizacji SRL GB 2015-2022;

Rada Gminy:

1. Opiniuje projekt uchwały zatwierdzającej SRL GB 2015-2022.
2. Uchwala SRL GB 2015-2022.

Prawidłowo przeprowadzony proces monitoringu strategicznego w oparciu o wyżej wskazany schemat postępowania powinien przynieść korzyści w postaci:

- pozyskiwania danych pozwalających dokonać oceny postępu w realizacji strategii i jej wpływu na rozwój jednostki;
- efektywnej realizacji zadań zapisanych w strategii;
- osiągnięcia założonych rezultatów;
- identyfikacji ewentualnych opóźnień lub nieprawidłowości w realizacji zadań i działań;

- podejmowania działań naprawczych;
- wniosków z systematycznie prowadzonego procesu monitorowania dokumentu strategicznego;
- wniosków z prowadzonego monitoringu, które mogą być również podstawą do przyjęcia założeń rozwoju strategicznego w następnym okresie.

Wyniki z corocznych raportów monitoringowych powinny stanowić podstawę ewaluacji przyjętych w strategii założeń, gdyż monitorowanie to sposób mierzenia tego, co się dzieje, natomiast ewaluacja pozwala nam stwierdzić, co to oznacza.

7.6. Terminy

Terminy dotyczące przekazywania uczestnikom procesu dokumentów stanowiących narzędzia monitoringu i ewaluacji przedstawia poniższa tabela.

Tabela 10 Terminy dotyczące przekazywania dokumentów uczestnikom procesu

Dokument	Częstotliwość opracowywania	Uczestnicy procesu monitorowania, ewaluacji i aktualizacji realizacji strategii rozwoju			Podanie informacji do publicznej wiadomości
		Referat Gospodarki i Rozwoju Lokalnego	Wójt	Rada	
raport monitoringowy o stanie realizacji strategii rozwoju	jednorazowo, każdego roku obowiązująca strategii	do kwietnia roku następującego po okresie monitorowania	maj	czerwiec	czerwiec
śródkresowy raport ewaluacyjny o stanie realizacji strategii rozwoju	jednorazowo, nie później niż w ciągu roku następującego po zakończeniu połowy okresu realizacji strategii	do października roku następującego po okresie ewaluacji	listopad	grudzień	grudzień
końcowy raport ewaluacyjny o stanie realizacji strategii rozwoju	jednorazowo, najpóźniej w rok po zakończeniu realizacji strategii	do października roku następującego po okresie ewaluacji	listopad	grudzień	grudzień

Źródło: Opracowanie własne.

Z uwagi na prace służb statystycznych i częstotliwość ukazywania się wyników, monitoring strategii odbywa się w trybie rocznym, uwzględniającym opóźnienie wynikające z czasu publikacji danych statystycznych, gdzie ostateczny raport z jego przeprowadzenia powinien być upubliczniony w czerwcu każdego następnego roku po okresie monitoringu.

Z kolei w połowie okresu realizacji strategii powinna zostać wykonana analiza celów strategicznych oraz ewaluacja śródkresowa (mid-term), z przeprowadzenia, której ostateczny raport powinien zostać upubliczniony w grudniu następnego roku po okresie realizacji niniejszej ewaluacji.

Po zakończeniu okresu trwania strategii rozwoju powinna natomiast nastąpić ewaluacja końcowa (ex-post), z przeprowadzenia, której ostateczny raport powinien zostać upubliczniony w grudniu następnego roku po okresie realizacji niniejszej ewaluacji.

7.7. Szczegółowy opis postępowania

Szczegółowy plan przygotowywania Roczego raportu monitoringowego o stanie realizacji SRL GB 2015-2022 powinien być przedkładany Wójtowi Gminy Brzeziny SRL GB 2015-2022 przy zachowaniu niżej wskazanej ścieżki postępowania.

Tabela 11 Szczegółowy plan postępowania w ramach przygotowania Roczego raportu monitoringowego

Lp.	Realizator	Opis czynności	Termin
1	Referat Gospodarki i Rozwoju Lokalnego	Występuje o informacje dotyczące realizacji SRL GB 2015-2022. Niezwłocznie dostarczone dane gromadzi i na ich podstawie sporządza roczny <i>Raport o stanie realizacji Strategii</i>	luty każdego kolejnego roku obowiązywania Strategii
2	Referat Gospodarki i Rozwoju Lokalnego	Przedstawia roczny <i>Raport o stanie realizacji Strategii</i> Wójtowi Gminy Brzeziny	Pierwsza połowa maja każdego następnego roku obowiązywania Strategii
3	Wójt Gminy Brzeziny	Opiniuje i zatwierdza przedłożony materiał.	Po otrzymaniu <i>Raportu</i> .
4	Wójt Gminy Brzeziny	Prezentuje materiał Radzie Gminy Brzeziny	Niezwłocznie po zatwierdzeniu raportu
5	Rada Gminy Brzeziny	Zatwierdza roczny <i>Raport o stanie realizacji Strategii</i> .	Po otrzymaniu uzupełnionego Raportu – jednak nie później niż do końca maja każdego następnego roku obowiązywania Strategii.
6	Wójt Gminy Brzeziny	Zleca umieszczenie zatwierdzonej wersji Raportu na właściwej stronie internetowej.	Niezwłocznie po zatwierdzeniu przez Radę Gminy Brzeziny jednak nie później niż do końca czerwca każdego następnego roku obowiązywania Strategii.

Źródło: Opracowanie własne.

Dla Śródkresowego i Końcowego raportu monitoringowo-ewaluacyjnego o stanie realizacji SRL GB 2015-2022 szczegółowy plan postępowania powinien przedstawiać się w analogiczny sposób, z dostosowaniem ram czasowych niniejszej procedury.

8. Krajowe i regionalne dokumenty strategiczne

8.1. Strategia Europa 2020

Strategia Rozwoju Lokalnego Gminy Brzeziny na lata 2015-2022 wpisuje się w logikę interwencji Strategii Europa 2020 przede wszystkim na poziomie dwóch wzajemnie ze sobą powiązanych priorytetów:

- rozwój zrównoważony: wspieranie gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej;
- rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu: wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną.

8.2. Polska 2030. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności (DSRK)⁷

Strategia Rozwoju Lokalnego Gminy Brzeziny na lata 2015-2022 wpisuje się w logikę interwencji Długookresowej Strategii Rozwoju Kraju Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności, m.in. na poziomie następujących wyzwań:

- sytuacja demograficzna;
- wysoka aktywność zawodowa oraz adaptacyjność zasobów pracy;
- odpowiedni potencjał infrastruktury;
- solidarność i spójność regionalna;
- poprawa spójności społecznej;
- sprawne państwo;
- wzrost kapitału społecznego Polski.

Tym samym wdrażanie założeń SRL GB 2015-2022 przyczyni się do poprawy jakości życia mieszkańców, w tym przede wszystkim dotkniętych niekorzystnymi zjawiskami ekonomiczno-społecznymi.

---

⁷ Polska 2030. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności, Ministerstwo Administracji i Cyfryzacji. https://mac.gov.pl/files/wp.../12/Polska2030_final_november2012.pdf.

8.3. Strategia Rozwoju Kraju 2020 – Aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka, sprawne państwo (SRK)⁸

Strategia Rozwoju Lokalnego Gminy Brzeziny na lata 2015-2022 wpisuje się w logikę interwencji Strategii Rozwoju Kraju 2020 – Aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka, sprawne państwo na poziomie:

1. Obszaru strategicznego I. Sprawne i efektywne państwo – poprzez zwiększenie efektywności instytucji publicznych, wdrażanie działań zapewniających ład przestrzenny oraz prowadzących do rozwoju kapitału społecznego.
2. Obszaru strategicznego II. Konkurencyjna gospodarka – zwiększanie aktywności zawodowej; poprawę efektywności energetycznej.
3. Obszaru strategicznego III. Spójność społeczna i terytorialna – poprzez zwiększenie aktywności osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym; zmniejszenie ubóstwa w grupach najbardziej nim zagrożonych; zapewnienie dostępu i określonych standardów usług publicznych; podnoszenie jakości i dostępności usług publicznych oraz wzmacnianie ośrodków wojewódzkich.

Polityka spójności zaproponowana na okres po 2013 roku umożliwia wszystkim państwom członkowskim i regionom aktywne dążenie do inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu, co jest spójne z założeniami Planu⁹.

8.4. Krajowy Program Reform

Strategia Rozwoju Lokalnego Gminy Brzeziny na lata 2015-2022 wpisuje się w logikę interwencji Krajowego Programu Reform na poziomie:

1. Celu w zakresie zatrudnienia
2. Celu energetycznego
3. Celu w zakresie edukacji
4. Celu w zakresie przeciwdziałania ubóstwu

Realizacja SRL GB 2015-2022 przyczyni się do odrabiania zaległości rozwojowych, w tym na zmniejszeniu dystansu infrastrukturalnego m.in. w energetyce, infrastrukturze społecznej oraz podniesienia jakości usług świadczonych przez administrację publiczną.

---

⁸ *Strategia Rozwoju Kraju 2020 – Aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka, sprawne państwo*, Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju, http://www.mir.gov.pl/rozwoj_regionalny/polityka_rozwoju/srk_2020/strony.

⁹ *Inwestowanie w przyszłość Europy, Piąty raport na temat spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej*, Luksemburg, Urząd Publikacji Unii Europejskiej, 2010 r., ISBN 978-92-79-17791-0, doi: 10.2776/26602

8.5. Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie (KSRR)¹⁰

Strategia Rozwoju Lokalnego Gminy Brzeziny na lata 2015-2022 wpisuje się w logikę interwencji Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie na poziomie realizacji polityki regionalnej wspierającej konkurencyjność regionów i zapewniająca spójność terytorialną kraju w ramach takich obszarów strategicznych jak:

1. Przeciwdziałanie negatywnym trendom demograficznym oraz pełniejsze wykorzystanie zasobów pracy.
2. Poprawa jakości zasobów pracy.
3. Ochrona i racjonalne wykorzystanie zasobów przyrodniczych.
4. Wykorzystanie potencjału kulturowego i turystycznego dla rozwoju regionalnego.
5. Wspieranie rozwoju kapitału społecznego.

8.6. Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 (KPZK)¹¹

Strategia Rozwoju Lokalnego Gminy Brzeziny na lata 2015-2022 wpisuje się w logikę interwencji Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 w obrębie polityki następujących celów:

1. Cel 2. Poprawa spójności wewnętrznej i terytorialne równoważenie rozwoju kraju poprzez promowanie integracji funkcjonalnej, tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania się czynników rozwoju, wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich oraz wykorzystanie potencjału wewnętrznego wszystkich terytoriów:
  - a. Regionalną integrację funkcjonalną, wspomaganie rozprzestrzeniania procesów rozwojowych na obszary poza głównymi miastami oraz budowanie potencjału do specjalizacji terytorialnej.
  - b. Wspomaganie spójności w obszarach problemowych.
2. Cel 3. Poprawa dostępności terytorialnej kraju w różnych skalach przestrzennych poprzez rozwijanie infrastruktury transportowej i telekomunikacyjnej:
  - a. Poprawa dostępności teleinformatycznej.
  - b. Zarządzanie strategiczne i etapowanie inwestycji.
3. Cel 4. Kształtowanie struktur przestrzennych wspierających osiągnięcie i utrzymanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i walorów krajobrazowych Polski:
  - a. Przeciwdziałanie fragmentacji przestrzeni przyrodniczej.
  - b. Wprowadzenie gospodarowania krajobrazem zgodnie z zapisami Europejskiej Konwencji Krajobrazowej.

¹⁰ Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie, 13 lipca 2010r.

¹¹ Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030, 13 grudnia 2011r., ISBN 978-83-7610-359-4

- c. Racjonalizacja gospodarowania ograniczonymi zasobami wód powierzchniowych i podziemnych kraju, w tym zapobieganie występowaniu deficytu wody na potrzeby ludności i rozwoju gospodarczego,
- d. Osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu i potencjału wód i związanych z nimi ekosystemów,
- e. Zmniejszenie obciążenia środowiska powodowanego emisjami zanieczyszczeń do wód, atmosfery i gleby.

8.7. Wielkopolska 2020 – Zaktualizowana Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2020 roku

Strategia Rozwoju Lokalnego Gminy Brzeziny na lata 2015-2022 wpisuje się w logikę interwencji dokumentu pod nazwą Wielkopolska 2020 – Zaktualizowana Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2020 roku na poziomie:

1. Celu strategicznego 1. Poprawa dostępności i spójności komunikacyjnej region, w tym:
  - a. Celu operacyjnego 1.1. Zwiększenie spójności sieci drogowej.
  - b. Celu operacyjnego 1.3. Rozbudowa infrastruktury na rzecz społeczeństwa informacyjnego.
2. Celu strategicznego 2. Poprawa stanu środowiska i racjonalne gospodarowanie jego zasobami, w tym:
  - a. Celu operacyjnego 2.1. Wsparcie ochrony przyrody.
  - b. Celu operacyjnego 2.2. Ochrona krajobrazu.
  - c. Celu operacyjnego 2.3. Ochrona zasobów leśnych i racjonalne ich wykorzystanie.
  - d. Celu operacyjnego 2.5. Ograniczanie emisji substancji do atmosfery.
  - e. Celu operacyjnego 2.7. Poprawa gospodarki wodno – ściekowej.
  - f. Celu operacyjnego 2.8. Ochrona zasobów wodnych i wzrost bezpieczeństwa powodziowego.
  - g. Celu operacyjnego 2.9. Poprawa przyrodniczych warunków dla rolnictwa.
  - h. Celu operacyjnego 2.10. Promocja postaw ekologicznych.
  - i. Celu operacyjnego 2.11. Zintegrowany system zarządzania środowiskiem przyrodniczym.
3. Celu strategicznego 3. Lepsze zarządzanie energią, w tym:
  - a. Celu operacyjnego 3.1. Optymalizacja gospodarowania energią.
  - b. Celu operacyjnego 3.2. Rozwój produkcji i wykorzystanie alternatywnych źródeł energii.

4. Celu strategicznego 5. Zwiększenie spójności województwa, w tym:
  - a. Celu operacyjnego 5.1. Wsparcie ośrodków lokalnych.
  - b. Celu operacyjnego 5.2. Rozwój obszarów wiejskich.
  - c. Celu operacyjnego 5.3. Aktywizacja obszarów o najniższym stopniu rozwoju i pogarszających się perspektywach rozwojowych.
  - d. Celu operacyjnego 5.4. Wsparcie terenów wymagających restrukturyzacji, odnowy i rewitalizacji.
  - e. Celu operacyjnego 5.5. Zwiększenie dostępności do podstawowych usług publicznych.
5. Celu strategicznego 6. Wzmocnienie potencjału gospodarczego region, w tym:
  - a. Celu operacyjnego 6.1. Zwiększenie innowacyjności przedsiębiorstw.
  - b. Celu operacyjnego 6.3. Rozwój sieci i kooperacji w gospodarce regionu.
  - c. Celu operacyjnego 6.7. Doskonalenie kadr gospodarki.
  - d. Celu operacyjnego 6.9. Tworzenie warunków dla ekspansji gospodarki województwa na rynki zewnętrzne.
  - e. Celu operacyjnego 6.10. Poprawa warunków dla rozwoju rolnictwa i przetwórstwa rolnego.
  - f. Celu operacyjnego 6.11. Rozwój gospodarki społecznej.
  - g. Celu operacyjnego 6.12. Rozwój „srebrnego” sektora gospodarki.
  - h. Celu operacyjnego 6.13. Rozwój biznesu i usług zdrowotnych.
6. Celu strategicznego 7. Wzrost kompetencji mieszkańców i zatrudnienia, w tym:
  - a. Celu operacyjnego 7.1. Poprawa warunków, jakości i dostępności edukacji.
  - b. Celu operacyjnego 7.3. Promocja przedsiębiorczości i zatrudnialności.
  - c. Celu operacyjnego 7.4. Rozwój oraz promocja postaw kreatywnych i innowacyjnych.
7. Celu strategicznego 8. Zwiększanie zasobów oraz wyrównywanie potencjałów społecznych województwa, w tym:
  - a. Celu operacyjnego 8.1. Wzmacnianie aktywności zawodowej.
  - b. Celu operacyjnego 8.2. Poprawa sytuacji i przeciwdziałanie zagrożeniom demograficznym.
  - c. Celu operacyjnego 8.3. Poprawa stanu zdrowia mieszkańców i opieki zdrowotnej.
  - d. Celu operacyjnego 8.4. Promocja zdrowego stylu życia.
  - e. Celu operacyjnego 8.5. Wzmacnianie włączenia społecznego.
  - f. Celu operacyjnego 8.6. Wzmocnienie systemu usług i pomocy społecznej.

- g. Celu operacyjnego 8.7. Kształtowanie skłonności mieszkańców do zaspokajania potrzeb wyższego rzędu.
  - h. Celu operacyjnego 8.8. Budowa kapitału społecznego na rzecz społeczeństwa obywatelskiego.
  - i. Celu operacyjnego 8.9. Ochrona zasobów, standardu i jakości życia rodziny.
  - j. Celu operacyjnego 8.10. Ochrona i utrwalanie dziedzictwa kulturowego.
  - k. Celu operacyjnego 8.11. Poprawa warunków mieszkaniowych.
8. Celu strategicznego 9. Wzrost bezpieczeństwa i sprawności zarządzania regionem, w tym:
- a. Celu operacyjnego 9.1. Tworzenie warunków dla zarządzania rozwojem regionu.
  - b. Celu operacyjnego 9.3. Sprawna, innowacyjna administracja samorządowa.
  - c. Celu operacyjnego 9.5. Budowa regionalnych systemów zabezpieczania i reagowania na zagrożenia.
  - d. Celu operacyjnego 9.6. Rozwój współpracy terytorialnej.

8.8. Regionalna Strategia Innowacji dla Wielkopolski na lata 2010-2020

Strategia Rozwoju Lokalnego Gminy Brzeziny na lata 2015-2022 wpisuje się w logikę interwencji Regionalnej Strategii Innowacji dla Wielkopolski na lata 2010-2020 głównie na poziomie:

- poprawy sprawności instytucjonalnej;
- zaawansowanych usług oraz sektorów kreatywnych i sektora kultury;
- poprawy jakości edukacji i kształtowanie postaw przedsiębiorczych i kreatywnych;
- poprawy wydajności pracy, szczególnie w podregionach poza centrum województwa;
- poprawy stanu infrastruktury transportowej i informatycznej.

SRL GB 2015-2022 przyczyni się do budowy innowacyjnego urzędu, edukacji dla innowacji, proinnowacyjnego samorządu lokalnego.

8.9. Projekt Strategii wzrostu efektywności energetycznej i rozwoju odnawialnych źródeł energii w Wielkopolsce na lata 2012-2020

Strategia Rozwoju Lokalnego Gminy Brzeziny na lata 2015-2022 wpisuje się w logikę interwencji Projektu Strategii wzrostu efektywności energetycznej i rozwoju odnawialnych źródeł energii w Wielkopolsce na lata 2012-2020 na poziomie celu głównego, tj. osiągnięcia przez Wielkopolskę w 2020 roku wyższego poziomu udziału energii ze źródeł odnawialnych w energii finalnej oraz wzrostu efektywności energetycznej, przy zachowaniu zasad zrównoważonego rozwoju, oraz dążenie

do osiągnięcia pozycji lidera innowacji i wdrożeń technologii z zakresu odnawialnych źródeł energii i efektywności energetycznej oraz na poziomie celów szczegółowych, tj.:

- wdrożenie przez przedsiębiorstwa z terenu Wielkopolski nowych autorskich technologii z zakresu odnawialnych źródeł energii i efektywności energetycznej;
- utworzenie na terenie województwa centrum innowacji ekoenergetycznych oraz realizacja przez tę jednostkę zadań na potrzeby podmiotów z obszaru Wielkopolski;
- zmiana postaw i nawyków konsumenckich związanych z pozyskiwaniem energii z odnawialnych źródeł oraz oszczędzaniem energii;
- redukcja emisji gazów cieplarnianych.

8.10. Strategia Polityki Społecznej dla Województwa Wielkopolskiego do 2020 roku

Strategia Rozwoju Lokalnego Gminy Brzeziny na lata 2015-2022 wpisuje się w logikę interwencji Strategii Polityki Społecznej dla Województwa Wielkopolskiego do 2020 roku a poziomie realizacji następujących priorytetów:

- Priorytet I: Wielkopolska równych szans i możliwości.
- Priorytet II: Zdrowi Wielkopolanie.
- Priorytet III: Bezpieczna Wielkopolska (bezpieczeństwo publiczne i socjalne).
- Priorytet IV: Wielkopolska obywatelska.
- Priorytet V: Samorząd Województwa Wielkopolskiego partnerem, doradcą i konsultantem lokalnych podmiotów polityki społecznej.

Priorytety pomocy adresowane są do opieki nad dziećmi i młodzieżą, seniorami, osobami z ograniczeniem sprawności oraz osobami z kręgu wysokiego ryzyka socjalnego. SRL GB 2015-2022 poprzez spójność za Strategią Polityki Społecznej dla Województwa Wielkopolskiego do 2020 roku, przyczyni się do realizacji jednego z trzech celów strategii Europa 2020, jakim jest: rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu i wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną.

8.11. Wielkopolski Regionalny Program Operacyjny na lata 2014 – 2020 WRPO 2014+ (Projekt)

Strategia Rozwoju Lokalnego Gminy Brzeziny na lata 2015-2022 wpisuje się w logikę interwencji dokumentu pod nazwą Wielkopolski Regionalny Program Operacyjny na lata 2014 – 2020 WRPO 2014+ (Projekt) na poziomie:

1. Priorytetu inwestycyjnego 3.4. Wspieranie zdolności MŚP do wzrostu na rynkach regionalnych, krajowych i międzynarodowych oraz do angażowania się w procesy innowacji.
2. Priorytetu inwestycyjnego 2.3. Wzmacnianie zastosowań TIK dla e-administracji, e-uczenia się, e-włączenia społecznego, e-kultury i e-zdrowia.
3. Priorytetu inwestycyjnego 4.2. Promowanie efektywności energetycznej i korzystania z odnawialnych źródeł energii w przedsiębiorstwach.
4. Priorytetu inwestycyjnego 4.3. Wspieranie efektywności energetycznej, inteligentnego zarządzania energią i wykorzystywania odnawialnych źródeł energii w infrastrukturze publicznej, w tym w budynkach publicznych, i sektorze mieszkaniowym.
5. Priorytetu inwestycyjnego 5.2. Wspieranie inwestycji ukierunkowanych na konkretne rodzaje ryzyka zagrożeń przy jedno-czesnym zwiększeniu odporności na klęski i katastrofy i rozwijaniu systemów zarządzania klęskami i katastrofami.
6. Priorytetu inwestycyjnego 6.2. Inwestowanie w sektor gospodarki wodnej celem wypełnienia zobowiązań określonych w dorobku prawnym Unii w zakresie środowiska oraz zaspokojenia wykraczających poza te zobowiązania potrzeb inwestycyjnych, określonych przez państwa członkowskie.
7. Priorytetu inwestycyjnego 6.3. Zachowanie, ochrona, promowanie i rozwój dziedzictwa naturalnego i kulturowego.
8. Priorytetu inwestycyjnego 6.4. Ochrona i przywrócenie różnorodności biologicznej, ochronę i rekultywację gleby oraz wspieranie usług ekosystemowych, także poprzez program „Natura 2000” i zieloną infrastrukturę.
9. Priorytetu inwestycyjnego 8.5. Dostęp do zatrudnienia dla osób poszukujących pracy i osób biernych zawodowo, w tym długo-trwale bezrobotnych oraz oddalonych od rynku pracy, także poprzez lokalne inicjatywy na rzecz zatrudnienia oraz wspieranie mobilności pracowników.
10. Priorytetu inwestycyjnego 8.7. Praca na własny rachunek, przedsiębiorczość i tworzenie przedsiębiorstw, w tym innowacyjnych mikro, małych i średnich przedsiębiorstw.
11. Priorytetu inwestycyjnego 8.8. Równość mężczyzn i kobiet we wszystkich dziedzinach, w tym dostęp do zatrudnienia, rozwój kariery, godzenie życia zawodowego i prywatnego oraz promowanie równości wynagrodzeń za taką samą pracę.
12. Priorytetu inwestycyjnego 8.9. Przystosowanie pracowników, przedsiębiorstw i przedsiębiorców do zmian.
13. Priorytetu inwestycyjnego 8.10. Aktywne i zdrowe starzenie się.

14. Priorytetu inwestycyjnego 9.4. Aktywne włączenie, w tym z myślą o promowaniu równych szans oraz aktywnego uczestnictwa i zwiększaniu szans na zatrudnienie.
15. Priorytetu inwestycyjnego 9.7. Ułatwianie dostępu do przystępnych cenowo, trwałych oraz wysokiej jakości usług, w tym opieki zdrowotnej i usług socjalnych świadczonych w interesie ogólnym.
16. Priorytetu inwestycyjnego 10.1. Ograniczenie i zapobieganie przedwczesnemu kończeniu nauki szkolnej oraz zapewnianie równego dostępu do dobrej jakości wczesnej edukacji elementarnej oraz kształcenia pod-stawowego, gimnazjalnego i ponadgimnazjalnego, z uwzględnieniem formalnych, nieformalnych i pozaformalnych ścieżek kształcenia umożliwiających ponowne podjęcie kształcenia i szkolenia.
17. Priorytetu inwestycyjnego 9.1. Inwestycje w infrastrukturę zdrowotną i społeczną.
18. Priorytetu inwestycyjnego 9.2. Wspieranie rewitalizacji fizycznej, gospodarczej i społecznej ubogich społeczności na obszarach miejskich i wiejskich.

Załączniki

Załącznik nr 1 – Diagnoza społeczno-gospodarcza

1.1. Sfera przestrzenna

1.1.1. Położenie geograficzno-administracyjne

Gmina Brzeziny położona jest w powiecie kaliskim w województwie wielkopolskim, w dorzeczu rzeki Proсны na terenie Kotliny Grabowskiej. Swym obszarem zajmuje południową część powiatu kaliskiego i graniczy od północy z gminą Godziesze i Szczytniki, od zachodu z powiatem ostrowskim, od południa z powiatem ostrzeszowskim, a od wschodu z województwem łódzkim. Na terenie gminy Brzeziny znajduje się 25 miejscowości:

- sołectwa: Aleksandria, Brzeziny, Czempisz, Dziecioły, Fajum, Jagodziniec, Jamnice, Moczalec, Ostrów Kaliski, Pieczyska, Piegonisko-Pustkowie, Piegonisko-Wieś, Przystajnia, Przystajnia-Kolonia, Rozenno, Sobiesęki, Wrząca, Zagórna, Zajączki;
- miejscowości bez statusu sołectwa: Chudoba, Piegonisko-Kolonia, Świerczyna, Zaleśna, Bugaj, Przystajnia Folwark.

Gmina Brzeziny zajmuje 127 km², co stanowi 10,95% powierzchni powiatu kaliskiego i 0,43% powierzchni województwa wielkopolskiego. Gmina ma charakter centryczny. Funkcje centralne sprawuje wieś Brzeziny, w której skupione są główne usługi administracji publicznej.

Rysunek 7 Położenie gminy Brzeziny w powiecie kaliskim

Źródło: *Statystyczne Vademecum Samorządowca*, Główny Urząd Statystyczny, <http://stat.gov.pl/banki-i-bazy-danych/statystyczne-vademecum-samorzadowca/>.

Pod względem ukształtowania powierzchni gmina Brzeziny zlokalizowana jest na obszarze Kotliny Grabowskiej. Morfologicznie teren składa się z wysoczyzny plejstoceniowej i wysokiej terasy

Tabela 12 Struktura użytkowania gruntów w gminie Brzeziny (stan na 2010 r.)

Wyszczególnienie	Powierzchnia [ha]
grunty ogółem	6 174,7
użytki rolne ogółem	5 313,9
użytki rolne w dobrej kulturze	5 113,9
pod zasiewami	4 038,0
grunty ugorowane łącznie z nawozami zielonymi	68,5
uprawy trwałe	4,9
sady ogółem	3,7
ogrody przydomowe	2,9
łąki trwałe	943,6
pastwiska trwałe	56,5
pozostałe użytki rolne	200,0
lasy i grunty leśne	497,7
pozostałe grunty	363,1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Główny Urząd Statystyczny, www.stat.gov.pl

Ważniejsze miejscowości gminy (wsie Aleksandria, Brzeziny, Czempisz, Dziecioły, Fajum, Pieczyska, Ostrów Kaliski) zlokalizowane są wzdłuż głównych szlaków komunikacyjnych. Miejscowości te otoczone są mniejszymi układami urbistycznymi. Dominuje zabudowa murowana, jednorodzinna. Znaczna część obiektów mieszkalnych została wybudowana przed 1989 r. Zabudowa mieszkaniowa jest względnie zwarta, co umożliwia realizację inwestycji liniowych. Jednakże lokalnie występują strefy zabudowy o niskiej dostępności oraz o zabudowie rozproszonej i zagrodowej, co generuje trudności np. dla prowadzenia projektów wodno-kanalizacyjnych.

Miejscowości gminy cechuje występowanie terenów zieleni urządzonej, takich jak: parki, ogrody, zielen towarzysząca obiektom budowlanym oraz terenów wód powierzchniowych śródlądowych, takich jak jeziora i stawy.

1.1.3. Granice stref ochrony konserwatorskiej

Brzeziny nie należą do gmin zabytkowych, niemniej znajdują się tu obiekty cenne kulturowo. Jednym z najstarszych jest spichlerz w Aleksandrii, którego powstanie datuje się na XVIII wiek. Ponadto w ewidencji konserwatorskiej ujęte zostały poniższe obiekty:

- stanowisko archeologiczne – cmentarzysko kultury łużyckiej w Ostrowie Kaliskim;
- budownictwo drewniane w Zajączkach, Wrzącej, Czempiszu, Ostrowie Kaliskim, Zagórnej, Dzieciołach i Fajum;
- kapliczki przydrożne we wsi Fajum i Jamnice.

Wyżej wymienione obiekty nie stanowią dostatecznej bazy do rozwoju turystyki na dużą skalę, mogą jednak mieć pozytywny wpływ na rozwój poszczególnych gospodarstw agroturystycznych oraz organizację turystyki weekendowej.

1.1.4. Uwarunkowania ochrony środowiska

Uwarunkowania ochrony środowiska wyznaczone są przede wszystkim ramami prawnymi określającymi obszary chronione. W granicach gminy Brzeziny nie znajdują się tereny objęte reżimem Natura 2000, najbliższej położone obszary to¹²:

- OSO Dolina Baryczy PLB 020001 oraz SOO Ostoja nad Baryczą PLH020041 (powiat ostrowski);
- SOO Dolina Swędni PLH300034 (powiat kaliski).

Wśród cennych przyrodniczo obszarów objętych ochroną wskazuje się na:

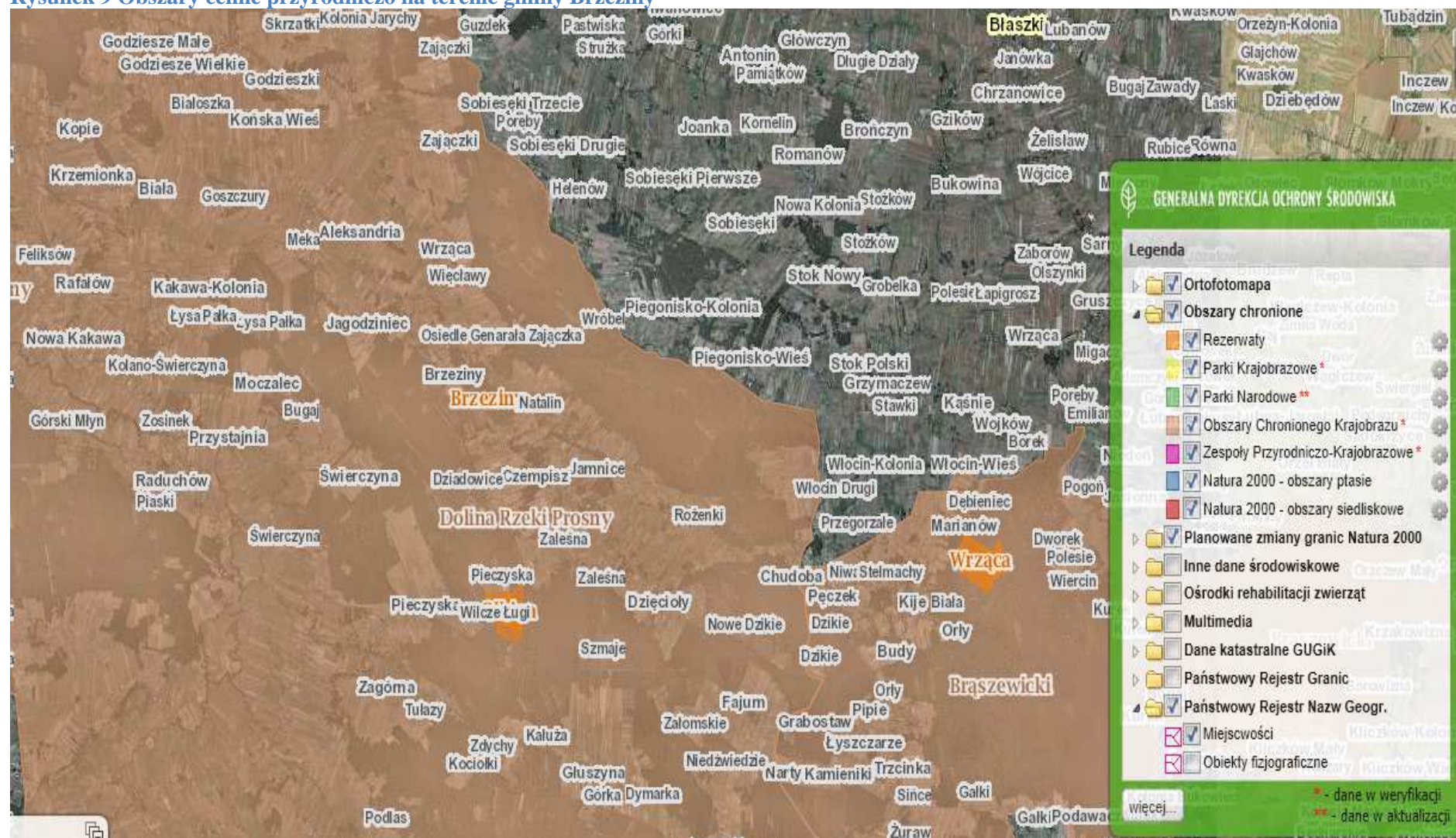
- obszar chronionego krajobrazu:
  - Dolina Rzeki Proсны – obszar powołany został w 1996 roku, jego całkowita powierzchnia wynosi 94 400 ha; obejmuje Dolinę Proсны oraz Kotlinę Grabowską i Wzgórze Chełmce; obszar powołano w celu ochrony wartości przyrodniczych, kulturowych oraz zasobów wodnych i walorów rekreacyjnych; do najcenniejszych elementów obszaru należą różnorodność zbiorowisk, stanowiska gatunków chronionych, pomniki przyrody, zabytki architektury, miejsca atrakcyjne turystycznie i krajobrazowo;
- rezerwaty przyrody:
  - Rezerwat przyrody Brzeziny – florystyczny rezerwat przyrody znajdujący się na obrzeżach Brzezin o powierzchni 4,81 ha; został utworzony w 1958 roku w celu zachowania stanowisk długosza królewskiego, porastającego zwartym płatem prawie całą powierzchnię rezerwatu; obok paproci występuje tu także inny gatunek chroniony – bagno zwyczajne.
  - Rezerwat przyrody Olbina – leśny rezerwat przyrody położony w odległości około 3 km na południe od Brzezin, zajmujący powierzchnię 16,3 ha. Został utworzony w 1958 roku w celu ochrony najpiękniejszego w Wielkopolsce fragmentu boru mieszanego z udziałem jodły pospolitej na północnej granicy jej naturalnego zasięgu.

Gminę cechuje dobra lub bardzo dobra jakość powietrza atmosferycznego. Zagrożenia przekroczenia dopuszczalnych poziomów zanieczyszczeń występują ze stron emitentów zlokalizowanych na terenie m. Kalisza.

---

¹² Geoserwis, Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska, <http://geoserwis.gdos.gov.pl/mapy>.

Rysunek 9 Obszary cenne przyrodniczo na terenie gminy Brzeziny

Geoserwis, Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska, <http://geoserwis.gdos.gov.pl/mapy>.

1.2. Sfera gospodarcza

1.2.1. Struktura podstawowych branż gospodarki

Na terenie gminy działa 399 podmiotów gospodarczych (dane za 2013 r.). W ostatnim pięcioletniu zaobserwowano dynamiczny wzrost liczby podmiotów – 21,3% w 2013 r. w stosunku do 2009 r.

Tabela 13 Podmioty gospodarcze wg PKD 2007 i rodzajów działalności w gminie Brzeziny

Wyszczególnienie	2009	2010	2011	2012	2013
rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	35	36	37	42	43
przemysł i budownictwo	110	112	110	115	123
pozostała działalność	184	202	213	222	233
Suma	329	350	360	379	399

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Główny Urząd Statystyczny, www.stat.gov.pl.

W strukturze podmiotów gospodarczych dominują przedsiębiorstwa usługowe zaliczane do tzw. pozostałej działalności (58,4%), w szczególności trudniące się handlem detalicznym i transportem lądowym. Nieco mniej przedsiębiorstw działa w obszarze przemysłu i budownictwa (30,8%), w tym w produkcji wyrobów tartacznych i produkcji wyrobów z drewna, korka, słomy i materiałów używanych do wyplatania oraz specjalistycznych robotach budowlanych. Działalność rolniczą prowadzą 43 podmioty gospodarcze (10,8%).

Tabela 14 Podmioty gospodarcze wg rodzajów działalności w gminie Brzeziny w 2013 r.

Wyszczególnienie	Liczba jednostek gospodarczych
rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	43
przemysł i budownictwo	123
pozostała działalność	233
Suma	399

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Główny Urząd Statystyczny, www.stat.gov.pl.

Tabela 15 Podmioty gospodarcze wg sekcji i działów PKD 2007 w gminie Brzeziny w 2013 r.

Sekcje i działy według PKD 2007	Wartość
Sekcja A – Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	43
Sekcja B – Górnictwo i wydobywanie	0
Sekcja C – Przetwórstwo przemysłowe	64
Sekcja D – Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	0
Sekcja E – Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	2
Sekcja F – Budownictwo	57
Sekcja G – Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	83
Sekcja H – Transport i gospodarka magazynowa	44
Sekcja I – Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	7

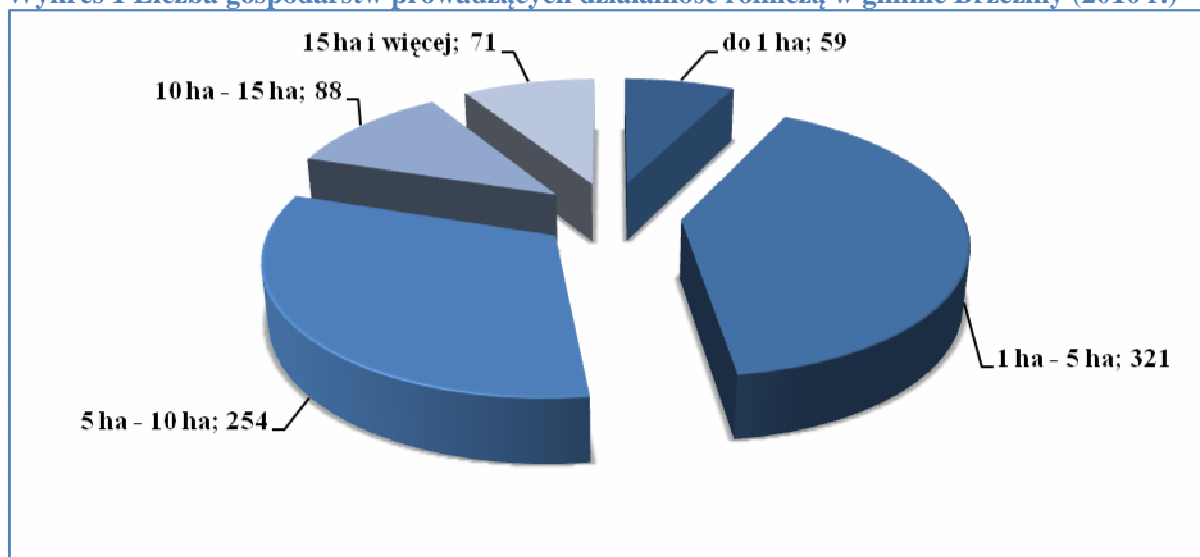
Sekcja J – Informacja i komunikacja	4
Sekcja K – Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	6
Sekcja L – Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	2
Sekcja M – Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	12
Sekcja N – Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	10
Sekcja O – Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	16
Sekcja P – Edukacja	14
Sekcja Q – Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	15
Sekcja R – Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	5
Sekcja S – Pozostała działalność usługowa	15
Sekcja T – Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby	15
Sekcja U – Organizacje i zespoły eksterytorialne	0
Suma	399

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Główny Urząd Statystyczny, www.stat.gov.pl.

7.1.2.2. Rolnictwo

W 2010 r. w gminie Brzeziny funkcjonowało 817 gospodarstw rolnych, z czego 793 (97,1%) prowadziło działalność rolniczą. W gminie przeważają małe gospodarstwa o powierzchni od 1 do 10 ha, co oznacza, że większość gospodarstw rolnych prowadzona jest, aby przynosić dochód i utrzymywać właścicieli gospodarstwa.

Wykres 1 Liczba gospodarstw prowadzących działalność rolniczą w gminie Brzeziny (2010 r.)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Główny Urząd Statystyczny, www.stat.gov.pl.

Grunty orne na terenie gminy zajmują łącznie powierzchnię 4 036,1 ha. W strukturze produkcji rolnej dominują gospodarstwa uprawiające zboże podstawowe oraz zboże podstawowe z mieszankami zbożowymi, w tym żyto (1 226,3 ha), pszenżyto ozime (666,0 ha), jęczmień ozimy (299,99 ha)

kukurydza na ziarno (77,6 ha), ziemniaki (67,8 ha) warzywa gruntowe (19,7 ha)¹³. Produkcja roślinna podporządkowana jest produkcji zwierzęcej, w której dominuje chów trzody chlewnej.

Tabela 16 Liczba gospodarstw wg pogłowia zwierząt gospodarskich w gminie Brzeziny (2010 r.)

Zwierzęta gospodarskie	Liczba gospodarstw
bydło razem	289
krowy razem	238
trzoda chlewna razem	334
trzoda chlewna lochy	303
konie	28
drób ogółem razem	240
drób ogółem drób kurzy	228

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Główny Urząd Statystyczny, www.stat.gov.pl.

Na terenie gminy w 2010 roku zarejestrowane były 703 ciągniki rolnicze, co oznacza, że nie każde gospodarstwo rolne jest w pełni zmechanizowane. Pod względem przydatności dla rozwoju i intensyfikacji rolnictwa, teren gminy Brzeziny zalicza się do średnio i mało przydatnych.

Podsumowując, Gmina Brzeziny jest gminą typowo rolniczą, w której dominuje drobne, niezorganizowane rolnictwo ukierunkowane na zaspokajanie potrzeb własnych gospodarstw. Na terenie gminy Brzeziny nie funkcjonują spółdzielnie produkcji rolnej, a poziom przetwórstwa rolno-spożywczego jest na stosunkowo niskim poziomie.

1.2.3. Rynek pracy

W 2013 roku w gminie Brzeziny zarejestrowanych było 399 podmiotów gospodarczych, z czego ponad 96,0% należało do sektora prywatnego. Największą kategorię podmiotów stanowią osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. Na terenie gminy funkcjonują wyłącznie mikro i małe przedsiębiorstwa. Dla lokalnego rynku pracy niewątpliwie odczuwalny jest brak średnich i dużych podmiotów gospodarczych zdolnych do generowania popytu na pracę. W tym kontekście wskazuje się na znaczenie Kalisza jako lokalnego centrum aktywności gospodarczej oraz ośrodka pracy dla okolicznych gmin.

Tabela 17 Podmioty gospodarcze według liczby pracowników (stan na 2013 r.)

Liczba zatrudnianych pracowników	Liczba jednostek gospodarczych
0–9	380
10–49	19
Suma	399

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Główny Urząd Statystyczny, www.stat.gov.pl.

¹³ Główny Urząd Statystyczny, www.stat.gov.pl.

W gminie Brzeziny w 2013 roku było 445 osób pracujących, z czego prawie 54% stanowili mężczyźni. Od 2009 roku liczba pracujących w gminie Brzeziny wzrosła o 113 osób. Ogółem na 1 000 ludności w 2013 roku było 76,4 pracujących.

Tabela 18 Pracujący wg płci w gminie Brzeziny w latach 2009–2013

Wyszczególnienie	2009	2010	2011	2012	2013
mężczyźni	153	187	179	224	240
kobiety	179	207	191	206	205
Suma	332	394	370	430	445

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Główny Urząd Statystyczny, www.stat.gov.pl.

W 2013 roku w gminie zarejestrowanych było 215 osób bezrobotnych, z czego 108 stanowiły kobiety.

Tabela 19 Bezrobotni wg płci w gminie Brzeziny w latach 2009–2013

Wyszczególnienie	2009	2010	2011	2012	2013
mężczyźni	91	103	94	86	107
kobiety	103	113	98	98	108
Suma	194	216	192	184	215

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Główny Urząd Statystyczny, www.stat.gov.pl.

Udział bezrobotnych zarejestrowanych wyniósł w 2013 roku 6,0% liczby ludności w wieku produkcyjnym. Wskaźnik ten wzrósł w porównaniu do roku 2009 o 0,9 punktu procentowego.

1.2.4. Turystyka

Gmina Brzeziny jest ukierunkowana na działalność turystyczną opierającą się na malowniczym krajobrazie i walorach przyrodniczych. Dla turystów został przygotowany ośrodek wypoczynkowy Gminnego Ośrodka Sportu i Rekreacji, który posiada miejsce wykorzystywane do kąpeli, plażę, pole namiotowe oraz boiska do gier sportowych. Bazę noclegową stanowi jeden budynek murowany oraz dwa domki letniskowe. Ogólna liczba miejsc noclegowych wynosi 40 łóżek. Ponadto na terenie ośrodka znajduje się sezonowy punkt małej gastronomii.

Na terenie gminy coraz prężniej działa również agroturystyka. Gospodarstwo agroturystyczne pn. „Hacjenda pod dębami” zlokalizowane jest w miejscowości Jamnice, oddalonej 2 km od Brzezin. Gospodarstwo zajmuje powierzchnię 8,4 ha i na jego terenie znajduje się mały staw z przeznaczeniem na kąpielisko i wędkarstwo. Okoliczną atrakcją dla turystów są indywidualne wycieczki piesze i rowerowe poprzez las, rezerwat „Brzeziny” czy rezerwat „Olbina”. Drugim gospodarstwem agroturystycznym znajdującym się na terenie gminy jest „Stajnia Czempisz” – gospodarstwo o powierzchni 20 ha prowadzi hodowlę koni, a położone jest we wsi Czempisz. Gospodarstwo nastawione jest przede wszystkim na miłośników koni, którym oferuje przejażdżki, krytą ujeżdżalnię, lekcje z instruktorami oraz podróże bryczką.

Na terenie gminy Brzeziny nie ma oznaczonych tras turystycznych, jednak istnieje wiele miejsc, do których można dotrzeć pieszo lub na rowerze:

- wycieczki piesze:
  - Brzeziny – rezerwat przyrody „Brzeziny” – ok. 1 km,
  - Brzeziny – kierunek Jagodziniec – ok. 2,5 km,
  - Brzeziny – droga do Czempisza, tzw. „Traktem Wieluńskim” – ok. 1,5 km,
  - Brzeziny – wokół kompleksów wodnych w Brzezinach – ok. 2,5 km,
- wycieczki rowerowe:
  - Brzeziny - Pieczyska – Wilcze Ługi – rezerwat przyrody „Olbina” – ok. 4,5 km,
  - Brzeziny - Ostrów Kaliski drewniany młyn wodny – ok. 8 km,
  - Brzeziny - Przystajnia Folwark – zabytkowe dęby w parku podworskim – ok. 5 km,
  - Brzeziny - Sobiesęki – kościół parafialny – ok. 8 km.

Ważnym zasobem turystycznym są również dwa rezerваты przyrody znajdujące się w gminie Brzeziny, tj. Rezerwat „Brzeziny” Rezerwat „Olbina”.

1.3. Sfera społeczna

1.3.1. Struktura demograficzna i społeczna

Gmina Brzeziny w 2013 r. była zamieszkiwana przez 5 822 osoby, z czego 2 948 stanowiły kobiety. Liczba ludności gminy stanowi 7,1% ludności powiatu kaliskiego. W latach 2009-2013 odpływ ludności r/r wyniósł 25 osób.

Tabela 20 Liczba ludności w gminie Brzeziny w latach 2009–2013

Wyszczególnienie	2009	2010	2011	2012	2013
kobiety	2 938	2 961	2 954	2 944	2948
mężczyźni	2 909	2 878	2 878	2 880	2874
Suma	5 847	5 839	5 832	5 824	5822

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Główny Urząd Statystyczny, www.stat.gov.pl.

Tabela 21 Saldo migracji w gminie Brzeziny w latach 2009–2013

Wyszczególnienie	2009	2010	2011	2012	2013
saldo migracji wewnętrznych	-19	11	-17	-1	-7
saldo migracji zagranicznych	3	1	0	-2	-6

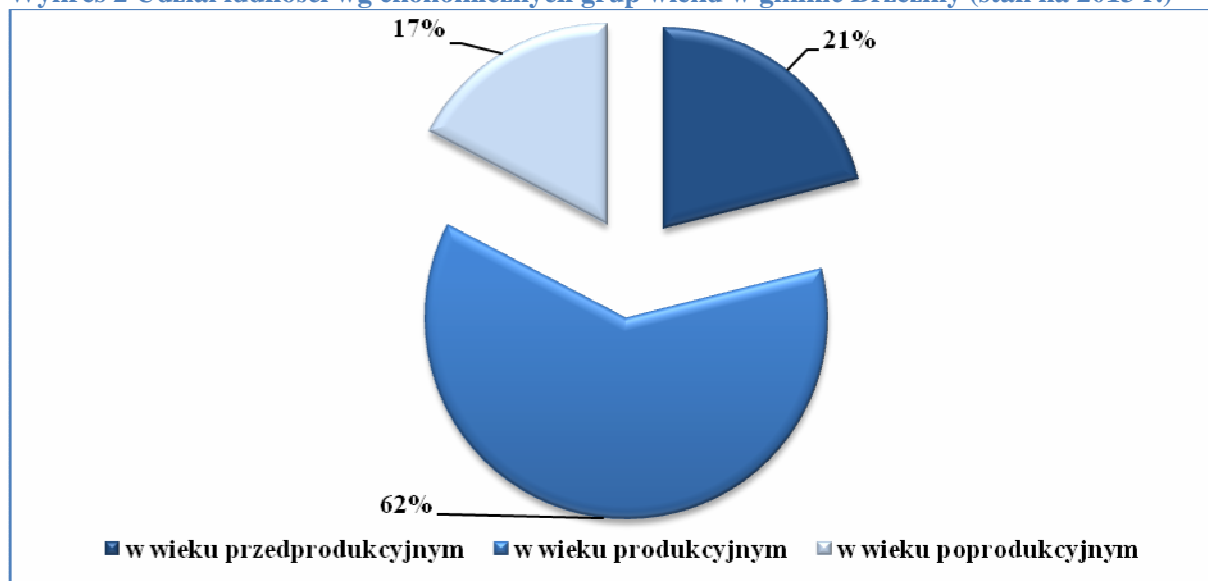
Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Główny Urząd Statystyczny, www.stat.gov.pl.

Pod względem gęstości zaludnienia, gmina Brzeziny na tle powiatu (103 km²), województwa (116 km²) i kraju (123 km²), charakteryzuje się najmniejszą liczbą osób na 1 km² – 46.

Przyrost naturalny w gminie Brzeziny od 2009 do 2011 roku wykazywał tendencję wzrostową, jednak po roku 2011 nastąpił drastyczny spadek i w 2012 roku przyrost naturalny osiągnął wartość ujemną.

Struktura wiekowa w gminie Brzeziny kształtuje się analogicznie do tendencji w powiecie kaliskim, województwie wielkopolskim i Polsce. Największą grupę wiekową stanowią osoby w wieku produkcyjnym (15-64 lata) – 61,7%. Dla powiatu kaliskiego, województwa wielkopolskiego i kraju wartość ta jest większa średnio o 4 punkty procentowe. Udział osób w wieku przedprodukcyjnym w gminie Brzeziny wynosi 21,3% i jest to wynik korzystniejszy niż dla województwa i Polski. Jednakże udział osób w wieku poprodukcyjnym ma tendencję wzrostową, co świadczy o starzeniu się społeczeństwa w gminie.

Wykres 2 Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w gminie Brzeziny (stan na 2013 r.)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Główny Urząd Statystyczny, www.stat.gov.pl

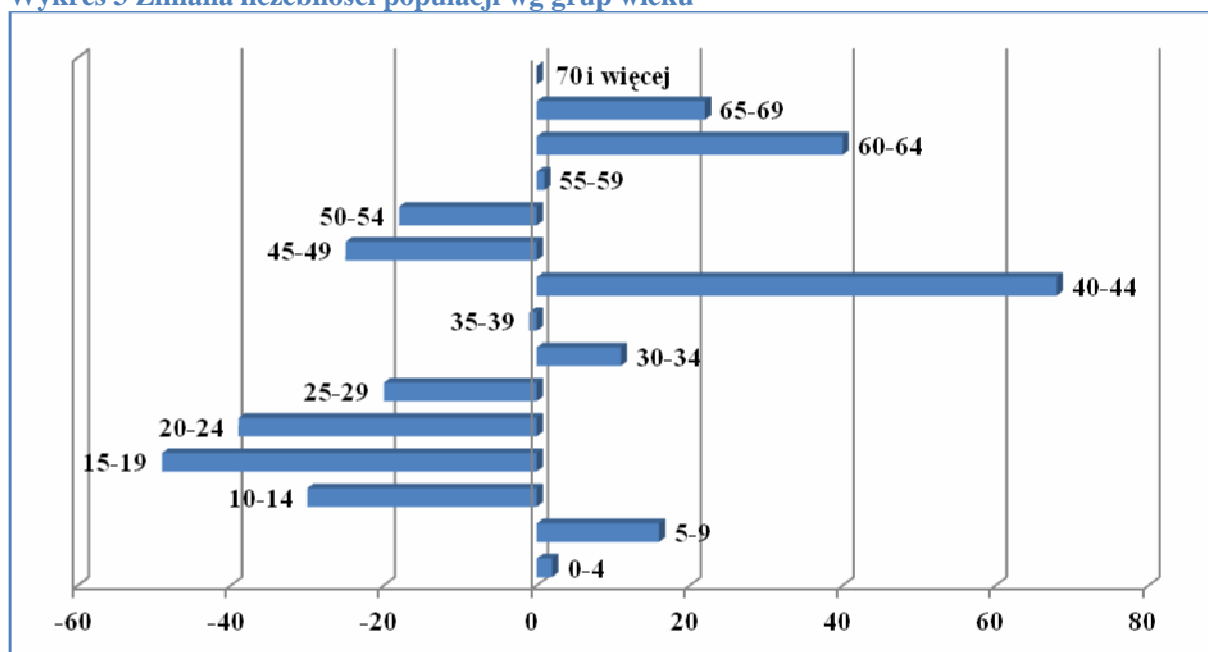
Wskaźnik obciążenia demograficznego, czyli liczby osób w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym, w gminie Brzeziny wynosił w 2012 roku 27,6 i był to wynik gorszy od średniej przyjętej dla powiatu kaliskiego o 1,3 osoby. Wskaźnik omawianej gminy jest też wyższy od średniej województwa wielkopolskiego o 1,9 osoby, natomiast jest nieco niższy od wskaźnika ogólnokrajowego.

W 2012 roku w gminie urodziło się 57 osób, wartość ta jest niższa niż dla 2009 roku o 22 osoby. Wskaźnik urodzeń żywych na 1000 osób w 2012 roku wyniósł 9,8 i był niższy niż w roku 2009 (13,4). W analizowanym okresie notuje się ujemny przyrost naturalny. W 2012 roku współczynniki zastępowalności pokoleń, tj. współczynnik reprodukcji brutto oraz współczynnik dzietności dla całego powiatu kaliskiego kształtowały się odpowiednio na poziomie 0,660 i 1,356 i były niższe od wartości gwarantujących pełną zastępowalność pokoleń (odpowiednio 1,00 i 2,10). Dodatkowo wielkość powyższych współczynników była niższa niż w roku 2009 (odpowiednio 0,703 i 1,465).

Celem dokonania analizy struktury wieku oraz zmian, jakie zaszły w ostatnich latach, przy użyciu metody różnicowej, zobrazowano zmianę wielkości populacji w poszczególnych grupach wiekowych. Silny przyrostowy trend zaobserwowano w grupach wieku 5–9 lat,

30–34 lata, 40–44 lata oraz 60 lat i więcej. Silny spadkowy trend nastąpił w grupie 10–29 lat oraz 45–54 lata.

Wykres 3 Zmiana liczebności populacji wg grup wieku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Główny Urząd Statystyczny, www.stat.gov.pl.

W gminie Brzeziny funkcjonuje Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, z którego usług korzystało w 2014 roku 250 gospodarstw domowych. Poniższa tabela przedstawia główne przyczyny korzystania ze świadczeń opieki społecznej.

Tabela 22 Przyczyny korzystania ze świadczeń opieki społecznej w gminie Brzeziny w roku 2010 i 2014

Wyszczególnienie	2010	2014
potrzeba ochrony macierzyństwa	2	1
bezrobocie	52	28
niepełnosprawność	66	45
długotrwała lub ciężka choroba	23	26
bezzadność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	40	50
bezzadność – rodzina niepełna	15	12
Bezzadność – rodzina wielodzietna	25	38
alkoholizm	8	14
trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	0	1
przemoc w rodzinie	0	1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań kwestionariuszowych GOPS Brzeziny.

Największą grupę osób korzystających ze świadczeń opieki społecznej w gminie Brzeziny w 2014 roku stanowiły osoby czujące bezzadność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz osoby niepełnosprawne. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Brzezinach w ostatnich latach kładł nacisk na pomoc osobom z powodu niepełnosprawności. Szczególnej troski ze strony GOPS

wymagają osoby dotknięte bezradnością rodzinną zarówno tą spowodowaną sprawami opiekuńczo-wychowawczymi, jak i związaną z rodzinami wielodzietnymi.

1.3.2. Struktura organizacji pozarządowych

W gminie Brzeziny funkcjonują organizacje pozarządowe zajmujące się przede wszystkim działalnością sportową, turystyczną oraz niesieniem pomocy i wsparcia rodzinom czy walką z bezrobociem. Organizacje sportowe, takie jak Ludowy Klub Sportowy Olimpia Brzeziny czy Uczniowski Klub Sportowy „Brzoza” przy Gimnazjum w Brzezinach stawiają na popularyzację, wsparcie i upowszechnianie kultury fizycznej i sportu wśród młodzieży szkolnej i dorosłych.

Działalnością związaną z rozwojem gospodarczym, w tym rozwojem przedsiębiorczości zajmuje się Stowarzyszenie Rozwoju Gminy Brzeziny oraz Stowarzyszenie „Ludzie Internetu”. Stowarzyszenie Rozwoju Gminy Brzeziny zajmuje się głównie rozwojem społeczno-gospodarczym. Głównym celem Stowarzyszenie „Ludzie Internetu” jest propagowanie innowacyjnych rozwiązań informatycznych, opartych o technologie internetowe oraz poprawienie stanu świadomości na temat możliwości, jakie oferują. Stowarzyszenie zajmuje się edukacją społeczeństwa oraz tworzeniem i finansowaniem nowych rozwiązań internetowych. Członkami Stowarzyszenia „Ludzie Internetu” są osoby aktywnie działające w branży internetowej.

Niesieniem pomocy osobom i rodzinom, które z różnych przyczyn niezdolne są do rozwiązywania swych życiowych problemów, w szczególności ludziom starszym, niepełnosprawnym, chorym, samotnym, zagrożonym demoralizacją, rodzinom pozbawionym środków do życia, ubogim i bezradnym zajmuje się Polski Komitet Pomocy Społecznej. Celem PKPS jest również kształtowanie postaw społecznych sprzyjających bezpośredniemu uczestnictwu w działaniach na rzecz osób potrzebujących pomocy, bądź wspieranie takich działań. Powyższe cele Stowarzyszenie realizuje przy pomocy środków finansowych pozyskiwanych od osób fizycznych i prawnych oraz organizacji krajowych i zagranicznych. Sfera pomocowej aktywności PKPS jest bardzo rozległa, obejmuje wiele środowisk i grup społecznych oraz osób fizycznych. Zakres i skala pomocy systematycznie się poszerzają. Polski Komitet Pomocy Społecznej realizuje statutowe cele poprzez:

- organizowanie usług opiekuńczych w (domach) mieszkaniach podopiecznych;
- organizowanie i prowadzenie dożywiania;
- organizowanie różnorodnych form wypoczynku dla podopiecznych;
- udzielanie pomocy rzeczowej i finansowej;
- prowadzenie poradnictwa prawnego i pomocy prawnej;
- świadczenie pomocy dla skazanych opuszczających zakłady karne;
- świadczenie pomocy osobom bezdomnym i bezrobotnym;
- świadczenie pomocy osobom niepełnosprawnym w zakresie rehabilitacji zdrowotnej, społecznej i zawodowej;
- udzielanie pomocy osobom dotkniętym klęskami żywiołowymi i ekologicznymi;

- prowadzenie Klubów Seniora, stołówek, jadłodajni, noclegowni itp.;
- prowadzenie świetlic i innych placówek opiekuńczych i opiekuńczo-wychowawczych;
- prowadzenie działalności edukacyjnej i szkoleniowej;
- współpracę z innymi organizacjami charytatywnymi w Polsce i w UE.

Ponadto równie prężnie działającym jest Stowarzyszenie „Big Adventure” specjalizujące się w profesjonalnej organizacji imprez integracyjnych dla firm na terenie całego kraju ze szczególnym uwzględnieniem południowej Wielkopolski. Stowarzyszenie organizuje również wiele ciekawych projektów dla szkół dbając o rozwój psychofizyczny dzieci i młodzieży – od organizacji wycieczek szkolnych po zajęcia rekreacyjne.

Na obszarze gminy Brzeziny funkcjonuje także Lokalna Grupa Działania Długosz Królewski, której misją jest tworzenie warunków do poprawy jakości życia i przedsiębiorczości na obszarach wiejskich. LGD Długosz Królewski swym działaniem obejmuje łącznie trzy gminy. Stowarzyszenie działając na rzecz rozwoju obszarów wiejskich, uwzględnia ochronę oraz promocję środowiska naturalnego, krajobrazu i zasobów historyczno-kulturowych, równość szans, rozwój turystyki i sportu oraz popularyzację i rozwój produkcji wyrobów regionalnych. Kulturą, sztuką, ochroną dóbr kultury i dziedzictwa narodowego zajmuje się także Brzezińska Fundacja Kultury i Rekreacji.

Reasumując gmina Brzeziny jest bardzo zaangażowana w propagowanie zdrowego stylu życia wśród swych mieszkańców, w ich rozwój intelektualny, rozwój przedsiębiorczości, a także w edukację społeczności lokalnej w zakresie istoty dbania o dobra środowiska naturalnego i bogactwo kultury regionu.

1.4. Infrastruktura publiczna i usługi publiczne

1.4.1. Majątek gminy Brzeziny

Powierzchnia gruntów komunalnych w gminie Brzeziny w 2012 roku wynosiła 40,7 ha, w tym 31,9 ha tworzyło gminny zasób nieruchomości. W trwały zarząd gminnym jednostkom zostało przekazanych 6,1 ha gruntów komunalnych, a w użytkowanie wieczyste 2,7 ha. Wartość aktywów trwałych tworzą przede wszystkim rzeczowe aktywa trwałe, w tym środki trwałe, w tym budynki, lokale i obiekty inżynierii lądowej i wodnej. Na uwagę zasługuje fakt niskiego udziału dochodów własnych Gminy w dochodach ogółem.

1.4.2. Infrastruktura wodno-ściekowa

Infrastrukturą wodno-ściekową w analizowanej gminie zajmuje się Zakład Obsługi Komunalnej Brzeziny Sp. z o.o. Wszystkie miejscowości gminy Brzeziny są zwodociągowane. Ludność korzystająca z sieci wodociągowej wzrasta z roku na rok i obecnie wynosi 5 800 osób, co stanowi 99,6% ogółu ludności gminy. Systemem gospodarki wodnej w gminie objętych jest ponad 1 550 gospodarstw domowych i gospodarstw rolnych. Ogólna długość sieci wodociągowej wynosi 131,4 km sieci rozdzielczej. Z uwagi na wiekową już i przestarzałą armaturę oraz sieci przesyłowe, konieczna

jest ich wymiana i modernizacja. Źródłem zaopatrzenia w wodę są ujęcia wód podziemnych z czwartorzędowego poziomu wodonośnego, których jakość wód nie należy do najwyższych. Na terenie gminy zlokalizowane są trzy stacje uzdatniania wody – w miejscowościach Brzeziny, Czempisz i Pieczyska. Na terenie gminy Brzeziny wymagane jest powiększenie retencji wody oraz budowa studni awaryjnych wraz z systemem uzdatniania.

Długość czynnej sieci kanalizacyjnej w gminie wynosi 28,2 km, a korzysta z niej zaledwie 1 646 osób, co stanowi jedyne 25,2% ogółu mieszkańców gminy. W związku z tak niskim odsetkiem osób korzystających z sieci kanalizacji sanitarnej, należy zaplanować i zbudować nowe odcinki sieci kanalizacyjnej. Na terenie gminy funkcjonuje jedna oczyszczalnia ścieków. Konieczna jest budowa nowej oczyszczalni ścieków o przepustowości dostosowanej do wielkości aglomeracji Brzeziny.

1.4.3. Infrastruktura drogowa

System komunikacji drogowej gminy tworzą drogi wojewódzkie, powiatowe i gminne o następującej długości:

- drogi wojewódzkie – 16,6 km;
- drogi powiatowe – 43,8 km;
- drogi gminne – 111,2 km.

Na łączną długość dróg powiatowych składają się drogi:

- nr 208 Opatówek – Brzeziny;
- nr 209 Kalisz – Brzeziny;
- nr 211 Brzeziny – Szczytniki;
- nr 264 Wola Droszewska – Ostrów Kaliski;
- nr 267 Ostrów Kaliski – Czempisz;
- nr 268 Brzeziny – Włocin;
- nr 289 Brzeziny – Głuszyna;
- nr 290 Piegonisko – Wojków.

Układ dróg jest czytelny i zapewnia pełną obsługę wszystkich wsi. Główne drogi przebiegające przez obszar gminy to droga wojewódzka nr 449 relacji Wrocław – Łódź oraz droga powiatowa nr 209 relacji Kalisz – Brzeziny. Drogi gminne o powierzchni asfaltowej mają długość 23,84 km, natomiast pozostałe 87,36 km dróg gminnych to drogi o nawierzchni żwirowej, żużlowej i gruntowej. Drogi powiatowe posiadają w większości nawierzchnie bitumiczne i konstrukcji przystosowane do ruchu lekkiego. Jedynie drogi nr 211, 264 i częściowo 289 są drogami o nawierzchni gruntowej. Drogi powiatowe są w złym stanie technicznym, z licznymi spękaniem i koleinami, zdeformowanymi spadkami poprzecznymi oraz nieuporządkowanymi poboczami i oznakowaniem. Uzupełnieniem sieci dróg powiatowych są drogi gminne, które przedstawiają podobny stan techniczny jak drogi powiatowe. Komunikacja drogowa jest podstawową formą transportu, bowiem przez teren gminy nie przebiegają żadne linie kolejowe.

1.4.4. Infrastruktura energetyczna

Całość gminy jest zelektryfikowana, dzięki czemu wszyscy mieszkańcy mają możliwość korzystania z energii elektrycznej, której sieć zaspokaja aktualne potrzeby gminy. Odbiorców energii elektrycznej zaopatruje Energetyka Kaliska S.A. poprzez linie średniego napięcia 15kV i linie niskiego napięcia o łącznej długości 175 km.

1.4.5. Infrastruktura telekomunikacyjna

Wszystkie miejscowości gminy Brzeziny posiadają sieć telefoniczną Telekomunikacji Polskiej S.A. w postaci linii kablowych i napowietrznych wraz z automatyczną centralą numerów zainstalowaną w Brzezinach, która zaspokaja potrzeby obecnych i potencjalnych abonentów. Ponadto na terenie gminy znajdują się stacje przekaźnikowe, co wpływa na rozwój sieci komórkowej w gminie.

1.4.6. Edukacja

Na terenie gminy funkcjonują 4 szkoły podstawowe w miejscowościach: Aleksandria, Brzeziny, Dziecioły i Sobiesęki oraz 1 szkoła gimnazjalna w Brzezinach. Łącznie edukację w szkołach podstawowych w 2014 r. uczęszczało 395 dzieci, a do gimnazjum 212 uczniów. Dzieci z oddalonych miejscowości dowożone są do placówek oświatowych autokarami szkolnymi. System organizacji transportu dzieci i młodzieży do placówek edukacyjnych wymaga usprawnień, ponieważ stanowi poważne ograniczenie dla uczestnictwa uczniów w zajęciach pozalekcyjnych.

Współczynnik skolaryzacji, określający odsetek osób uczących się w stosunku do liczby ludności w określonym przedziale wiekowym, jest wysoki zarówno w szkołach podstawowych, jak i w gimnazjum.

Zarówno w gimnazjum, jak i w szkołach podstawowych na 1 komputer przeznaczony do użytku uczniów z dostępem do Internetu przypada około 9 uczniów. 80% szkół podstawowych jest wyposażonych w komputery przeznaczone do użytku uczniów z dostępem do Internetu.

Tabela 23 Wskaźnik komputeryzacji w szkołach podstawowych i gimnazjum w gminie Brzeziny (2012 r.)

Udział szkół wyposażonych w komputery przeznaczone do użytku uczniów z dostępem do Internetu [%]	
szkoły podstawowe	80,0%
gimnazjum	100,0%
Uczniowie przypadający na 1 komputer z dostępem do Internetu przeznaczony do użytku uczniów [os.]	
szkoły podstawowe	9,0
gimnazjum	8,6

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Główny Urząd Statystyczny, www.stat.gov.pl.

Szkoła gimnazjalna w Brzezinach wyposażona jest w pracownię komputerową, dwie pracownie językowe i gabinet chemiczno-fizyczny, a także bibliotekę, świetlicę i zaplecze kuchenne z jadalnią. Szkoła Podstawowa w Brzezinach jest największą szkołą na terenie gminy, posiada najszerszy obwód

szkolny, a swoim zasięgiem obejmuje 11 wsi. Szkoła posiada 15 sal lekcyjnych, 2 sale gimnastyczne, pracownię komputerową, pracownię do techniki, bibliotekę, świetlicę i stołówkę. Kadre pedagogiczną tworzy 3 nauczycieli kontraktowych, 11 nauczycieli mianowanych i 11 dyplomowanych.

Szkoła Podstawowa w Aleksandrii jest z kolei najmniejszą placówką w gminie i jedyną, w której uczniowie uczą się w klasach łączonych. Szkoła posiada 6 sal lekcyjnych, w tym 1 komputerową. W szkole naucza 2 nauczycieli kontraktowych, 7 mianowanych i 2 dyplomowanych.

Szkoła Podstawowa w Dzieciołach swoim zasięgiem obejmuje 3 wsie. Wyposażona jest w 4 sale lekcyjne, w tym 1 komputerową. W szkole naucza 2 nauczycieli kontraktowych i 4 mianowanych.

Jedyny Przedszkole na terenie Gminy Brzeziny zlokalizowane jest w Budynku Zespołu Szkół w Brzezinach. Uczęszcza do niego 123 dzieci, uczących się w 6 oddziałach.

Placówki oświatowe jako potrzeby inwestycyjne wskazały na:

- rozbudowę bazy edukacyjnej: świetlica, stołówka, biblioteka;
- rozbudowę bazy sportowej: sala gimnastyczna, bieżnia, doposażenie boisk do piłki nożnej, mini siłownia;
- zakup wyposażenia edukacyjnego: komputery dla uczniów, odtwarzacze CD, projektor, keyboard, tablice interaktywne, mikroskopy, plansze edukacyjne, mapy;
- zakup wyposażenia sportowego: stroje sportowe, piłki, materace, drążek gimnastyczny, koziół gimnastyczny.

Ponadto placówki widzą zapotrzebowanie w szkoleniach zawodowych z zakresu języka angielskiego dla nauczycieli nauczania zintegrowanego, szkolenia z zakresu bezpieczeństwa dzieci podczas uczestnictwa w ruchu drogowym, szkolenia dotyczące rozwiązywania konfliktów, agresywności i umiejętności bycia asertywnym oraz szkolenia dla nauczycieli z zakresu prawa oświatowego, ewaluacji i awansu zawodowego nauczycieli.

1.4.7. Opieka zdrowotna

Na terenie gminy funkcjonują dwie przychodnie zdrowotne. Opiekę zdrowotną w gminie prowadzi Niepubliczny Zakład Podstawowej i Specjalistycznej Opieki Zdrowotnej „Medical-Center” w Brzezinach oraz Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Podstawowej i Specjalistycznej „Med-Cor” w Brzezinach. Ponadto można również skorzystać z pomocy stomatologicznej w Prywatnych Gabinetach Stomatologicznych „Stomatologia Świerkowa” lek. dent. Marek Kubicki, „Stomatologia Świerkowa” lek. dent. Małgorzata Kubicka, oraz Poradni Stomatologicznej Michał Kempki w Brzezinach. Na terenie gminy działa przede wszystkim podstawowa opieka medyczna: pediatra, internista, oraz poradnie ginekologiczno-położnicze. W 2008 r. w Brzezinach uruchomiono trzecią w powiecie kaliskim (po Liskowie i Stawiszynie), Podstację Pogotowia Ratunkowego. Mieszkańcy gminy Brzeziny mają dostęp do dwóch aptek.

System opieki zdrowotnej na obszarze gminy cechuje koncentracja na usługach podstawowej opieki ambulatoryjnej, dostępne są tylko niektóre usługi opieki specjalistycznej. Dostęp do

specjalistycznych usług opieki medycznej oferują placówki opieki zdrowotnej zlokalizowanej w Kaliszu.

1.4.8. Kultura i sztuka

W Brzezinach coraz prężniej rozwija się ruch społeczno-artystyczny obecnie skupiony wokół Gminnego Ośrodka Kultury, w którym znajduje się biblioteka wraz z czytelnią. W Gminnym Ośrodku Kultury działalność prowadzą następujące zespoły, koła i sekcje:

- kapela ludowa „Brzeziny”;
- zespół pieśni „Brzezinianki”;
- sekcja tańca towarzyskiego;
- sekcja tańca nowoczesnego (hip-hop);
- sekcja tańca i śpiewu ludowego;
- sekcja tańca zumba z elementami aerobiku;
- sekcja plastyczna;
- sekcja wędkarska;
- sekcja rzeźbiarska;
- sekcja nauki gry na gitarze;
- punkt zajęć integracyjnych;
- koło emeryta i rencista;
- punkt konsultacyjny ds. uzależnień.

W 2014 w zorganizowanych przez GOK wydarzeniach kulturalnych wzięła udział następująca liczba uczestników:

- koncerty – 4 000 osób;
- przedstawienia – 800 osób;
- wystawy – 200 osób;
- konferencje – 300 osób;
- spotkania autorskie – 200 osób.

Gminny Ośrodek Kultury nie posiada wystarczających środków finansowych na remont i modernizację Domu Pracy Twórczej i pracowni rzeźbiarskiej oraz na zakup sprzętu nagłośnieniowego, strojów, instrumentów i komputerów wraz z oprogramowaniem.

1.4.9. Kultura fizyczna i sport

Działalność sportową na terenie gminy Brzeziny prowadzi Gminny Ośrodek Sportu i Rekreacji w Brzezinach. Łącznie na terenie gminy działają 3 kluby sportowe, a w tym 6 sekcji sportowych. W zawodach, turniejach i konkursach prowadzonych przez GOSiR w 2014 roku wzięło udział 200 uczestników. Zainteresowanie zdrowym i aktywnym stylem życia znacznie wzrasta w gminie Brzeziny z roku na rok. GOSiR posiada w Brzezinach ośrodek wypoczynkowy, gdzie mieszkańcy

i turyści mogą korzystać z kąpieliska, plaży, pola namiotowego, boiska do piłki plażowej, tenisa ziemnego i stołowego, sali gier oraz z małej gastronomii. Podczas sezonu letniego na terenie ośrodka wypoczynkowego, przy współudziale z Urzędem Gminy, Ochotniczą Strażą Pożarną oraz Radą Rodziców przy Zespole Szkół Podstawowych w Brzezinach, GOK organizuje wiele imprez i festynów.

Aby GOSiR mógł prężniej i bardziej skutecznie działać, niezbędna jest rozbudowa, przebudowa i nowoczesne wyposażenie bazy noclegowej, w tym domków i pokoi, z której w 2014 roku skorzystało 125 osób (w 2010 roku z noclegów skorzystało 170 osób). Istotne i zasadne jest również przeprowadzenie szeregu remontów bazy sportowej, a w tym wymiana nawierzchni na korcie tenisowym i boiskach do piłki plażowej oraz zainstalowanie siłowni zewnętrznej, jak również zakup podstawowego sprzętu turystyczno-sportowego.

1.4.10. Pomoc społeczna

W gminie Brzeziny funkcjonuje Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, z którego usług korzystało w 2014 roku 250 gospodarstw domowych. Ponadto w gminie znajduje się 1 rodzinna placówka socjalizacyjna zajmująca się opieką nad dziećmi i młodzieżą oraz 5 placówek wsparcia dziennego, z których w 2012 roku korzystało 59 osób.

W skład potrzeb inwestycyjnych wskazanych przez GOPS Brzeziny podczas przeprowadzonej analizy badawczej zostały zaliczone potrzeby związane z rozbudową bazy, tj. pozyskanie nowej bazy lokalowej dla pracowników socjalnych, zakup sprzętu komputerowego wraz z oprogramowaniem oraz sprzętu biurowego, a także zakup samochodu służbowego. Ponadto GOPS wskazuje konieczność przeprowadzenia szkoleń z zakresu prowadzenia i funkcjonowania KIS, pracy z dorosłymi osobami z zaburzeniami psychicznymi oraz kursów samoobrony, jak również szkoleń komunikacyjnych takich jak: mediacje rodzinne, komunikacja i skuteczne motywowanie klientów pomocy społecznej. Zasadne jest również przeprowadzenie szkoleń związanych z nowelizacją ustawy o pomocy społecznej.

1.4.11. Bezpieczeństwo publiczne

Na terenie gminy Brzeziny nie znajduje się żaden komisariat policji. Najbliższy komisariat położony jest w Opatówku. W miejscowości Brzeziny znajduje się Zespół Prewencji. Do najbardziej zagrożonych pod względem przestępczości należą miejscowości zlokalizowane wzdłuż trasy nr 449 i 209, a w szczególności miejscowość Brzeziny. Najczęściej dochodzi do kradzieży mienia w obiektach handlowych, szkołach, gospodarstwach rolnych i budynkach mieszkalnych.

Ponadto w gminie działa 14 Ochotniczych Straży Pożarnych, z czego dwie, tj. OSP Brzeziny i OSP Aleksandria, wchodzi w skład Krajowego Systemu Ratownictwa Gaśniczego. OSP Brzeziny została włączona do KSRG w 1995 roku i jako solidna jednostka w KSRG swoim działaniem obejmuje obszar zarówno gminy Brzeziny, jak i całego powiatu kaliskiego. W skład OSP Brzeziny wchodzi 101 czynnych członków, 23 honorowych, 5 wspierających oraz 20 młodzieżowej drużyny pożarniczej. Znaczna część członków aktywnie operacyjnych ma przeszkolenia na ratowników

medycznych i pilarzy. Specyfika gminy oraz znaczna odległość od Jednostki Ratowniczo-Gaśniczej (JRG) powoduje, że rodzaj interwencji, w których biorą udział druhowie, jest różnorodny. Większość interwencji stanowią pożary lasów, których jest wiele na terenie gminy oraz w jej okolicy. Duża liczba zdarzeń na terenie działania jednostki OSP Brzeziny odnotowywana każdego roku powoduje konieczność podejmowania szybkich i skutecznych interwencji. W roku 2012 jednostka OSP Brzeziny brała udział w 45 zdarzeń, w 2013 roku w 62 zdarzeń, a do września 2014 roku zdarzeń z udziałem strażaków OSP Brzeziny było już 35. Zestawienie kolejnych trzech lat obrazuje jak wiele wyjazdów do zdarzeń ma miejsce na terenie działania OSP Brzeziny, co musi znaleźć przełożenie na zapewnienie odpowiedniego sprzętu jednostce. Dzięki zaangażowaniu członków OSP, jednostka w Brzezinach prezentuje bardzo wysoki poziom zarówno bojowy, jak i kulturalny. W lutym 2009 roku do użytku została oddana „Wioska internetowa” – w sali znajduje się 6 wysokiej klasy komputerów z szybkim dostępem do Internetu, co sprawia, że do jednostki OSP Brzeziny przychodzi coraz więcej młodzieży. Alarmowanie jednostki OSP Brzeziny odbywa się poprzez selektywnie załączaną syrenę, a od 2006 roku również poprzez powiadamianie SMS.

1.4.12. Komunikacja zbiorowa

Teren gminy Brzeziny obsługuje Przedsiębiorstwo Komunikacji Samochodowej PKS Kalisz Sp. z o.o. Przez Brzeziny kursują autobusy na trasie Kalisz-Błaszki; Kalisz-Chudoba; Kalisz-Grabów nad Prosną; Kalisz-Pieczyska.

1.4.13. Promocja gminy

Komunikacja gminy ze społecznością lokalną odbywa się przede wszystkim poprzez zamieszczanie informacji na stronie internetowej gminy.

1.5 Analiza wskaźnikowa wybranych parametrów rozwoju społeczno-gospodarczego

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego przedstawionych w Vademecum Samorządowca 2013, pod kątem sytuacji społeczno-gospodarczej, Gmina Brzeziny plasuje się na 8. miejscu wśród gmin powiatu kaliskiego oraz na 136 miejscu wśród gmin województwa wielkopolskiego¹⁴. W przytoczonym raporcie Gmina Brzeziny najniższe noty otrzymuje w odniesieniu do:

- dochody własne budżetu gminy na 1 mieszkańca;
- ludność na 1 km²;
- odsetek ludności korzystającej z instalacji wodociągowej;
- odsetek ludności korzystającej z instalacji kanalizacyjnej;
- podmioty w rejestrze REGON na 10 tys. ludności.

W przytoczonym raporcie Gmina Brzeziny najwyższe noty otrzymuje w odniesieniu do:

---

¹⁴ Statystyczne Vademecum Samorządowca, Główny Urząd Statystyczny, <http://stat.gov.pl/banki-i-bazy-danych/statystyczne-vademecum-samorzadowca/>.

- przeciętna powierzchnia użytkowa na 1 mieszkania w zasobach mieszkaniowych;
- wydatki w dziale „Obsługa długu publicznego” w % wydatków ogółem budżetu gminy;
- wydatki budżetu gminy na 1 mieszkańca.

Celem przeanalizowania sytuacji społeczno-gospodarczej Gminy Brzeziny na tle województwa wielkopolskiego opracowano i porównano wybrane mierniki rozwoju.

Tabela 24 Wybrane wskaźniki gospodarcze

Wskaźnik	Gmina Brzeziny	Województwo wielkopolskie
liczba ludności w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	62,2	57,1
dochody budżetu gminy na 1 mieszkańca	3 215,6	3 437,4
wydatki budżetu gminy na 1 mieszkańca	2 974,3	3 405,4
podmioty w rejestrze REGON na 1 tys. ludności w wieku produkcyjnym	111,1	180,3
liczba bezrobotnych na 1 000 os w wieku produkcyjnym	59,9	65,6
pracujący na 1 000 ludności	76,0	249,0

Źródło: Opracowanie własne.

Tabela 25 Wybrane wskaźniki społeczne

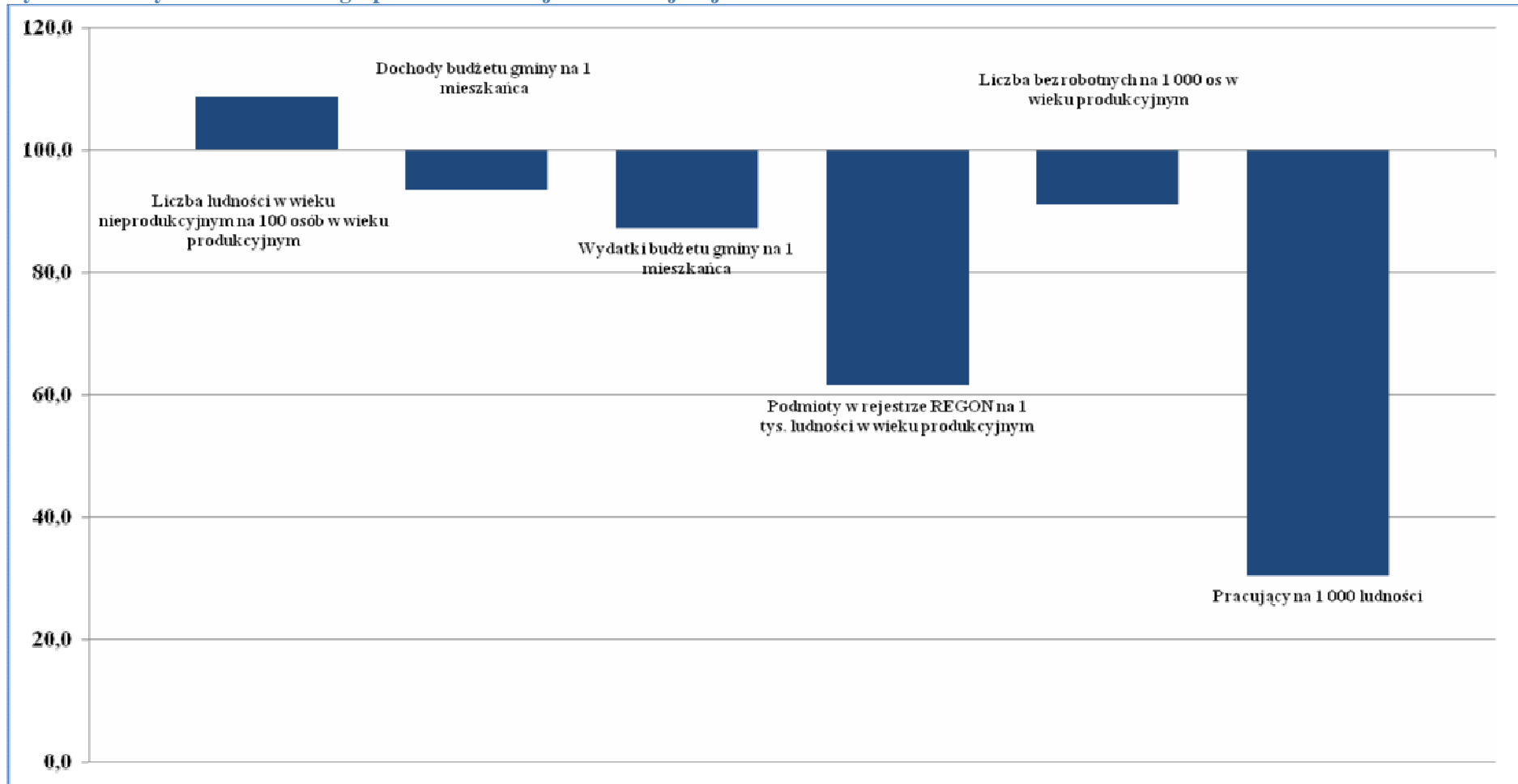
Wskaźnik	Gmina Brzeziny	Województwo wielkopolskie
korzystający z instalacji wodociągowej % ogółu ludności	84,3	93,0
korzystający z instalacji kanalizacyjnej % ogółu ludności	28,3	63,9
korzystający z instalacji gazowej % ogółu ludności	0,0	47,6
udział % szkół podstawowych wyposażonych w komputery przeznaczone do użytku uczniów z dostępem do Internetu	80,0	94,2
udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem	11,7	7,7
podstawowa ambulatoryjna opieka zdrowotna – porady udzielone na 1 mieszkańca	4,6	6,8

Źródło: Opracowanie własne.

Zdecydowanie korzystnie na tle województwa kształtuje się wskaźnik liczby ludności w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym. Relatywnie zbliżone są wartości wskaźnika dochody budżetu gminy na 1 mieszkańca oraz liczba bezrobotnych na 1 000 os w wieku produkcyjnym. W przypadku pozostałych mierników wartości odbiegają od średniej dla województwa.

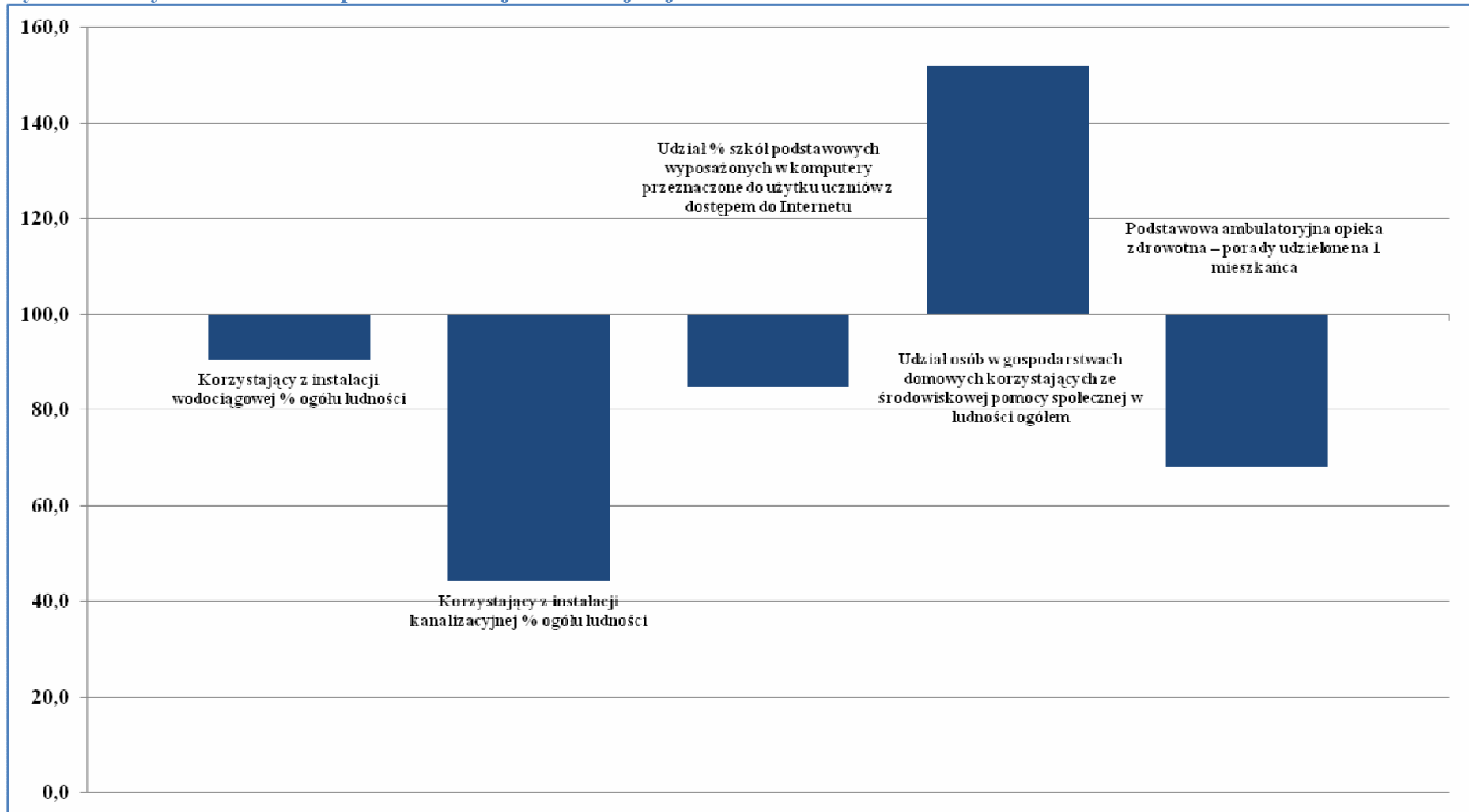
Rysunek 10 Wybrane wskaźniki gospodarcze w relacji do średniej województwa w 2013 r.

Źródło: Opracowanie własne.

województwo = 100

Rysunek 11 Wybrane wskaźniki społeczne w relacji do średniej województwa w 2013 r.

Źródło: Opracowanie własne.

województwo = 100

1.6 Ocena sytuacji społeczno-gospodarczej gminy z perspektywy radnych samorządu gminnego

W ramach diagnozy przeprowadzono także badanie oceny sytuacji społeczno-gospodarczej gminy z perspektywy radnych samorządu gminnego. Ocenie poddano następujące zmienne:

- zasoby mieszkaniowe;
- infrastruktura wodno-kanalizacyjna;
- gospodarka odpadami;
- infrastruktura drogowa;
- system komunikacji gminnej (w tym autobusowej);
- infrastruktura telekomunikacyjna;
- infrastruktura edukacji;
- dostęp do edukacji;
- infrastruktura ochrony zdrowia;
- infrastruktura bezpieczeństwa publicznego;
- dostęp do usług medycznych;
- aktywność społeczności lokalnej;
- działalność lokalnych organizacji pozarządowych;
- współpraca z samorządem gminnym.

Ocenę punktową przeprowadzono według następującej logiki

- 1 punkt – bardzo źle;
- 2 punkty – źle;
- 3 punkty – zadowalająco;
- 4 punkty – dobrze;
- 5 punkty – bardzo dobrze.

Ograniczenie metodologiczne badania wynika z niskiej partycypacji radnych w badaniu. Na ankietę odpowiedziało tylko 5 spośród 15 radnych, tj. 30% optymalnej próby badawczej.

Tabela 26 Wyniki ocena sytuacji społeczno-gospodarczej gminy z perspektywy radnych samorządu gminnego

Lp.	Wyszczególnienie	Radny 1	Radny 2	Radny 3	Radny 4	Radny 5	Suma
1	zasoby mieszkaniowe	-	3	3	3	3	12
2	infrastruktura wodno-kanalizacyjna	2	5	3	4	3	17
3	gospodarka odpadami	5	5	4	5	4	23
4	infrastruktura drogowa	4	5	3	4	4	20
5	system komunikacji gminnej (w tym autobusowej)	2	2	2	4	3	13

STRATEGIA ROZWOJU LOKALNEGO GMINY BRZEZINY NA LATA 2015-2022

6	infrastruktura telekomunikacyjna	5	5	4	4	4	22
7	infrastruktura edukacji	4	5	4	5	4	22
8	dostęp do edukacji	5	4	4	4	4	21
9	infrastruktura ochrony zdrowia	4	5	4	4	3	20
10	infrastruktura bezpieczeństwa publicznego	2	3	3	4	4	16
11	dostęp do usług medycznych	2	5	4	4	3	18
12	aktywność społeczności lokalnej	4	4	3	4	3	18
13	działalność lokalnych organizacji pozarządowych	5	4	4	5	3	21
14	współpraca z samorządem gminnym	5	5	4	5	4	23
Suma		49	60	49	59	49	266

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Badania kwestionariuszowego wśród Radnych Gminy Brzeziny.

Tabela 27 Ocena – podsumowanie punktowe

liczba radnych biorących udział w badaniu	5
liczba czynników	14
minimalna ocena czynnika	1
maksymalna ocena czynnika	5
minimalna sumaryczna liczba punktów do zdobycia	70
maksymalna sumaryczna liczba punktów do zdobycia	350
liczba zdobytych punktów	266

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Badania kwestionariuszowego wśród Radnych Gminy Brzeziny.

Tabela 28 Ocena – podsumowanie opisowe

Przedział punktowy	Opis
> 70 ≤ 140	między bardzo źle a źle
> 140 ≤ 210	między źle a zadowolająco
> 210 ≤ 280	między zadowolająco a dobrze
> 280 ≤ 350	między dobrze a bardzo dobrze

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Badania kwestionariuszowego wśród Radnych Gminy Brzeziny.

Ocena punktowa wskazuje, że radni Rady Gminy Brzeziny oceniają sytuację społeczno-gospodarczą w przedziale między zadowolająco a dobrze, bliżej jednak górnej granicy przedziału.

Załącznik nr 2 – Analiza SWOT-TOWS

Dla analizy SWOT przyjęto statyczno-dynamiczną metodologię opracowania analizy:

- mocne i słabe strony – ujęcie statyczne, ocena zmiennych zastanych;
- szanse i zagrożenia – ujęcie dynamiczne, wskazanie stanów, które mogą/ powinny wystąpić.

Dla analizy TOWS przyjęto następującą metodologię opracowania:

1. Analiza wzajemnego oddziaływania poszczególnych czynników oceniana jest według niniejszej skali:
  - 0 – brak zależności;
  - 1 – zależność słaba;
  - 2 – zależność silna.
2. Logika oddziaływania:
  - SO – mocne strony pozwolą wykorzystać szanse;
  - OS – szanse wzmacniają mocne strony;
  - ST – mocne strony pozwolą przewyciężyć zagrożenia;
  - TS – zagrożenia osłabiają mocne strony;
  - WO – słabe strony osłabiają szanse;
  - OW – szanse pozwalają przewyciężyć słabe strony;
  - TW – zagrożenia pogłębiają słabe strony;
  - WT – słabe strony potęgują zagrożenia.

2.1. Analiza SWOT

Tabela 29 Analiza SWOT

Przestrzeń, infrastruktura i usługi publiczne							
O	Szanse	S	Mocne strony	W	Słabe strony	T	Zagrożenia
		S1	położenie w obszarze oddziaływania miasta Kalisz, Ostrów Wielkopolski, Sieradz	W1		T1	
O1	krajowe plany rozwoju infrastruktury drogowej	S2	bliskość trzech dróg krajowych DK 11, DK 12, DK 13				
O2	rozwój osadnictwa, wytyczenie i uzbrojenie działek pod budownictwo mieszkaniowe	S3	niski poziom gęstości zaludnienia				
O3	promocja gminy jako miejsca atrakcyjnego do zamieszkania						
O4	potrzeby mieszkaniowe Kalisza						
		S4	występowanie obszarów cennych przyrodniczo			T2	czasochłonne procedury oceny oddziaływania na środowisko w projektach inwestycyjnych
O5	rekultywacja terenów leśnych, poprawa zdrowotności lasów	S5	wysoki poziom lesistości	W2	niewielka powierzchnia lasów należących do gminy	T3	wycinka lasów prywatnych
O6	racjonalizacja gospodarki leśnej						
O7	doskonalenie bezpieczeństwa pożarowego lasów						
		S6	korzystny mikroklimat				
		S7	duża powierzchnia terenów zielonych w miejscowościach				
		S8	czyste powietrze atmosferyczne, brak dużych zakładów produkcyjnych i innych emitentów zanieczyszczeń				
				W3	niska klasa bonitacyjna gleb, niekorzystne warunki gruntowe do produkcji rolnej		

O8	budowa przydomowych oczyszczalni ścieków	S9	opracowany plan inwestycji zmierzającej do kompleksowego rozwiązania problemów wodno-kanalizacyjnych	W4	występowanie stref zabudowy o niskiej dostępności, występowanie stref o zabudowie rozproszonej i zagrodowej	T4	niechęć mieszkańców do podłączania się do sieci kanalizacyjnej
				W5	niewystarczający poziom rozwoju systemu odbioru i oczyszczania ścieków (niski poziom skanalizowania, oczyszczalnia ścieków niedostosowana do wielkości aglomeracji)		
		S10	wysoki poziom rozwoju systemu zaopatrzenia w wodę	W6	przestarzałe i zdekapitalizowane sieci wodociągowe oraz stacje uzdatniania wody		
				W7	zdekapitalizowana infrastruktura drogowa, występowanie dróg o nawierzchni nieutwardzonej		
				W8	niedostatki infrastruktury towarzyszącej, w tym chodników, ścieżek rowerowych, oświetlenia		
				W9	niski poziom rozwoju usług komunikacji zbiorowej		
		S11	wysoki poziom rozwoju sieci elektrycznej i telekomunikacyjnej				
O9	wzbogacenie oferty szkoły, w tym rozwój zajęć pozalekcyjnych umożliwiających rozwijanie zainteresowań uczniów	S12	efektywny model zarządzania w edukacji, kompetentna kadra pedagogiczna	W10	brak narzędzi pomocy pedagogiczno-psychologicznej		
				W11	organizacja dowozów uczniów uniemożliwiająca im udział w zajęciach pozalekcyjnych.		
	realizacja programów i projektów w ramach współpracy z instytucjami pozaszkolnymi, w tym realizacja programu wymiany młodzieży w ramach projektu Erasmus+.						
O10	zaangażowanie rodziców w życie	S13	pozytywne relacje pomiędzy całą				

	szkoły		społecznością szkolną				
		S14	zadowalający poziom rozwoju infrastruktury placówek edukacyjnych	W12	niedostatecznie rozwinięta infrastruktura sportowa placówek edukacyjnych		
				W13	niewystarczający poziom rozwoju infrastruktury ochrony zdrowia		
				W14	niska dostępność usług ochrony zdrowia, znaczna część usług realizowana poza publicznym systemem ochrony zdrowia		
O11	powiązanie programów dla długotrwale bezrobotnych z programami rozwoju zasobów ludzkich, przekwalifikowania i reorganizacji	S15	wysoki poziom efektywności działania Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej	W15	brak systemu wsparcia dla osób i rodzin wymagających specjalistycznej pomocy		
O12	rozwój współpracy międzygminnej w obszarze kultury	S16	wysoki poziom rozwoju usług w zakresie kultury i zagospodarowania czasu wolnego	W16	postępująca dekapitalizacja obiektów przeznaczonych na cele kulturalne i sportowe; niewystarczający zasób obiektów		
		S17	umiarkowany poziom zadłużenia Gminy	W17	bardzo niskie dochody własne Gminy		

Mieszkańcy, trzeci sektor

O	Szanse	S	Mocne strony	W	Słabe strony	T	Zagrożenia
		S18	relatywnie wysoki udział osób w wieku przedprodukcyjnym w populacji ogółem	W18	rosnący udział osób w wieku poprodukcyjnym i ujemny przyrost naturalny świadczące o starzeniu się społeczeństwa	T5	odpływ osób młodych do ośrodków o wyższej konkurencyjności
				W19	istnienie barier utrudniających pełen udział osób niepełnosprawnych w życiu społecznym		
				W20	utrudniony dostęp do szkolnictwa wyższego		
				W21	utrudniony dostęp do usług publicznych wyższego rzędu		

				W22	utrzymujący się, relatywnie wysoki poziom bezrobocia		
O13	posiadanie przez beneficjentów systemu pomocy społecznej, wiedzy o dostępnych formach wsparcia			W23	wysoki wskaźnik korzystających z pomocy społecznej, w tym znaczna liczba rodzin niewydolnych wychowawczo, pozostających w trudnej sytuacji materialnej		
O14	udział podopiecznych GOPS w szkoleniach i kursach zawodowych w ramach projektów organizowanych przez GOPS						
O15	rozwój współpracy zewnętrznej	S19	wysoki poziom zainteresowania sportem i działalnością kulturalną			T6	zanikanie tradycji i tożsamości regionalnej
		S20	rozwijający się III sektor				
		S21	zaangażowanie społeczne w pracach na rzecz gminy				
		S22	społeczne poparcie dla samorządowej aktywności władz gminy				
Przedsiębiorczość, turystyka, współpraca zewnętrzna							
O	Szanse	S	Mocne strony	W	Słabe strony	T	Zagrożenia
O16	rozwój Kalisza jako lokalnego centrum aktywności gospodarczej	S23	wysoki poziom prywatyzacji przedsiębiorstw	W24	niski poziom przedsiębiorczości	T7	rozwój innych, konkurencyjnych centrów gospodarczych
				W25	niski potencjał innowacyjny przedsiębiorstw		
				W26	brak inwestorów zagranicznych		
		S24	wysoka podaż pracy	W27	niski popyt na pracę		
O17	organizacja rolniczej spółdzielni produkcyjnej	S25	lokalne tradycje agrarne	W28	rozdrobiona struktura agrarna		
O18	produkcja zdrowej żywności, rozwój ekoroelnictwa			W29	niedostatki w wyposażeniu gospodarstw rolnych		
O19	sektor żywnościowy inteligentną specjalizacją regionu						
O20	potrzeby rekreacyjne Kalisza	S26	lokalne atrakcje turystyki poznawczej i kulturowej	W30	brak zasobów dla obsługi ruchu turystycznego		

		S27	zasoby wartościowe dla rozwoju turystyki weekendowej, konnej i rowerowej	W31	mały akwen wodny		
O21	uczestnictwo w planach rozwojowych Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej	S28	funkcjonowanie gminy w Związku Komunalnym Gmin <i>Czyste Miasto, Czysta Gmina</i>	W32	relatywnie niski poziom współpracy zewnętrznej		

Źródło: Opracowanie własne.

2.2. Macierz TOWS

Tabela 30 Macierz analizy wzajemnego oddziaływania wewnętrznych sił obszaru (S) i szans (O) płynących z otoczenia

SO	O1	O2	O3	O4	O5	O6	O7	O8	O9	O10	O11	O12	O13	O14	O15	O16	O17	O18	O19	O20	O21	Suma
S1	1	2	2	2	0	0	0	0	1	0	0	2	0	0	1	2	0	0	0	2	2	17
S2	1	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1	1	7
S3	0	2	2	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	6
S4	0	0	1	0	1	1	2	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	1	9
S5	0	0	0	0	2	2	2	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	1	10
S6	0	2	2	2	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	1	12
S7	0	2	2	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	8
S8	0	2	2	1	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	8
S9	0	2	2	1	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	8
S10	0	2	2	1	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	7
S11	0	2	2	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	7
S12	0	0	2	0	0	0	0	0	2	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	6
S13	0	0	1	0	0	0	0	0	2	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4
S14	0	0	1	0	0	0	0	0	2	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	5
S15	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1	0	2	2	0	0	0	0	0	0	0	6
S16	0	0	2	0	0	0	0	0	1	0	0	2	0	0	1	0	0	0	0	0	0	6
S17	0	2	1	0	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	8
S18	0	1	2	0	0	0	0	0	1	1	1	2	0	0	2	0	0	0	0	0	0	10

S19	0	0	1	0	0	0	0	0	1	1	0	2	0	0	2	0	0	0	0	0	1	8
S20	0	0	2	0	0	0	0	0	1	0	1	2	0	1	2	0	0	0	0	0	1	10
S21	0	0	1	0	0	0	0	2	1	2	1	2	1	2	1	0	0	0	0	0	1	14
S22	0	0	1	0	0	0	0	2	1	2	1	2	1	2	1	0	0	0	0	0	1	14
S23	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	2	2	0	2	2	8
S24	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	1	1	1	1	1	2	8
S25	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	2	2	0	2	2	8
S26	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	2	2	2	8
S27	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	2	2	2	8
S28	0	1	2	1	1	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	9
Suma	2	21	39	14	6	6	7	12	14	11	5	14	4	7	14	5	5	5	5	15	28	239

Źródło: Opracowanie własne.

Tabela 31 Macierz analizy wzajemnego oddziaływania wewnętrznych sił obszaru (S) i zagrożeń (T) płynących z otoczenia

ST	T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	Suma
S1	0	0	0	0	0	0	0	0
S2	0	0	0	0	0	0	0	0
S3	0	0	0	0	0	0	0	0
S4	0	0	2	0	0	0	0	2
S5	0	0	2	0	0	0	0	2
S6	0	0	1	0	0	0	0	1
S7	0	0	1	0	0	0	0	1
S8	0	0	1	0	0	0	0	1
S9	0	0	0	1	0	0	0	1
S10	0	0	0	1	0	0	0	1
S11	0	0	0	0	1	0	1	2
S12	0	0	0	0	0	0	0	0
S13	0	0	0	0	0	0	0	0

S14	0	0	0	0	0	0	0	0	0
S15	0	0	0	0	0	0	0	0	0
S16	0	0	0	0	0	0	0	0	0
S17	0	0	0	0	0	0	0	0	0
S18	0	0	0	0	0	0	0	0	0
S19	0	0	0	0	0	0	0	0	0
S20	0	0	0	0	0	0	0	0	0
S21	0	0	0	0	0	0	0	0	0
S22	0	0	0	0	0	0	0	0	0
S23	0	0	0	0	0	0	0	0	0
S24	0	0	0	0	0	0	0	0	0
S25	0	0	0	0	0	0	0	0	0
S26	0	0	0	0	0	0	0	0	0
S27	0	0	0	0	0	1	0	1	2
S28	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Suma	0	0	7	2	2	0	2	13	

Źródło: Opracowanie własne.

Tabela 32 Macierz analizy wzajemnego oddziaływania wewnętrznych słabości obszaru (W) i szans (O) płynących z otoczenia

WO	O1	O2	O3	O4	O5	O6	O7	O8	O9	O10	O11	O12	O13	O14	O15	O16	O17	O18	O19	O20	O21	Suma	
W1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
W2	0	0	0	0	2	2	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	6
W3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1	0	0	0	3
W4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
W5	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
W6	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
W7	0	2	2	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	5
W8	0	2	2	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	5

STRATEGIA ROZWOJU LOKALNEGO GMINY BRZEZINY NA LATA 2015-2022

W9	0	2	2	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	5
W10	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
W11	0	1	1	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4
W12	0	1	2	0	0	0	0	0	2	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	6
W13	0	1	2	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	5
W14	0	1	2	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	5
W15	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	2
W16	0	0	2	0	0	0	0	0	1	1	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	6
W17	0	2	0	0	0	0	1	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	6
W18	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
W19	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2
W20	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1	0	0	5
W21	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1	0	0	5
W22	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
W23	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
W24	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	2	2	2	0	8
W25	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	2	2	2	2	0	10
W26	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	3
W27	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
W28	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	1	1	0	0	4
W29	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	2	2	0	0	6
W30	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	2	0	4
W31	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	2	0	3
W32	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	1	0	0	1	2	6
Suma	0	14	26	7	2	2	3	0	5	2	1	2	2	0	0	8	12	10	10	9	4	119

Źródło: Opracowanie własne.

Tabela 33 Macierz analizy wzajemnego oddziaływania wewnętrznych słabości obszaru (W) i zagrożeń (T) płynących z otoczenia

WT	T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	Suma
W1	0	0	0	0	0	0	0	0
W2	0	0	2	0	0	0	0	2
W3	0	0	0	0	0	0	0	0
W4	0	0	0	2	1	0	1	4
W5	0	0	0	2	1	0	1	4
W6	0	0	0	0	1	0	1	2
W7	0	0	0	0	1	0	1	2
W8	0	0	0	0	1	0	1	2
W9	0	0	0	0	1	0	1	2
W10	0	0	0	0	1	0	1	2
W11	0	0	0	0	1	0	1	2
W12	0	0	0	0	1	0	1	2
W13	0	0	0	0	1	0	1	2
W14	0	0	0	0	1	0	1	2
W15	0	0	0	0	1	0	1	2
W16	0	0	0	0	1	1	1	3
W17	0	0	0	0	0	0	0	0
W18	0	0	0	0	0	0	0	0
W19	0	0	0	0	0	0	0	0
W20	0	0	0	0	1	0	1	2
W21	0	0	0	0	2	0	2	4
W22	0	0	0	0	2	0	2	4
W23	0	0	0	0	1	0	1	2
W24	0	0	0	0	2	0	2	4
W25	0	0	0	0	2	0	2	4

W26	0	0	0	0	2	0	2	4
W27	0	0	0	0	2	0	2	4
W28	0	0	0	0	0	0	0	0
W29	0	0	0	0	0	0	0	0
W30	0	0	0	0	0	0	0	0
W31	0	0	0	0	0	0	0	0
W32	0	0	0	0	0	0	0	0
Suma	0	0	2	4	27	1	27	61

Źródło: Opracowanie własne.

Tabela 34 Macierz wzajemnego oddziaływania zewnętrznych zagrożeń (T) i wewnętrznych słabości (W)

TW	W1	W2	W3	W4	W5	W6	W7	W8	W9	W10	W11	W12	W13	W14	W15	W16	W17	W18	W19	W20	W21	W22	W23	W24	W25	W26	W27	W28	W29	W30	W31	W32	Suma
T1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
T2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
T3	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	3
T4	0	0	0	0	5	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	5
T5	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	2	0	0	0	0	0	0	2	2	2	2	0	0	0	0	0	12
T6	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
T7	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	2	0	0	0	0	0	0	2	2	2	2	0	0	0	0	0	12
Suma	0	2	0	0	5	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4	4	0	0	0	0	0	4	4	4	4	0	0	1	0	0	32	

Źródło: Opracowanie własne.

Tabela 35 Macierz wzajemnego oddziaływania zewnętrznych zagrożeń (T) i wewnętrznych atutów obszaru (S)

TS	S1	S2	S3	S4	S5	S6	S7	S8	S9	S10	S11	S12	S13	S14	S15	S16	S17	S18	S19	S20	S21	S22	S23	S24	S25	S26	S27	S28	Suma	
T1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
T2	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
T3	0	0	0	0	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	3	
T4	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2
T5	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1	2	1	1	0	1	0	0	0	0	7	

T6	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2
T7	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1	2	1	1	0	1	0	0	0	0	7
Suma	0	0	0	0	0	1	0	1	3	0	0	0	0	0	0	3	0	0	3	4	2	2	0	2	0	0	1	0	22

Źródło: Opracowanie własne.

Tabela 36 Macierz wzajemnego oddziaływania zewnętrznych sposobności (O) i wewnętrznych słabości (W)

OW	W1	W2	W3	W4	W5	W6	W7	W8	W9	W10	W11	W12	W13	W14	W15	W16	W17	W18	W19	W20	W21	W22	W23	W24	W25	W26	W27	W28	W29	W30	W31	W32	Suma
O1	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
O2	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	2	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	7
O3	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	2	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	7
O4	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	2	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	7
O5	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
O6	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
O7	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
O8	0	0	0	2	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3
O9	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
O10	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2
O11	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	2	2	1	0	0	1	0	0	0	0	0	7
O12	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	3
O13	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	2	2	1	0	0	1	0	0	0	0	0	7
O14	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	2	2	1	0	0	1	0	0	0	0	0	7
O15	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1	1	0	0	0	0	2	6
O16	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	2	1	0	2	0	0	0	0	2	9
O17	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1	0	1	0	0	0	2	2	0	0	0	8	
O18	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1	0	1	0	0	0	2	2	0	0	0	8	
O19	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1	0	1	0	0	0	2	2	0	0	0	8	
O20	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	4	
O21	0	0	0	0	2	2	2	2	2	0	0	2	2	1	0	2	1	0	2	0	1	1	1	2	2	2	1	2	1	2	0	2	37

Suma	0	2	3	5	3	2	3	2	2	2	1	2	2	1	3	3	12	6	2	0	2	13	7	14	7	3	7	8	7	3	0	7	134
------	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	---	---	---	---	----	---	----	---	---	---	---	---	---	---	---	-----

Źródło: Opracowanie własne.

Tabela 37 Macierz wzajemnego oddziaływania zewnętrznych sposobności (O) i wewnętrznych atutów (S)

OS	S1	S2	S3	S4	S5	S6	S7	S8	S9	S10	S11	S12	S13	S14	S15	S16	S17	S18	S19	S20	S21	S22	S23	S24	S25	S26	S27	S28	Suma		
O1	2	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	2	2	0	0	9	
O2	2	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	8
O3	2	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	2	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	9
O4	2	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	2	2	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	12
O5	0	0	0	2	2	2	2	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	10
O6	0	0	0	2	2	2	2	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	10
O7	0	0	0	2	2	2	2	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	10
O8	0	0	0	2	2	2	2	2	2	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	14
O9	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	2	2	0	0	0	2	1	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	12
O10	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	2	2	0	0	0	2	1	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	12
O11	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	3
O12	2	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	2	0	0	2	2	0	1	0	1	0	1	1	1	0	0	14
O13	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	3
O14	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	3
O15	2	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	2	0	0	2	2	0	1	0	1	0	2	2	2	2	0	18
O16	2	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	2	2	0	0	0	0	0	0	10
O17	2	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	2	0	0	0	0	0	7
O18	2	1	0	0	0	2	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	9
O19	2	1	0	0	0	2	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	9
O20	2	1	0	2	2	2	2	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	2	0	0	0	17
O21	2	2	0	2	2	2	2	2	2	2	2	1	0	0	2	2	1	2	2	2	0	0	1	0	2	2	2	2	2	0	41
Suma	24	18	0	12	12	16	12	16	4	4	2	5	4	4	10	7	1	8	15	14	3	8	5	6	8	9	9	4	0	240	

Źródło: Opracowanie własne.

Spisy

Spis rysunków

Rysunek 1 Podstawowe definicje.....	5
Rysunek 2 Hierarchia elementów założeń strategicznych	6
Rysunek 3 Obszar strategiczny nr 1 <i>Infrastruktura publiczna i usługi publiczne</i> – logika interwencji	11
Rysunek 4 Obszar strategiczny nr 2 <i>Potencjał endogeniczny dla rozwoju lokalnego</i> – logika interwencji.....	18
Rysunek 5 Obszar strategiczny nr 3 <i>Współpraca wewnętrzna i zewnętrzna oraz doskonalenie kadr administracji publicznej</i> – logika interwencji	21
Rysunek 6 Lista projektów inwestycyjnych.....	32
Rysunek 7 Położenie gminy Brzeziny w powiecie kaliskim.....	52
Rysunek 8 Mapa gminy Brzeziny	53
Rysunek 9 Obszary cenne przyrodniczo na terenie gminy Brzeziny	56
Rysunek 10 Wybrane wskaźniki gospodarcze w relacji do średniej województwa w 2013 r.	73
Rysunek 11 Wybrane wskaźniki społeczne w relacji do średniej województwa w 2013 r.....	74

Spis tabel

Tabela 1 Pole strategiczne nr 1 <i>Infrastruktura i usługi publiczne</i> – logika interwencji.....	15
Tabela 2 Pole strategiczne nr 2 <i>Potencjał endogeniczny dla rozwoju lokalnego</i> – logika interwencji .	19
Tabela 3 Pole strategiczne nr 3 <i>Współpraca wewnętrzna i zewnętrzna oraz doskonalenie kadr administracji publicznej</i> – logika interwencji.....	22
Tabela 4 Wskaźniki ogólne	24
Tabela 5 Wskaźniki – Obszar strategiczny nr 1	24
Tabela 6 Wskaźniki – Obszar strategiczny nr 2	26
Tabela 7 Wskaźniki – Obszar strategiczny nr 3	26
Tabela 8 Źródła finansowania pól operacyjnych.....	29
Tabela 9 Różnice między monitoringiem a ewaluacją.....	36
Tabela 10 Terminy dotyczące przekazywania dokumentów uczestnikom procesu	41
Tabela 11 Szczegółowy plan postępowania w ramach przygotowania Roczno-raportu monitoringowego	42
Tabela 12 Struktura użytkowania gruntów w gminie Brzeziny (stan na 2010 r.)	54
Tabela 13 Podmioty gospodarcze wg PKD 2007 i rodzajów działalności w gminie Brzeziny	57
Tabela 14 Podmioty gospodarcze wg rodzajów działalności w gminie Brzeziny w 2013 r.	57
Tabela 15 Podmioty gospodarcze wg sekcji i działów PKD 2007 w gminie Brzeziny w 2013 r.	57

Tabela 16 Liczba gospodarstw wg pogłowia zwierząt gospodarskich w gminie Brzeziny (2010 r.)....	59
Tabela 17 Podmioty gospodarcze według liczby pracowników (stan na 2013 r.)	59
Tabela 18 Pracujący wg płci w gminie Brzeziny w latach 2009–2013.....	60
Tabela 19 Bezrobotni wg płci w gminie Brzeziny w latach 2009–2013.....	60
Tabela 20 Liczba ludności w gminie Brzeziny w latach 2009–2013	61
Tabela 21 Saldo migracji w gminie Brzeziny w latach 2009–2013	61
Tabela 22 Przyczyny korzystania ze świadczeń opieki społecznej w gminie Brzeziny w roku 2010 i 2014.....	63
Tabela 23 Wskaźnik komputeryzacji w szkołach podstawowych i gimnazjum w gminie Brzeziny (2012 r.).....	67
Tabela 24 Wybrane wskaźniki gospodarcze	72
Tabela 25 Wybrane wskaźniki społeczne.....	72
Tabela 26 Wyniki ocena sytuacji społeczno-gospodarczej gminy z perspektywy radnych samorządu gminnego.....	75
Tabela 27 Ocena – podsumowanie punktowe	76
Tabela 28 Ocena – podsumowanie opisowe	76
Tabela 29 Analiza SWOT	78
Tabela 30 Macierz analizy wzajemnego oddziaływania wewnętrznych sił obszaru (S) i szans (O) płynących z otoczenia	82
Tabela 31 Macierz analizy wzajemnego oddziaływania wewnętrznych sił obszaru (S) i zagrożeń (T) płynących z otoczenia	83
Tabela 32 Macierz analizy wzajemnego oddziaływania wewnętrznych słabości obszaru (W) i szans (O) płynących z otoczenia.....	84
Tabela 33 Macierz analizy wzajemnego oddziaływania wewnętrznych słabości obszaru (W) i zagrożeń (T) płynących z otoczenia	86
Tabela 34 Macierz wzajemnego oddziaływania zewnętrznych zagrożeń (T) i wewnętrznych słabości (W)	87
Tabela 35 Macierz wzajemnego oddziaływania zewnętrznych zagrożeń (T) i wewnętrznych atutów obszaru (S).....	87
Tabela 36 Macierz wzajemnego oddziaływania zewnętrznych sposobności (O) i wewnętrznych słabości (W).....	88
Tabela 37 Macierz wzajemnego oddziaływania zewnętrznych sposobności (O) i wewnętrznych atutów (S).....	89

Spis wykresów

Wykres 1 Liczba gospodarstw prowadzących działalność rolniczą w gminie Brzeziny (2010 r.) 58
Wykres 2 Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w gminie Brzeziny (stan na 2013 r.)..... 62
Wykres 3 Zmiana liczebności populacji wg grup wieku..... 63